

Ptice Srbije i Crne Gore – veličine gnezdilišnih populacija i trendovi: 1990–2002.

Birds of Serbia and Montenegro – breeding population estimates and trends: 1990–2002

Puzović, S.¹, Simić, D.², Saveljić, D.⁵, Gergelj, J.¹, Tucakov, M.¹, Stojnić, N.⁴, Hulo, I.¹, Ham, I.¹, Vizi, O.³, Šćiban, M.¹, Ružić, M.², Vučanović, M.¹ & Jovanović, T.²

Adresses:

1. Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Vojvodine,
Radnička 20a, 21000 Novi Sad, zzpsns@eunet.yu
2. Liga za ornitološku akciju Srbije i Crne Gore,
Njegoševa 51, 11000 Beograd, ddsimic@eunet.yu
3. Centar za zaštitu i istraživanje ptica Crne Gore,
Trg N. Kovačevića 7, 81000 Podgorica, dasav@cg.yu
4. Zavod za zaštitu prirode Srbije,
Radnička 20a, 21000 Novi Sad, zzpsns@eunet.yu
5. Zavod za zaštitu prirode Crne Gore,
Trg Nikole Kovačevića 7, 81000 Podgorica, prmuzej@cg.yu

Until now, there have been no estimates of the breeding or wintering populations (not even approximate ones) for more than 70% of the avifauna of Serbia and Montenegro, including most perching birds (Passeriformes) but also woodpeckers, pigeons, waders, owls, game birds, some duck species, grebes and some other groups. The first estimates of population sizes in Serbia were made in the 1970s for raptors in Vojvodina Province.

The first ever estimates for all breeding and some wintering populations were made in 2003 during the BirdLife International (BLI) „Birds in Europe – Their Conservation Status II“ (BiEII) project. These estimates were made for the breeding birds of Serbia and Montenegro in the 1990–2002 period for the entire country but also for various regions (Vojvodina, Central Serbia, Kosovo and Metohija, Montenegro). Regional data have increased the precision of the estimates for the entire country and allowed the use and correction of the data for any one region separately.

In Serbia and Montenegro, the BiEII project was carried out by members of three conservation NGOs, namely the Bird Protection and Study Society of Vojvodina (Novi Sad, Vojvodina Province), the League for the Ornithological Action of Serbia and Montenegro (Belgrade) and the Centre for Protection and Research of Birds (Podgorica, Montenegro).

Serbia and Montenegro (SCG) lies mostly in the central Balkan Peninsula, while its northern part spreads over the southern belt of the Pannonian plain. SCG covers an area of 102.173 km₂, of which Serbia comprises 88.361 km₂ and Montenegro comprises 13.812 km₂. The main geographic units in Serbia are the Pannonian region in the north, the Peripannonic region in the centre, and the Mountain-and-

basin region in the south, while in Montenegro they are the Coastal and the Mountain-and-basin regions. SCG is an ecologically diverse country, and the biogeographical origins of its fauna and flora are unusually heterogeneous in a European context, therefore, its diversity of bird species is among the highest in Europe. Six main habitat-zones can be distinguished: high-montane rocky areas and pastures; coniferous forests; southern European and sub-Mediterranean forests (mainly deciduous); upland Mediterranean vegetation; steppe; and wooded steppe. In the north of Serbia, the Pannonian plain is a lowland landscape with large rivers (Danube, Sava, and Tisa), while to the south hilly/mountainous landscapes are intersected by river valleys (the mountain systems being the Dinaric, the Rhodope, the Šara-Pindus and the Carpathian). In Vojvodina there is a large area of sand-dunes – Deliblatska peščara – which is rare and unusual in inland Europe. In the south of Montenegro, Mediterranean and sub-Mediterranean habitats border the Adriatic coast (plus Ulcinj Saltpans and the long Velika plaža beach), and one of the largest freshwater lakes in Europe, Lake Skadar, is also situated here.

One novelty that allowed better coordination between BiEII contributors was the use of the local Liga Ptice (Bird League) Internet discussion group, which greatly increased the speed of correspondence and communication, helping the completion of the project in about two and a half months, which otherwise would not have been possible.

All breeding population estimates were done first on the local and regional level and then summed up to find the values for the entire SCG. Detailed topographical range maps were made for Serbia (and, in some cases, Montenegro) and for each region separate local and regional estimates. Based on those estimates and known population densities for various breeding habitats, knowing the biological needs of the particular species and having geographical, orographical and ecological area characteristics in mind, we have produced the total national population minimum and maximum estimates for each species.

Montenegro estimates are specific due to the lack of recent research in many areas. Leading Montenegrin ornithologists took part in the BiEII project helping with local and regional data on abundance and range of scarce and rare species; while for abundant, common and frequent species, population sizes were estimated for some better-known regions (Ulcinj Seacoast, Skadar Lake, Durmitor Mountain). However, more exact data by Montenegrin contributors were missing for some of abundant and common species, so both published and unpublished data by Serbian contributors were used, as well as knowledge of ecology and geography of Montenegro. All preliminary estimates were then sent to the Montenegrin contributors for their evaluation.

When estimating population sizes and trends, the contributors were asked to comment on the quality of the estimates. The following remarks were used: „P” (Poor) if the species is poorly known with no quantitative data; „M” (Medium) if it is generally well known but only poor or incomplete quantitative data; and „G” (Good) if there is reliable survey data for most of the country and most of the period in question. The same remarks were used for local and regional estimates. All breeding population trend estimates are for the 1990-2002 period.

The smaller the area for which estimates were made, the more exact the data (with smaller min.-max. ranges), and for as many species as possible (especially abundant and common species). Where possible, the 2000 breeding population size estimates were used, or the data for several years at the end of the specified period (e.g. 1998-2000). If the exact data for 2001 and 2002 were available, these were used. Breeding population trend estimates were always given for an entire decade, plus two years (1990-2002), together with trend quality remarks.

Separate Serbia and Montenegro breeding population size estimates for abundant, common and frequent species were rounded to the nearest full number, and then summed up for the SCG figure (which was also rounded up where appropriate).

Breeding population estimates on the regional level are based on published papers, IBA archives (also available at BLI HQ) and on a large number of unpublished field data from the notebooks of our contributors (used especially for dispersive species as well as common and abundant birds of the forested, agricultural and urban areas).

To estimate breeding populations of common and abundant species, as well as to correct draft estimates, statistical data on the area of forests, agricultural lands, etc. have been used. The percentage of the area at a certain altitude above sea level was also considered, as too were the geology of the area, length of the canal network in the northern Vojvodina province, length of the power lines, roads and railways, number and size (in ha) of the fish ponds and dams; number and size (in ha) of towns and villages.

All species that began to breed, became extinct breeders or were only irregular breeders of SCG in the 1990-2002 period were marked in a way agreed upon with the International BiEII Project Coordinator.

Irregular breeders: If it was known that a species bred in some years but not in other years during the 1990-2002 period, without any chronological regularity, then the minimum population size (Popmin.) was „0” and the maximum size (Popmax.) was the highest estimated number of breeding pairs in the required period. The population trend for those species was given as „50-100%” with the remark „F” (fluctuation).

New breeders: If it was known that a species had started to breed for the first time during the 1990-2002 period or had bred again after years of absence, the population trend for those species was given as „I” (increasing) with the remark „NG” (new breeder - nova gnezdarica). This was used because, without a previous population, it was impossible to show the population increase in percent.

Estimated population decrease for the unconfirmed breeders: If known that a species in the 1990-2002 period might have bred but this was not confirmed, then Popmin. was „0” and Popmax. was the estimated number of breeding pairs in the required period. The population trend for those species was „D” (decreasing) with remark „ex” (extinct) if there was a possibility that the species no longer bred in the last years of the required period (also marked as 50-100% D). If breeding was confirmed in the early 1990s but there was no breeding in the late 1990s, the species was marked „ex” and „D”. If the species was observed in the breeding season but there are reasons to believe that the nesting attempt was unsuccessful, it was marked „ex” (extinct) or >80% D.

UVOD

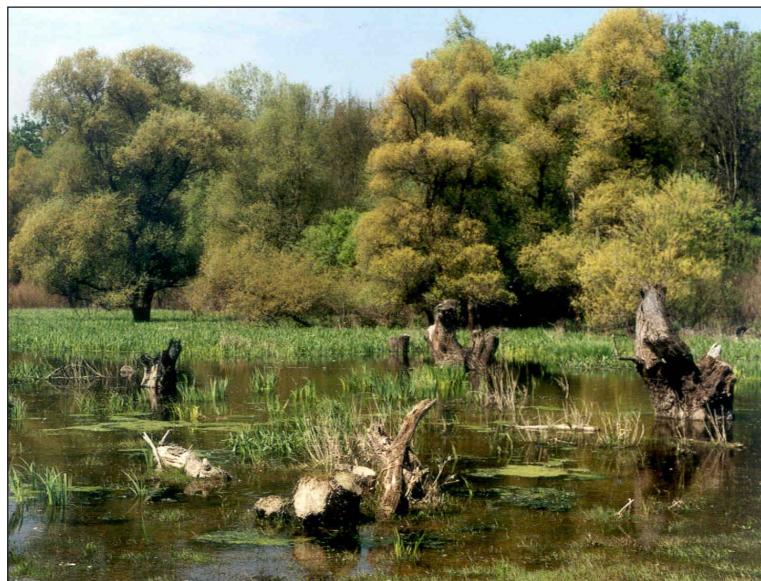
Među brojnim pitanjima iz oblasti nauke o pticama u Srbiji i Crnoj Gori, postoje četiri posebno važna, na koja se mora adekvatno odgovoriti da bi se moglo upustiti u ozbiljnije poslove daljih istraživanja, monitoringa i njihove aktivne zaštite. To su pitanja: koje vrste ptica žive na našem području (specijski diverzitet), na kojim prostorima obitavaju (atlas rasprostranjenja), kada su prisutne (migratorni status i fenologija) i na kraju kolika im je brojnost i kako se ona menja (populaciona dinamika). Posebnu otežavajuću okolnost predstavlja činjenica da su odgovori na ova, na prvi pogled jednostavna a u suštini izuzetno kompleksna pitanja, promenljiva sa protokom vremena, pa se odgovori na njih moraju tražiti gotovo neprekidno i stalno iznova ažurirati, uz definisanje stanja i praćenje promena (monitoring).

Zahvaljujući trudu brojnih generacija naših i stranih prirodnjaka i ornitologa, počev od pionira *Marsilija*, *Naumana* i *Hodeka*, pa uz nezaobilaznog *Josifa Pančića* i njegove čuvene knjige „Ptice u Srbiji“ iz 1869. godine, preko *Raškovića*, *Brzakovića*, *Rajzera*, *Prodanovića*, *Pavlovića*, *Martiona*, pa do *Matvejeva*, *Čornaia*, *Vasića*, *Hama* i brojnih drugih savremenih istraživača ornitofaune, na prvo pitanje o specijskom diverzitetu ptica je uglavnom već odavno odgovoren, kao i na pitanje o sezonskoj prisutnosti i migratornom statusu, dok je na pitanje o rasprostranjenju pojedinih vrsta uz primenu savremenih metoda prikupljanja, obrade i prezentovanja podatka (atlasi, crvene knjige) intenzivno započeto sa odgovaranjem po pojedinim grupama u poslednjim decenijama 20. veka (atlas ptica grabljivica 1977-1996., cenzus kolonija čaplji i kormorana 1998., pregledni radovi o pojedinim vrstama, itd). Samo se na četvrtu pitanje, o brojnosti pojedinih vrsta ptica u gnezdišnom i zimskom periodu u SCG, kako u prostoru tako i u vremenu, nije do sada nudio zadovoljavajući odgovor za većinu vrsta.

Činjenica je da za preko 70% svih predstavnika nacionalne ornitofaune SCG, uključujući veliku većinu ptica pevačica, ali i predstavnike detlića, golubova, šljukarica, sova, koka, nekih vrsta pataka, gnjuraca i drugih grupa, do sada nisu postojale čak ni približne procene njihovih populacija u gnezdišnom periodu, kao i tokom zimskih meseci (osim pojedinačnih izuzetaka). Prve procene populacija najbolje proučenih grupa ptica u Srbiji urađene su tokom 1970-ih za ptice grabljivice na području Vojvodine (*Ham*, 1977, 1979), kasnije i za celu Srbiju i Crnu Goru (*Vasić*, 1993), a svakako najveći iskorak ka procenjivanju brojnosti populacija pojedinih vrsta na nivou bivše SFRJ i Srbije i Makedonije, učinio je *Vasić* sa saradnicima, (1985, 1987), a na lokalnom nivou *Ham* (1977, 1979, 1986), za područja Carske bare i Deliblatske peščare. Zanimljivo je da se naš najplodniji ornitolog 20. veka *Matvejev*, i pored izuzetnog naučnog opusa, nikada nije upuštao u numeričke procene brojnosti populacija pojedinih vrsta, već se usmerio ka prikazivanju učestalosti prisustva vrsta u pojedinim tipovima staništa (frekvencija susretanja u %: broj kontakata u 100 jediničnih ekskurzija/minimalnih transekata) (*Matvejev*, 1950, 1976, 1984, 1997). To je i objašnjivo ako se zna da je najplodniji stvaralački terenski rad *Matvejeva* iz oblasti ornitologije trajao od 1946. do 1977., a da je tek početkom 1970-ih u Evropi stidljivo započeto sa organizovanim radom na cenzusu populacija ptica i davanju prvih procena (*Glutz et al.*, 1971, *Bijleveld*, 1974, *Cramp & Simmons*, 1977). Taj novi pravac u ornitologiji je svoje jasnije konture dobio tek 1980-ih, realizacijom prvih evropskih ornitoloških atlasa sa procenjivanjem populacija vrsta kao sastavnog dela projekata. Još kasnije, tokom 1990-ih, u Evropi je izdato nekoliko značajnih monografija sa obradom parametara populacije i distribucije ptica, na osnovu cenzusa i procena stanja zaštite disperznih vrsta po pojedinim zemljama: *Tucker & Heath*, 1994: *Birds in Europe – their*

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: barsko stanište Jegričke, Vojvodina.
Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: Jegricka wetland, Vojvodina.

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: poplavna šuma
Obedske bare u Posavini, Vojvodina.
*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: flooded forest
in Obedska bara, Vojvodina.*

Conservation Status, Gensbol, 1995: *Birds of Prey in Europe*, *Hagemeijer & Blair*, 1997: *The EBCC Atlas of European Breeding Birds and their Distribution and Abundance*, *Snow & Perrins*, 1998: *The Birds of the Western Palearctic-Concise Edition*, *Heath et al*, 2000: *European Bird Population – Estimates and Trends*. Naša zemlja (Srbija i Crna Gora) je učestvovala organizovano jedino u izradi EBCC atlasa u okviru bivše SFRJ (rad koordinirao Ornitološki zavod iz Zagreba), samo kroz prikazivanje nepotpune UTM distribucije pojedinih vrsta ptica, ali ne i kroz numerički iskaz veličine njihovih populacija.

Prekretnica u ornitologiji SCG, na planu procenjivanja brojnosti svih vrsta ptica gnezdarica i trendova njihovih populacija, kao i određenog broja vrsta u zimskom periodu (januar), desila se u 2003. godini, tokom realizacije novog međunarodnog projekta *BirdLife International* (BLI) pod nazivom *Birds in Europe – Their Conservation Status II* (skraćeno – BiEII). Takve porocene su po prvi put urađene u istoriji nacionalne ornitologije za sve vrste ptica savremenih gnezdarica SCG (period 1990-2002), i to ne samo na nacionalnom već i na regionalnom nivou (Vojvodina, Srednja Srbija, Kosovo i Metohija), što je veliki iskorak napred u odnosu na ranije poznato stanje.

Međunarodni projekat BLI pod nazivom *Birds in Europe – Their Conservation Status II* predstavlja najveću aktivnost iz oblasti ornitologije tokom 2002-2003. Projekat obuhvata sve divlje ptice koje žive na prostoru Evrope, sa akcentom na utvrđivanju njihove brojnosti u gnezdišnom i zimskom periodu, kao i na oceni trendova populacija. Do skora je područje SCG bilo bela mrlja u okviru svih ranijih projekata slične sadržine, pa i u okviru projekta *Birds in Europe – their Conservation Status* (BiEI) (*Tucker & Heath*, 1994). Sudbinu, da nema prikazane podatke o pticama u tako značajnoj monografiji, doživele su osim naše zemlje još samo Makedonija i Bosna i Hercegovina. Ovakva neslavna situacija se dogodila još nekoliko puta, ne samo zahvaljujući neaktivnosti naših ornitologa već dobrim delom i izbegavanjem i tihim bojkotom međunarodnih organizacija da nas neposredno uključe u realizaciju projekta, iz samo njima znanih (nenaučnih) razloga. U to vreme su bile teške godine ratova i sankcija, koje su itekako uticale na naše međunarodne kontakte i mogućnosti uspešne realizacije zajedničkih projekata.

Umalo za našu zemlju nije bila još tamnija epizoda učešće u izuzetno značajnom projektu BiEI, da je kojim slučajem prošlo nametljivo ubacivanje u njega članova Društva za zaštitu divljih ptica Jugoslavije (DZDPJ) iz Beograda, koji su agresivnom kampanjom dobili dozvolu da koordiniraju projekat u okviru naše zemlje. Tome su značajno doprineli i raniji međunarodni koordinatori projekta iz BLI, koji su bez posebnih provera poverovali „navodnim” stručnjacima za divlje ptice u SCG i poverili im da urade obimne i izuzetno složene i odgovorne zadatke procenjivanja populacija i trendova svih vrsta ptica koje kod nas žive. Članovi DZDPJ su tokom proleća 2003. „završili taj posao”, bez ikakve stručne i naučne podloge i bez uključivanja bilo kog ornitologa koji se zaista bavi istraživanjem i zaštitom ptica. Veoma blizu je bila čak i mogućnost verifikacije i zvaničnog objavlјivanja tih podataka u međunarodnoj monografiji. Na sreću, dovoljno budan je bio **Marko Tucakov**, član predsedništva Društva za zaštitu i proučavanje ptica Vojvodine (DZPPV), koji je došao do informacija o toku realizacije BiEI projekta i navodnim koordinatorima za SCG. Usledila je serija protestnih pisama **Dragana Simića**, predsednika Lige za ornitološku akciju SCG (LOA), traženje i dobijanje mogućnosti da se provere sví podaci urađeni od strane DZDPJ, zatim ukazivanje BLI o kakvim lošim procenama se radi (greške od preko 1000%, brojne vrste koje nisu uključene u spisak gnezdarica iako im je tamo mesto ili pak vrste koje su stavljenе na spisak iako nemaju takav status u SCG, pogrešno određeni trendovi, itd). Intenzivne aktivnosti ornitologa SCG su urodile plodom, a srećna okolnost je bila i promena međunarodnih

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: slatina kod Čoke, Vojvodina.
Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: saline area near Coka, Vojvodina.

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: Dunav u Đerdapskoj klisuri, E Srbija
*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: Danube river
in Derdap gorge, E Serbia.*

koordinatora projekta u timu BLI, što je samo ubrzalo odbacivanje svih „iskonstruisanih podataka” i pristajanje na naš predlog da se urade nove procene, zasnovane na svim relevantnim objavljenim i neobjavljenim podacima i literaturnoj građi.

U realizaciju projekta BiEII, od maja do oktobra 2003., bili su uključeni članovi Društva za zaštitu i proučavanje ptica Vojvodine, Lige za ornitološku akciju Srbije i Crne Gore i Centra za zaštitu i istraživanje ptica Crne Gore. Uspešna realizacija projekta, u krajnje otežanim uslovima i izuzetno kratkim rokovima, veliko je priznanje našim iskrenim naporima da pobedimo neznanje, nekompetentnost i neloyalnu konkureniju, koja je pretila da unazadi i ono što smo teškom mukom uspeli da stvorimo u našoj ornitologiji tokom poslednjih decenija.

Radi uspešnije realizacije BiEII projekta, od strane koordinatora iz BLI dobijena su u elektronskoj formi detaljna metodološka uputstva za način rada, obradu i sumarno tabelarno prikazivanje podataka, kao i brojne druge informacije i preporuke. Najveći teret realizacije BiEII u SCG su podneli stručni koordinator projekta **Puzović** i projekat menadžer **Simić**, ali i brojni drugi ornitolozi pre svega mlade generacije, pa se sa pravom može reći da se radi o zajedničkom uspehu svih važnijih poznavalaca i istraživača ptica na nacionalnom nivou. Izuzetno razumevanje i neposredni doprinos uspešnoj realizaciji projekta u SCG dao je **Ian Burfield** iz BLI, međunarodni koordinator BiEII projekta. To je dobar znak razvoja uspešnijih odnosa sa BLI i još intenzivnijeg uključivanja relevantnih ornitoloških snaga iz naše zemlje u sve važnije međunarodne programe zaštite, proučavanja i monitoringa faune ptica u budućnosti.

Iako je na prvi pogled izgledalo gotovo nemoguće obraditi svu postojeću literaturnu i drugu građu i sagledati sve neophodne aspekte potrebne za uspešno procenjivanje populacija ptica gnezdarica SCG (čak i nekih zimovalica u SR i CG), u veoma kratkom zadatom vremenskom roku, smatramo da je to urađeno na zadovoljavajući način, pre svega zbog činjenice da su za znatan broj vrsta ptica u okviru *nonpasseriformes* i nekih unutar *passeriformes* već postojale relativno dobro obrađene procene za drugu polovicu 1990-ih, zatim zahvaljujući redovnom izlaženju časopisa „Ciconia“ gde je u poslednjoj deceniji publikованo dosta značajnih ornitoloških radova, i posebno zahvaljujući većem broju novih mlađih ornitologa, stasalih u savremeno doba, koji su pružili pun doprinos stavljanjem na uvid svih svojih neobjavljenih podataka.

OPIS PREDELA I EKOLOŠKIH USLOVA U SRBIJI I CRNOJ GORI*

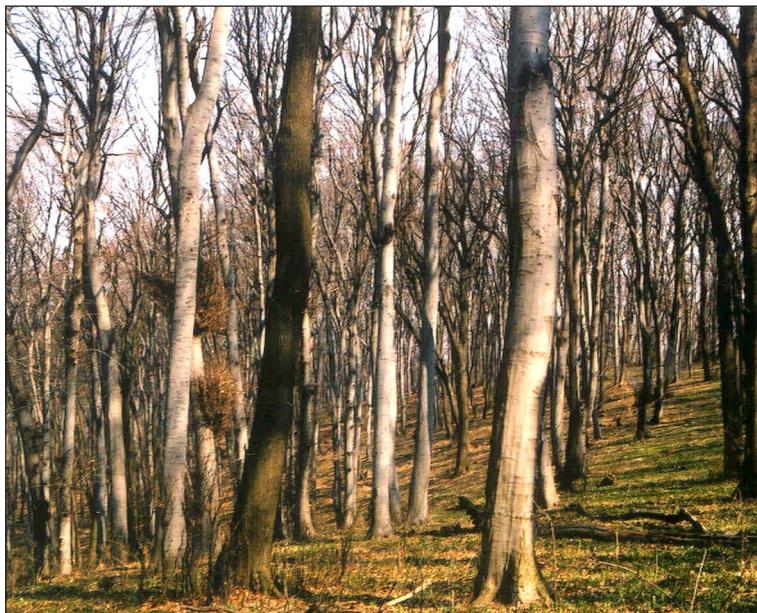
Srbija i Crna Gora se nalaze većim delom na centralnom Balkanu, dok severni deo zahvata južni pojas Panonske nizije. SCG zahvata površinu kopna od 102.173 km², od čega na Srbiji otpada 88.361 km², a na Crnu goru 13.812 km². Glavni geografski regioni u Srbiji su: Panonska, Peripanonska i Planinsko-kotlinska Srbija. U Crnoj Gori se izdvajaju Primorska i Planinsko-kotlinska oblast. U granicama SCG postoje tri rečna sliva, Crnomorski sliv koji pokriva 88.919 km² (87 % teritorije države), kao i Jadranski i Egejski sliv. Godišnja količina padavina u Srbiji je 550-1.000 mm, a u CG 700-5.000 mm. Više od 60% teritorije SCG spada u brdsko-planinske predele, iznad 500 m nadmorske visine. Dužina državne granice SCG iznosi 2.586 km.

* Ovo poglavljje je koncipirano na osnovu podataka iznetih u studijama stanja životne sredine u Srbiji i Crnoj Gori, na osnovu aktuelnih Prostornih planova republika, vodoprivrednih i šumskih osnova, monografija o biodiverzitetu, kao i strategija privrednog razvoja republika i pokrajina, objavljenih u periodu 1995-2003. Zbog integritetata teksta, navedeni literaturni izvori nisu posebno citirani.

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: četinarska šuma Murtenice, SW Srbija.

*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: coniferous forest
in Murtenica Mt., SW Serbia.*

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: listopadna šuma Fruške gore, Vojvodina.

*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: deciduous forest
at Fruska gora, Vojvodina.*

Na teritoriji SCG postoji izuzetna kompleksnost biogenih i abiogenih faktora, promenjivih u vremenu i prostoru, koji su naročito tokom burne geološke prošlosti odredili ekološki okvir njene velike biološke raznovrsnosti, pa i sa aspekta faune ptica.

U klimatskom pogledu teritorija SCG je veoma heterogena i kompleksna zahvaljujući geografskom položaju i otvorenosti za razne uticaje. Ipak, mogu se razlikovati četiri osnovna tipa zonalne klime: mediteranska, tipična umereno-kontinentalna, suva umereno-kontinentalna, i planinska klima. Količina padavina se kreće od najmanjih 550 mm (N Banat) do 5.000 mm (Crkvine iznad Boke Kotorske).

Tabela 1. Osnovne geografske, orografske i ekološke karakteristike predela Srbije i Crne Gore

Table 1. General geographical, orographical and ecological characteristics of Serbia and Montenegro

Prostorna jedinica <i>Regional unit</i>	Površina <i>Area</i> km ²	Udeo <i>Above 500m</i> a.s.l.	Šumovitost <i>Forest cover</i> ha	Udeo četinari - liščari <i>Coniferous</i> <i>Forests :</i> <i>Deciduous</i> <i>forests</i>	Padavine mm
Srbija i Crna Gora	102.173 (100%)	c65%	3.000.000 (29,4%)	20:80	550-5.000
Srbija	88.361 (86,5%)	35%	2.500.000 (27%)	10 : 90	550-1000
Vojvodina	22.400* (39%)	2%	150.000 (6,4%)	*četinari alohtonci	
Srednja Srbija	55.900* (26%)	c60%	1.800.000(32%)		
Kosovo i Metohija	10.000* (35%)	100%	430.000 (39%)	60:40	
Crna Gora	13.812 (13,5%)	c80%	500.000 (38%)	70 : 30	700-5.000

* Iskazane površine regionalnih jedinica u Srbiji, za koje su radene procene gnezdilišnih populacija ptica, ne odgovaraju njihovim administrativnim površinama, pošto su procene populacija za Vojvodinu vršene na jug do obala Save i Dunava, dok je kosovski deo Kopaonika tretiran kao deo Srednje Srbije, a deo Prokletija koji je administrativno u Srednjoj Srbiji tretiran je kao deo Metohije.

Šumovitost u Srbiji iznosi oko 27% (25.500 km²), dok je u Crnoj Gori ona znatno veća i iznosi oko 38% (5.000 km²). Regionalno u Srbiji, šumovitost je najmanja u Vojvodini gde iznosi svega 150.000 ha (6,4%), dok obradivo zemljište i voćnjaci zahvataju preko 80% pokrajine. Treba imati u vidu da se u okviru ukupnog iskaza šumskih površina u Vojvodini nalazi i oko 50.000 ha plantaža topola i vrba u aluvijalnim ravnima reka, kao i skoro 10.000 ha zasada četinara u peščarama i na Fruškoj gori. Na Kosovu i Metohiji šumovitost je najveća i iznosi 430.000 (38%) iako se šume zadnjih godina intenzivno neplanski sekut, dok je u Srednjoj Srbiji pod šumama oko 1.850.000 ha (27%).

Razni tipovi voćnjaka u Srbiji zauzimaju površinu od oko 260.000 ha i skoncentrisani su uglavnom u središnjem delu Srbije. U Vojvodini ima ukupno 16.500 ha voćnjaka i još oko 22.400 ha zasada vinove loze.

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: alpijski predeli Durmitora, NW Crna Gora.

*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: alpine area
at Durmitor Mt., NW Montenegro.*

Diverzitet predela-staništa ptica SCG: obalno područje Jadranskog mora
u Buljaricama, S Crna Gora.

*Landscape diversity-habitat for birds in S&MO: Adriatic sea coast
near Buljarice, S Montenegro.*

Područje SCG je bogato najraznovrsnijim tipovima kopnenih voda, koje čine površinske i podzemne vode. Skadarsko jezero u Crnoj Gori sa svojom ukupnom površinom od 372 km² predstavlja najveće slatkovodno jezero na Balkanu i jedno od najvećih u Evropi. U Srbiji nema većih prirodnih jezera (nekoliko u Vojvodini i više na planinama juga – Prokletije, Šara, Golija, Kopaonik), ali su zato prisutne brojne veštačke akumulacije. Najveća reka je Dunav, koja protiče kroz Srbiju u dužini od 588 km, dok su značajni i tokovi Save, Morave (tri), Drine, Tise, Tamiša, Timoka, Nišave, Pčinje, Ibra, Belog Drima i Sitnice. U Crnoj Gori nema većih rečnih tokova, ali ipak posebno treba izdvojiti Zetu, Moraču, Bojanu, Taru, Pivu, Komarnicu i Lim. Na Durmitoru je registrovano čak 17 ledničkih jezera.

Kanalska mreža DTD sistema u Vojvodini je duga čak 700 km, dok je celi sistem kanala u Vojvodini dug čak 17.500 km, pomoću koga se odvodnjava preko 1,2 miliona hektara oranica. U Srbiji se nalazi preko 70 manjih i većih šaranskih ribnjaka, na površini od oko 12.000 ha, od kojih je većina lokacija u Vojvodini. Velikih šaranskih ribnjaka veličine preko 100 ha ima ukupno 26. Tom broju treba pridodati i znatan broj akumulacija nastalih pregrađivanjem potoka i reka.

Ukupna površina Kosova je 656.000 ha, a Metohije 473.000 ha, što ukupno čini 1.130.000 ha. Broj stanovnika se u periodu 2000-2002. procenjuje na 1,8 miliona. Obradive površine zahvataju 350.000 ha (32%).

Broj naseljenih mesta u Srbiji iznosi oko 6.000, od čega u Vojvodini ima oko 470 (50 gradova), u srednjoj Srbiji 4.100 (70 gradova), a na Kosovu i Metohiji 1.500 naseljenih mesta (15 gradova). U Crnoj Gori se nalazi 1.250 naseljenih mesta, od čega su 1.200 seoska, dok gradskih ima oko 50.

Putna mreža je u Srbiji i Crnoj Gori relativno slabo razvijena u odnosu na druge evropske zemlje. Najbolje stanje je u Vojvodini gde ima oko 1.650 km magistralnih i 1.800 km regionalnih-lokalnih puteva, dok se pruge protežu trasama dužine 1.500 km.

Dužina morske obale u Crnoj Gori je oko 200 km i odlikuje se veoma razuđenim reljefom sa puno uvala, laguna, hridi i zaliva. Crnogorska obala se odlikuje sa dva veoma značajna prirodna fenomena, to su izuzetno dugačka Ulcinjska plaža (preko 12 km) sa ušćem Bojane i velikim Solanama (15 km²), kao i veoma razuđen Bokokotorski zaliv (sastavljen od 4 veća zaliva povezana moreuzima). Crnogorsko primorje ima preko 30 većih i manjih peščanih i šljunčanih plaža u ukupnoj dužini od 33 km.

Najveći planinski vrh u Srbiji je Đeravica (2.656 m) u masivu Prokletija, dok je u Crnoj Gori to Bobotov Kuk (2.523 m) na Durmitoru. U srednjoj Srbiji, samo dva vrha prelaze 2000 metara visine, i to Midžor (2.170 m) na Staroj planini i Pančićev vrh (2.017 m) na Kopaoniku. U Crnoj Gori veći deo površine zauzimaju krečnjačka planinska područja ispresečana klisurama i kanjonima, posebno u centralnom i severnom delu.

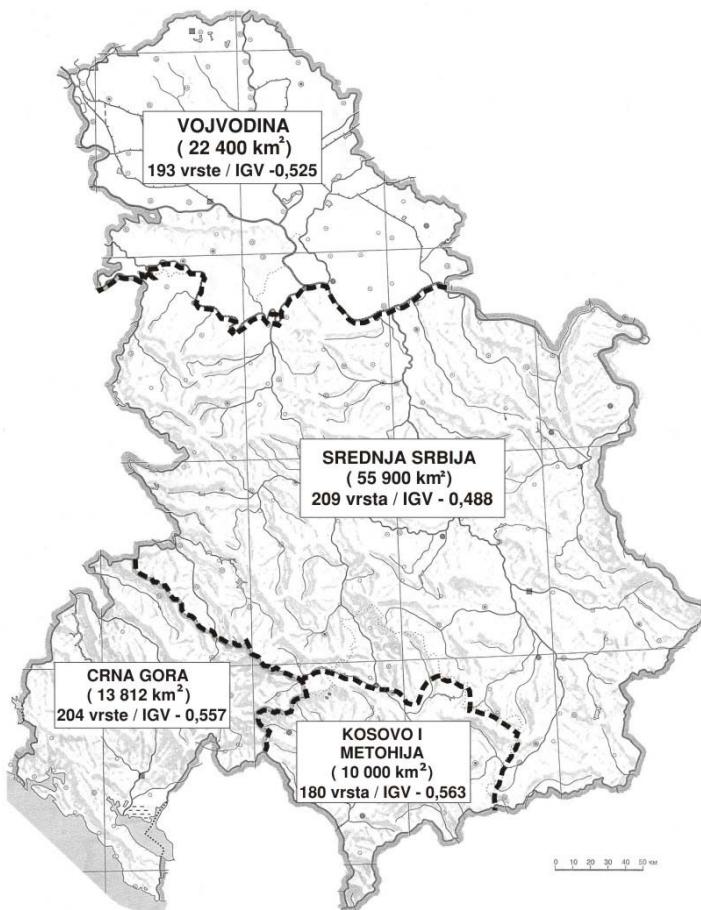
SCG je biogeografski veoma heterogena i ekološki raznovrsna, pa je njen diverzitet faune ptica među najvećim u Evropi. U SCG se međusobno susreće i prožima 6 različitih bioma, u koje su uključene evropske pretežno četinarske šume, alpijsko-visokonordijski kamenjari i pašnjaci, južno-evropske i submediteranske uglavnom listopadne šume, oromediteran, stepa i šumo-stepa. Na severu Srbije dominiraju ravnicaški predeli Panonske nizije, sa velikim rekama (Dunav, Sava i Tisa), dok su južnije brdsko-planinski predeli ispresecani rečnim dolinama u okviru Dinarskog, Rodopskog, Skardo-pindskog i Karpatskog planinskog sistema. U Vojvodini se nalazi jedinstvena evropska peščara – Deliblatska peščara. Na jugu CG se nalaze mediteranska i submediteranska staništa naslonjena na obalu Jadranskog mora, sa jednim od najvećih evropskih slatkovodnih jezera – Skadarskim jezerom, kao i prostranim solanama i Velikom plažom uz more.

MATERIJAL I METODE

Iako se projekt BiEII radi u odnosu na pojedine države Evrope, BLI je je prihvatio naš predlog da procene gnezdilišnih populacija i trendova za sve vrste ptica u SCG budu date odvojeno za Srbiju i Crnu Goru, s tim da se podaci zatim sumiraju za celu SCG. Koordinatori nacionalnog dela projekta se nisu zaustavili na tome, već su u cilju unapređenja operativnih mogućnosti korišćenja podataka, Srbiju podelili na tri administrativno-geografske celine (Vojvodina, Srednja Srbija, Kosovo i Metohija), za koje su takođe uradene odvojene procene gnezdilišnih populacija za sve vrste ptica. Time je donekle amortizovan efekat „uopštavanja podataka“ zbog znatnog jaza između nivoa znanja i kvaliteta podataka i procena u odnosu na dve republike i pojedine regije, a uz to je omogućeno da se u budućnosti slični podaci po potrebi mogu koristiti (pa i korigovati) i za uže prostorne (geografske) celine.

Karta 1. Rejonizacija Srbije i Crne Gore na 4 izdvojene celine za koje su vršene procene veličina populacija vrsta ptica gnezdarica (površina u km², broj vrsta gnezdarica, IGV – indeks gustine vrsta)

Map 1. Four regions of Serbia and Montenegro for which separate breeding bird population estimates were made (area in km², number of breeding species, IGV – index of species densities)

Tokom realizacije BiEII projekta na teritoriji SCG, po prvi put je intenzivnije korišćena e-mail korespondencija između neposrednih učesnika, odnosno mogućnosti koje pruža internet. Sa svakim saradnikom komunikacija je ostvarivana dnevno, a nove sugestije, predlozi i mišljenja su distribuirani velikom brzinom. U odnosu na ranija vremena, to je doprinelo izuzetnoj efikasnosti i aktuelnosti novih informacija, kao i ubrzavanju razmene informacija i donošenju konačnih usaglašenih odluka. Sve procene populacija ptica SCG, u gnezdilišnom i zimskom periodu, urađene od strane **Puzovića** i saradnika, bile su predmet intenzivne diskusije i razmatranja među ornitologima tokom avgusta i septembra 2003., kako putem diskusione grupe Liga Ptice na internetu tako i u direktnim kontaktima. Tom prilikom su još jednom razmatrane sve procene na regionalnom, republičkom i nacionalnom nivou i izvršeno je više korekcija u cilju dobijanja što kvalitetnijih procena.

Procene gnezdilišnih populacija i trendova pojedinih vrsta ptica su izvođene po principu od manjeg ka većem, što znači da su prvo procenjivane na lokalnom nivu, pa regionalno i na kraju za celu teritoriju pojedinih republika i sumarno za celu SCG. Za svaku vrstu ptica su urađene posebne areal karte gnezdilišnog rasprostanjenja u Srbiji (delom i u CG), sa ubacivanjem lokalnih i regionalnih procena broja gnezdećih parova, na osnovu čega su zatim pravljene analize broja gnezdećih parova na svim geografski definisanim nivoima. Time se sticala vizuelna preglednost distribucije vrste, regionalne karakteristike gustina populacija i posebno je dolazila do izražaja veličina područja, koja nisu bila pokrivena konkretnim podacima. Kod određenog broja vrsta i pojedinih grupa ptica, gde su postojala istraživanja sa gotovo potpunim kartiranjem gnezdilišne populacije i gde su bili poznati gotovo svi gnezdeći parovi ili grupe (*Gyps fulvus*, *Neophron percnopterus*, *Otis tarda*, *Haliaeetus albicilla*, *Cygnus olor*, *Platalea leucorodia*, *Recurvirostra avosetta*, *Sterna albifrons*, *Glareola pratincola* itd.), dopunska razmatranja i korišćenje parametara poput rasporeda i površina pojedinih ekosistema nije bilo neophodno.

Radne areal karte savremenog gnezdilišnog rasprostranjenja pojedinih vrsta nalaze se u Zavodu za zaštitu prirode Srbije u Novom Sadu i predstavljaju osnovu za izradu budućeg Atlasa ptica gnezdarica Srbije i jedan od glavnih elemenata za izradu Crvene knjige ptica Srbije. Osim toga, za svaku vrstu su u posebnom tabelarnom iskazu sumirane sve postojeće i izvedene populacione procene na lokalnom, regionalnom, republičkom i nacionalnom nivou, što je takođe, uz uzimanje u obzir bioloških potreba vrste, geografskih, orografskih i ekoloških karakteristika područja, bio jedan od osnovnih elemenata za donošenje konačnih procena.

Na području Republike Crne Gore, koje je znatno slabije proučeno od Srbije, ostvarena je tesna saradnja sa vodećim ornitozima, **Ondrejom Vizijem** (Prirodnički muzej) i **Darkom Saveljićem** (Zavod za zaštitu prirode). Oni su na osnovu svih raspoloživih podataka pružili podatke o brojnosti i rasprostranjenu retkih i specifičnih vrsta ptica na regionalnom i republičkom nivou (populacije i trendovi), dok su za obične i česte vrste date procene za neke od bolje proučenih regija CG (Ulcinjsko primorje, Skadarsko jezero, Durmitor). U slučaju odsustva egzaktnih procena od strane saradnika iz CG, za veći broj običnih i čestih vrsta ptica pevačica, korišćeni su objavljeni i neobjavljeni podaci saradnika iz Srbije, kao i znanja o osnovnim ekološkim i geografskim karakteristikama te Republike. Korišćeni su i rezultati veoma značajnih savremenih istraživanja stranih ornitologa na području Ulcinjskog primorja i Skadarskog jezera u 2003. Sve izvedene procene su nakon primarne obrade prosledene kolegama iz CG na verifikaciju.

U slučaju specifičnih vrsta ptica (*Cygnus olor*, *Anser anser*, *Platalea leucorodia*, *Falco cherrug*, *Coracias garrulus*, *Lanius minor*), od saradnika su korišćene sve pojedinačne informacije o gnezdećim parovima sa datumom i lokacijom nalaza, dok su za veliku većinu

drugih vrsta, posebno onih najčeščih, bile potrebne samo procene gnezdilišne brojnosti i trendova populacije, bez davanja detaljnih informacija iz ornitoloških dnevnika.

Prilikom iznošenja procene populacija i trendova na lokalnom i regionalnom nivou, bilo je potrebno da saradnici daju kratak komentar sa obrazloženjem kako se do došlo do procene i koliko je ona pouzdana. Pri tome su za ocenu kvaliteta procene korišćena sledeća slova: **P** (od Poor – za vrste koje se slabo poznaju i bez kvantitativnih podataka); **M** (od Medium – za vrste koje se u principu dobro poznaju ali ipak postoje slabi ili nekompletni kvantitativni podaci, često samo regionalni); **G** (od Good – za vrste koje se dobro poznaju za veći deo zemlje i u označenom periodu). Iste takve oznake su korišćene i za konačne izveštaje na republičkom i nacionalnom nivou. Procene trendova gnezdilišnih populacija se za sve vrste odnose na period 1990-2002. Ocena kvaliteta procene trendova gnezdilišnih populacija (PDQ) kod pojedinih vrsta, posebno ptica grabljivica, većine barskih ptica i nekih vrsta iz grupe pevačica (*Passeriformes*) označena je kao zadovoljavajuća (G), a za većinu drugih vrsta kao osrednja (M) ili slaba (P). Kvalitet ocene procene dat je na osnovu egzaktnih podataka kartiranja i cenzusa (primer pojedinih vrsta ptica grabljivica i kolonija čaplji i kormorana, ili *Apus melba*, ili *Eremophila alpestris balcanica* i *Montifringilla nivalis* kod pevačica), dok je kod čestih vrsta ptica pevačica on pre svega dat na osnovu uvida u raspoložive podatke i pokrivenost teritorije SCG adekvatnim istraživanjima u datom periodu.

Zbog kratkoće vremena za realizaciju projekta, prioriteta i postojećih objavljenih podataka (uglavnom o pticama grabljivicama i barskim pticama), zamoljeni su svi saradnici da svoj glavni doprinos pokušaju da daju kroz procenjivanje populacija i trendova specifičnih, običnih i češčih vrsta, za koje takve procene na lokalnom i regionalnom nivou do sada nisu bile dostupne. U slučaju davanja procena gnezdilišnih populacija i trendova za pojedine obične i česte vrste ptica, bilo je potrebno da svaki saradnik jasno definiše geografski prostor i godinu (ili raspon godina, od-do) za koji se ta procena odnosi.

Nakon prikupljanja i obrade svih prispelih podataka od saradnika, kao i na osnovu literaturne i druge nepublikovane građe, koordinatori projekta su u elektronskoj formi saradnicima i stručnim konsultantima dostavili celokupni materijal sa pregledom procena gnezdilišnih populacija i trendova svih vrsta ptica za SCG, pojedine republike i regije, uz neophodne komentare. Od saradnika su se očekivale konstruktivne sugestije i predlozi za korekcije procena. Nakon toga, sledila je finalna obrada svih dostupnih informacija u adekvatnoj elektronskoj formi i njihovo prosleđivanje BLI na korigovanje, verifikaciju i pripremu za štampu.

Predloženo je da se prilikom procenjivanja gnezdilišnih populacija običnih i čestih vrsta na lokalnom i regionalnom nivou (pre svega ptica pevačica) koriste podaci iz beležnica, pod uslovom da postoje konkretna istraživanja gustine na definisanoj površini i u određenim tipovima staništa. Ti podaci na izdvojenim površinama, zatim su prenošeni na celi prostor regiona koji se obrađuje, pod uslovom da se zna približna površina koju u njemu zahvataju ti tipovi staništa.

Što je uža bila teritorija (prostor) za koji se procene daju, to je bilo potrebno davati preciznije procene sa manjim rasponima (od-do) i za što je moguće veći broj vrsta, naročito uključujući obične i posebno česte vrste. U suprotnom, što je obuhvaćena teritorija bila veća a znanje o brojnosti, rasprostranjenju i trendu neke vrste manje poznato, to je raspon procene populacije (od-do) bio veći, uz nižu kategoriju ocene kvaliteta procene. Poželjno je bilo da se procene gnezdilišnih populacija daju za poslednju godinu u predviđenom periodu (2000.) ili za godine koja im prethode (1998-2000), ili za nekoliko poslednjih godina (npr. 1995-2000). Ukoliko su postojale konkretne procene i za godine 2001. i 2002., bilo je veoma važno da i

one budu priložene i obrađene. Procene trendova gnezdilišnih populacija svih vrsta SCG, kao i SR i CG davane su uvek za puni raspon od jedne decenije, plus još dve godine nakon toga (1990-2002), uz komentar ocene kvaliteta procene.

Za češće vrste ptica koje su rasprostranjene u većem delu SCG, period na koji se odnose gnezdilišne procene je uglavnom dugačak (1990-2002) i on je takav da bi se moglo koristiti što više podataka iz prethodne decenije i sa što više lokaliteta. Za ptice grabljivice period procenjivanja gnezdilišnih populacija je uglavnom od 1997-2002., iako je za neke dobro obrađene vrste i kraći (2000-2002), dok je za čaplje i kormorane na primer uglavnom iz najnovijeg perioda (2000-2002), što se poklapa sa intenzivnim savremenim obilaskom većine njihovih najvažnijih kolonija.

Lokalne i regionalne gnezdilišne procene za pojedine obične, srednje česte i česte vrste ptica su date zaokružene na najbliže cele brojeve na nivou Srbije i Crne Gore, a sabiranjem te dve procene za SCG je takođe vršeno zaokruživanje na neku okruglu cifru, naravno ukoliko je to bilo potrebno. Tako, na primer, ukoliko je sabiranjem procena populacija neke vrste za SR i CG dobijena sumarna procena od 147.000 parova, vršeno je zaokruživanje na 150.000 parova. Smatramo da to ni na koji način nije uticalo na kvalitet procena.

Procene populacija ptica gnezdarica na regionalnom nivou, dobijene su korišćenjem postojeće literature, arhive o IBA područjima (postoji u BLI), kao i na osnovu velikog broja nepublikovanih podataka u terenskim beležnicama saradnika, koje su posebno korišćene za procenjivanje disperznih vrsta i češćih vrsta ptica pevačica u šumskim, agrikulturnim i urbanim predelima.

Za sagledavanje gnezdilišnih populacija običnih i čestih vrsta ptica, kao i za korekcije na drugi način dobijenih vrednosti procena populacija i trendova, korišćene su između ostalog i informacije o šumovitosti, učeštu agrikulturnog zemljišta, udelu površina po nadmorskim visinama i geološkoj podlozi, kao i podaci o dužini kanalske mreže u Vojvodini, trasama dalekovoda, puteva i pruga, broju i površini ribnjaka i akumulacija, broju i veličini naseljenih mesta, itd.

U tabeli su posebnim oznakama prikazani slučajevi vrsta koje su u periodu obuhvaćenim projektom (1990-2002) tek bile počele da se gnezde, ili su pak tada prestale sa gnezđenjem, ili su se gnezdile samo povremeno. Svi načini označavanja, navedeni u nastavku prethodno su usaglašeni sa međunarodnim BiEII koordinatorom.

Neredovne gnezdarice

Ukoliko se znalo da se neka vrsta u posmatranom periodu gnezdila u pojedinim godinama, a u drugim nije, i to bez hronološke uslovljenošteti, onda je Popmin označen sa - 0, a Popmax sa najvećim procenjenim brojem parova u periodu. Trend populacije je za te vrste određen sa 50-100%, uz oznaku F (fluktuacija - fluctuation).

Nove gnezdarice

Ukoliko su neke vrste prvi put počele da se gnezde u posmatranom periodu (1990-2002) u SCG ili pojedinim republikama, trend je prikazan kao NG (nova gnezdarica - new breeder), a trend kao I (povećanje - increasing), jer nije bilo populacije pre toga perioda da bi se u procentima odredio nivo promene veličine populacije.

Procena smanjenja populacije kod vrsta čije gnežđenje nije sigurno dokazano

Odnosi se na vrste za koje postoji mogućnost gnežđenja u definisanom periodu, a što nije sigurno dokazano ali se to prepostavlja na osnovu više dostupnih podataka Popmin je prikazan kao – 0, a Popmax kao određeni mali broj procenjenih parova. Trend je prikazan kao opadajući D (decreasing). Uz trend je dodata oznaka ex (izumrla – *extinct*), ukoliko postoji i izvesna mogućnost da ta vrsta pri kraju definisanog perioda više nije gnezdila, ili je to pak označavano sa 50-100% D. Ukoliko je vrsta ranije samo viđena u gnezdilišnom periodu, ali se prepostavlja da se nije uspešno gnezdila, stavljana je oznaka ex (izumrla) ili >80%D. Ukoliko je postojalo gnežđenje u ranim 1990-im, a zatim više sigurno nije, tada su stavljane samo oznake ex i D. Tako je primer za vrstu *Neophron percnopterus* u CG populacija procenjena u periodu 2000-2002. sa 0 parova i oznakom ex, iako se zna je do 1993. postojao jedan par u kanjonu Cijevne.

I pored činjenice da su svi obrađeni podaci u okviru BiEII projekta prosleđeni u sedište Evropskog odseka BLI u Holandiji krajem 2003., za publikovanje rezultata projekta u „Ciconia” br. 12., vršene su određene manje korekcije, koje su plod naknadnih analiza, kao i dopunskih sugestija i priloga saradnika. Te korekcije su ipak bile pojedinačne i nisu od suštinskog značaja promenile rezultate projekta prosleđene za BiEII projekat.

Detaljni rezultati i sve bitne činjenice BiEII se objavljaju u „Ciconia” br. 12., pošto se prepostavlja da u okviru međunarodne monografije neće biti sumarno prikazano sve ono što našim ornitolozima i zaštitarima prirode može biti od koristi u daljem istraživanju, zaštiti i monitoringu populacija ptica gnezdarica u SCG.

REZULTATI

U nastavku su tabelarno izneti rezultati procena populacija i trendova svih vrsta ptica gnezdarica SCG, za period 1990-2002.

Procene gnezdilišnih populacija ptica su u tabeli date kroz broj parova.

Legenda:

PDQ	ocena kvaliteta procene veličine gnezdilišne populacije (<i>evaluation of estimate quality of breeding population size</i>)
TDQ	ocena kvaliteta procene trenda gnezdilišne populacije populacije (<i>evaluation of estimate quality of breeding population trend</i>)
NG	neredovna gnezdarica (<i>irregular breeder</i>)
RNG	redovna nova gnezdarica (<i>regular new breeder</i>)
PNG	periodična nova gnezdarica (<i>periodical new breeder</i>)
Ex	izumrla gnezdarica (<i>extinct as breeder</i>)
MPG	moguća periodična gnezdarica (<i>possible periodical breeder</i>)
TD	pravac trenda (<i>trend direction</i>)
I	povećanje (<i>increasing</i>)
D	smanjenje (<i>decreasing</i>)
F	fluktuacija (<i>fluctuation</i>)
S	stabilnost (<i>stable</i>)
P	slabo (<i>poor</i>)
M	srednje (<i>medium</i>)
G	dobro (<i>good</i>)
J	jedinke (<i>individuals</i>)
GŽ	gnezdeće ženke (<i>breeding females</i>)
POPmin	procena minimalne veličine gnezdilišne populacije - parovi (<i>evaluation of minimum breeding population - pairs</i>)
POPmax	procena maksimalne veličine gnezdilišne populacije - parovi (<i>evaluation of maximum breeding population - pairs</i>)

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region 1990-2002 PDQ - M TDQ - M	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> <i>population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3.500-5.000 500-1.500 300-600 4.500-7.000	
1990-2002			1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	6.000-9.000	1-20% S
<i>Podiceps cristatus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.200-1.900 100-160 20-40 1.300-2.100	
1990-2002			1-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	1.500-2.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.800-4.000	1-20% S
<i>Podiceps grisegena</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10-20 1-2 0 10-20	
1990-2002			1-20% S
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	10-20	1-20% S
<i>Podiceps nigricollis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	80-120 0 0-3 80-120	
1990-2002			20-30% F
PDQ - G	CRNA GORA	20-30	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	100-150	1-10% I
<i>Phalacrocorax carbo</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.000-1.200 15-30 0 1.000-1.200	
2000-2002			50-80% I
PDQ - G	CRNA GORA	1.100-1.200	50-100% I
TDQ - G	SCG (ukupno)	2.100-2.400	50-100% I
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	150-250 200-300 0 350-500	
2000-2002			20-30% I
PDQ - G	CRNA GORA	2.000-2.400	1-20% S
TDQ - G	SCG (ukupno)	2.400-2.900	10-30% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Pelecanus crispus</i>	- Vojvodina	0	
2000-2002	- Srednja Srbija	0	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	0	-
PDQ - G	CRNA GORA	4-7	50-80% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	4-7	50-80% F
<i>Botaurus stellaris</i>	- Vojvodina	150-250	
1995-2002	- Srednja Srbija	0	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	150-250	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	50-80	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	200-300	1-20% S
<i>Ixobrychus minutus</i>	- Vojvodina	2.000-2.800	
2000-2002	- Srednja Srbija	150-250	
	- Kosovo i Metohija	30-80	
	SRBIJA (ukupno)	2.200-3.200	20-30% I
PDQ - M	CRNA GORA	800-1.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.000-4.200	10-20% I
<i>Nycticorax nycticorax</i>	- Vojvodina	2.000-2.300	
2000-2002	- Srednja Srbija	10-20	
	- Kosovo i Metohija	50-80	
	SRBIJA (ukupno)	2.100-2.400	10-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	30-50	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.200-2.500	10-20% I
<i>Ardeola ralloides</i>	- Vojvodina	400-500	
2000-2002	- Srednja Srbija	10-20	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	400-500	1-20% S
PDQ - G	CRNA GORA	350-400	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	750-900	1-20% S
<i>Egretta garzetta</i>	- Vojvodina	600-800	
2000-2002	- Srednja Srbija	50-60	
	- Kosovo i Metohija	5-10	
	SRBIJA (ukupno)	650-850	10-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	300-350	20-30% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.000-1.200	20-30% F

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> <i>population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Egretta alba</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	200-300 0 0 200-300	20-30% - - I
2000-2002 PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	0 200-300	- 20-30% I
<i>Ardea cinerea</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.700-1.900 350-500 30-50 2.100-2.400	20-30% 10-20% 10-20% I
2000-2002 PDQ - G TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	80-100 2.200-2.500	10-20% I
<i>Ardea purpurea</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.000-1.200 10-20 5-10 1.000-1.200	20-30% 10-20% 10-20% I
2000-2002 PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	60-80 1.100-1.300	10-20% I
<i>Ciconia nigra</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-110 7-10 0 110-120	1-20% - - S
1990-2002 PDQ - G TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	0 110-120	- 1-20% S
<i>Ciconia ciconia</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.000-1.100 70-100 30-50 1.100-1.250	1-20% - - S
1999-2002 PDQ - G TDQ - G	CRNA GORA SCG (ukupno)	0 1.100-1.250	- 1-20% S
<i>Plegadis falcinellus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10-12 0 0 10-12	10-30% 30-50% 10-30% F
2000-2002 PDQ - G TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	1-2 11-14	D D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Platalea leucorodia</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	180-210 0 0 180-210	20-30% - - I
2000-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	15-20	30-50% D
TDQ - G	SCG (ukupno)	190-230	1-20% I
<i>Cygnus olor</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-60 1-1 0 50-60	50-80% - - I
2000-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	50-60	50-80% I
<i>Anser anser</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-130 0 0 100-130	50-70% - - I
1995-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	100-130	50-70% I
<i>Tadorna tadorna</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	- - - -
1990-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	2-3	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	2-3	1-20% S
<i>Anas strepera</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	35-50 2-5 0-3 40-60	1-20% - - S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	40-60	1-20% S
<i>Anas crecca</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10-20 0-2 0 10-20	1-20% - - S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	10-20	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Anas platyrhynchos</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	65.000-80.000 5.000-10.000 500-1.500 70.000-90.000	10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	30-50% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	75.000-95.000	10-30% D
<i>Anas acuta</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5-10 0 0 5-10	20-30% F
PDQ - M	CRNA GORA	3-5	20-30% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	8-15	10-20% D
<i>Anas querquedula</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	550-850 30-50 10-15 600-900	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	20-40	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	650-950	1-20% D
<i>Anas clypeata</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-70 0-5 0 50-70	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	50-70	1-20% S
<i>Netta rufina</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-2 0 0 0-2	50-100% I, PNG
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	0-2	50-100% I, PNG
<i>Aythya ferina</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	700-900 30-60 5-10 750-1.000	10-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	10-20	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	750-1.000	10-20% I

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region 1995-2002 PDQ - G TDQ - M	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE Breeding population estimate POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE Breeding population trend 1990- 2003- % Pravac treda Trend direction
<i>Aythya nyroca</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	270-400 10-20 0 300-400	
	CRNA GORA	120-170	1-20% D
	SCG (ukupno)	420-570	1-20% D
<i>Aythya fuligula</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10-12 20-40 0 30-50	
	CRNA GORA	30-40	1-20% S
	SCG (ukupno)	60-90	30-50% I
			20-30% I
<i>Mergus merganser</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 20-25 0 20-25	
	CRNA GORA	0	20-30% I
	SCG (ukupno)	20-25	20-30% I
<i>Pernis apivorus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	60-70 450-550 50-80 550-700	
	CRNA GORA	150-200	50-70% I
	SCG (ukupno)	700-900	30-60% I
			50-70% I
<i>Milvus migrans</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-65 2-4 0 50-70	
	CRNA GORA	0	1-20% D
	SCG (ukupno)	50-70	- -
<i>Milvus milvus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2-3 0-1 1 3-5	
	CRNA GORA	0	50-100% I
	SCG (ukupno)	3-5	- -
			50-100% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Haliaeetus albicilla</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-55 2-3 0 52-58	50-70% - - I
2000-2002	PDQ - G TDQ - G	0 52-58	- 50-70% - I
<i>Neophron percnopterus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 2-3 0 2-3	1-20% - ex 1993. S
2000-2002	PDQ - G TDQ - G	0 2-3	- 1-20% - S
<i>Gyps fulvus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 53-58 0 53-58	50-100% - - I
2001-2002	PDQ - G TDQ - G	0 55-60	- 50-100% - I
<i>Circaetus gallicus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1-2 60-70 12-17 75-90	1-20% 1-20% 1-20% S
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	60-80 130-170	1-20% 1-20% 1-20% S
<i>Circus aeruginosus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	250-300 15-20 2-4 260-320	1-20% 1-20% 1-20% S
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	20-30 280-350	1-20% 1-20% 1-20% S
<i>Circus pygargus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3-4 1-2 0 4-6	10-30% - - F
2000-2002	PDQ - M TDQ - M	0 4-6	- 10-30% - F

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>	GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		POPmin - POPmax	1990- 2003- %	Pravac treda <i>Trend direction</i>
Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>				
<i>Accipiter gentilis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	450-600 750-1.000 150-200 1.400-1.800	1-20%	S
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	200-300 1.600-2.100	1-20% S
<i>Accipiter nisus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-80 550-700 120-160 700-900	1-20%	S
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	250-350 1.000-1.300	1-20% S
<i>Accipiter brevipes</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2-3 5-10 1-2 8-15	10-30%	F
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	60-90 70-110	1-20% S
<i>Buteo buteo</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	800-1.000 1.500-2.000 300-400 2.600-3.400	1-20%	S
1997-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	400-600 3.000-4.000	1-20% S
<i>Buteo rufinus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 20-25 2-3 22-28	20-30%	I
1997-2002	PDQ - G TDQ - G	CRNA GORA SCG (ukupno)	0 22-28	- 20-30% I
<i>Aquila pomarina</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	7-8 13-17 0 20-25	1-20%	D
1997-2002	PDQ - G TDQ - G	CRNA GORA SCG (ukupno)	0 20-25	- 1-20% D

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region 2000-2002 PDQ - G TDQ - G	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> <i>population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Aquila heliaca</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2-3 0-1 0-1 2-5	30-50% - 30-50%
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	2-5	D
<i>Aquila chrysaetos</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 50-60 15-17 65-77	1-20% 1-20% 1-20%
PDQ - G	CRNA GORA	25-32	S
TDQ - G	SCG (ukupno)	90-110	S
<i>Hieraaetus pennatus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1-1 6-8 1-1 8-10	10-30% 10-20% 10-30%
PDQ - M	CRNA GORA	3-6	D
TDQ - M	SCG (ukupno)	11-16	D
<i>Hieraaetus fasciatus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	-
PDQ - M	CRNA GORA	4-6	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	4-6	S
<i>Falco naumanni</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-1 0-3 0-2 0-6	50-100% F, ng, ex?
PDQ - M	CRNA GORA	0	
TDQ - P	SCG (ukupno)	0-6	F, ng, ex?
<i>Falco tinnunculus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.300-1.700 1.400-2.000 300-400 3.000-4.000	1-20% 10-20% 1-20%
PDQ - M	CRNA GORA	400-500	I
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.400-4.500	S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Falco vespertinus</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	250-350 0 0 250-350	20-30% - F
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	250-350	20-30% F
<i>Falco subbuteo</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	150-200 220-300 50-70 420-570	1-20% 1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	30-50	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	450-620	1-20% S
<i>Falco eleonorae</i> 2000-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	- -
PDQ - M	CRNA GORA	0-2	50-100% F, MPG
TDQ - M	SCG (ukupno)	0-2	50-100% F, MPG
<i>Falco biarmicus</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 2-3 2-3 4-6	10-20% 1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	4-6	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	8-12	1-20% D
<i>Falco cherrug</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50-60 2-4 0 52-64	1-20% - S
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	52-64	1-20% S
<i>Falco peregrinus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 47-60 18-21 65-80	1-20% 10-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	25-30	10-20% I
TDQ - G	SCG (ukupno)	90-110	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Bonasa bonasia</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 500-900 250-350 750-1.250	
1990-2002			1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	300-500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.000-1.700	10-20% I
<i>Tetrao urogallus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 10-15 60-70 70-85	
1990-2002			1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	100-130	20-30% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	170-220	20-30% D
<i>Alectoris graeca</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 1.500-2.000 500-1.000 2.000-3.000	
1990-2002			20-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	3.000-4.000	30-50% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.000-7.000	30-40% D
<i>Perdix perdix</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-15.000 10.000-20.000 5.000-10.000 25.000-45.000	
1990-2002			20-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	5.000-7.000	10-30% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	30.000-50.000	20-30% D
<i>Coturnix coturnix</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3.000-5.000 4.000-5.000 1.000-2.000 8.000-12.000	
1990-2002			10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	10-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.000-15.000	10-30% D
<i>Phasianus colchicus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100.000-120.000 90.000-110.000 1.000-2.000 190.000-230.000	
1990-2002			30-50% F
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-20.000	30-50% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	200.000-250.000	30-50% F

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>	
		POPmin - POPmax	1990- 2003- %	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Rallus aquaticus</i>	- Vojvodina	2.300-3.000		
1990-2002	- Srednja Srbija	300-400		
	- Kosovo i Metohija	50-80		
	SRBIJA (ukupno)	2.700-3.500	1-20%	S
PDQ - M	CRNA GORA	800-1.300	10-30%	F
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.500-5.000	1-20%	S
<i>Porzana porzana</i>	- Vojvodina	400-500		
1990-2002	- Srednja Srbija	50-100		
	- Kosovo i Metohija	0		
	SRBIJA (ukupno)	500-600	1-20%	S
PDQ - P	CRNA GORA	10-100	10-30%	F
TDQ - P	SCG (ukupno)	500-700	1-20%	S
<i>Porzana parva</i>	- Vojvodina	400-500		
1990-2002	- Srednja Srbija	10-100		
	- Kosovo i Metohija	1-10		
	SRBIJA (ukupno)	400-600	1-20%	S
PDQ - P	CRNA GORA	0	-	
TDQ - P	SCG (ukupno)	400-600	1-20%	S
<i>Porzana pusilla</i>	- Vojvodina	10-30		
1990-2002	- Srednja Srbija	0		
	- Kosovo i Metohija	0		
	SRBIJA (ukupno)	10-30	1-20%	S
PDQ - P	CRNA GORA	100-120	10-30%	D
TDQ - P	SCG (ukupno)	100-150	10-30%	D
<i>Crex crex</i>	- Vojvodina	10-20		
1995-2002	- Srednja Srbija	600-1.100		
	- Kosovo i Metohija	50-100		
	SRBIJA (ukupno)	700-1.200	10-30%	D
PDQ - M	CRNA GORA	100-200	10-20%	D
TDQ - M	SCG (ukupno)	800-1.400	10-30%	D
<i>Gallinula chloropus</i>	- Vojvodina	2.700-3.000		
1990-2002	- Srednja Srbija	400-600		
	- Kosovo i Metohija	200-300		
	SRBIJA (ukupno)	3.300-4.000	1-20%	S
PDQ - M	CRNA GORA	3.000-3.500	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	6.300-7.500	1-20%	S

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> population estimate POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Fulica atra</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	4.000-5.500 600-1.000 100-200 5.000-7.000	
1990-2002			1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	15.000-22.000	1-10% I
<i>Otis tarda</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30-36 j (10-12gž) 0 0 10-12	
2000-2002			1-20% S
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	10-12	1-20% S
<i>Haematopus ostralegus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	
1997-2002			-
PDQ - G	CRNA GORA	2-5	50-80% D
TDQ - G	SCG (ukupno)	2-5	50-80% D
<i>Himantopus himantopus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-200 0 0 100-200	
1998-2002			20-30% F
PDQ - G	CRNA GORA	60-80	30-50% F
TDQ - G	SCG (ukupno)	160-280	20-40% F
<i>Recurvirostra avosetta</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	250-350 0 0 250-350	
1998-2002			10-30% F
PDQ - G	CRNA GORA	1-2	50-80% F
TDQ - G	SCG (ukupno)	250-350	10-30% F
<i>Burhinus oedicnemus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3-5 0-3 0-2 3-10	
1998-2002			10-30% F
PDQ - G	CRNA GORA	25-35	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	30-45	1-20% D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Glareola pratincola</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	- -
2000-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	70-80	30-50% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	70-80	30-50% F
<i>Charadrius dubius</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-130 600-800 150-250 900-1.200	1-20% D
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	200-300	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.100-1.500	1-20% D
<i>Charadrius alexandrinus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20-30 0 0 20-30	1-20% D
1997-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	40-50	20-30% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	60-80	1-20% D
<i>Vanellus vanellus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.600-2.000 300-400 50-100 2.000-2.500	1-20% D
1995-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	0-10	50-100% F, NG
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.000-2.500	1-20% D
<i>Gallinago gallinago</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15-25 5-10 0 20-35	1-20% S
1998-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	20-35	1-20% S
<i>Scolopax rusticola</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	70-100 300-500 100-150 500-800	10-30% F
1990-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	100-200	20-40% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	600-1.000	20-30% F

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Limosa limosa</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20-40 0 0 20-40	1-20% - - S
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	20-40	1-20% S
<i>Numenius arquata</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-5 0 0 0-5	50-100% - - F, MPG
PDQ - P	CRNA GORA	0	-
TDQ - P	SCG (ukupno)	0-5	50-100% F, MPG
<i>Tringa totanus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	320-400 10-20 2-5 350-450	1-20% 10-30% 1-20% D
PDQ - G	CRNA GORA	10-15	F
TDQ - M	SCG (ukupno)	360-470	1-20% D
<i>Actitis hypoleucus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5-10 400-600 100-200 500-800	1-20% 1-20% 1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	150-300	S
TDQ - P	SCG (ukupno)	700-1.100	1-20% D
<i>Larus melanocephalus</i> 2000-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30-50 0 0 30-50	30-50% - - I
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	30-50	30-50% I
<i>Larus ridibundus</i> 1998-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.500-3.700 0 0 2.500-3.700	10-20% 0-100% I, RNG
PDQ - G	CRNA GORA	4-6	
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.500-3.700	10-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Larus cachinnans</i>	- Vojvodina	0	
1998-2002	- Srednja Srbija	0	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	0	-
PDQ - M	CRNA GORA	230-270	20-50% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	230-270	20-50% I
<i>Sterna hirundo</i>	- Vojvodina	130-170	
2000-2002	- Srednja Srbija	15-20	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	150-200	10-30% F
PDQ - G	CRNA GORA	180-220	30-50% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	330-420	10-30% D
<i>Sterna albifrons</i>	- Vojvodina	0-3	
2000-2002	- Srednja Srbija	0	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	0-3	50-100% F, MPG
PDQ - G	CRNA GORA	70-80	30-50% F
TDQ - G	SCG (ukupno)	70-80	30-50% F
<i>Chlidonias hybridus</i>	- Vojvodina	1.400-1.700	
1997-2002	- Srednja Srbija	50-100	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	1.400-1.800	20-40% I
PDQ - G	CRNA GORA	270-300	30-50% I
TDQ - G	SCG (ukupno)	1.700-2.100	30-50% I
<i>Chlidonias niger</i>	- Vojvodina	50-100	
1997-2002	- Srednja Srbija	5-10	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	50-100	10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	50-100	10-30% D
<i>Chlidonias leucopterus</i>	- Vojvodina	0-10	
1997-2002	- Srednja Srbija	0	
	- Kosovo i Metohija	0	
	SRBIJA (ukupno)	0-10	50-100% F, NG
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	0-10	50-100% F, NG

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region 1990-2002 PDQ - M TDQ - M	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> population estimate POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Columba livia</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 300-600 200-400 500-1.000	
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-1.500	20-40% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.500-2.500	20-30% D
<i>Columba oenas</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	70-100 100-300 50-100 250-500	
PDQ - M	CRNA GORA	50-100	20-40% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	300-600	20-40% D
<i>Columba palumbus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20.000-40.000 25.000-30.000 15.000-20.000 60.000-80.000	
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	70.000-90.000	10-30% I
<i>Streptopelia decaocto</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	25.000-50.000 35.000-100.000 50.000-150.000 100.000-300.000	
PDQ - M	CRNA GORA	25.000-40.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	130.000-340.000	10-20% I
<i>Streptopelia turtur</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20.000-50.000 20.000-30.000 10.000-20.000 50.000-100.000	
PDQ - M	CRNA GORA	15.000-20.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	65.000-120.000	10-20% D
<i>Cuculus canorus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	8.000-10.000 7.000-10.000 1.300-2.000 16.000-22.000	
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	18.000-25.000	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>	GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		POPmin - POPmax	1990- 2003- %	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Tyto alba</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.000-2.500 800-1.200 300-500 3.100-4.200	1-20%	I
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	100-200	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.200-4.400	1-20%	I
<i>Otus scops</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	70-100 7.000-9.000 1.300-2.500 8.500-11.500	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.500	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.000-14.000	1-20%	S
<i>Bubo bubo</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 200-300 50-80 250-400	10-20%	D
1990-2002				
PDQ - G	CRNA GORA	200-300	10-20%	D
TDQ - M	SCG (ukupno)	450-700	10-20%	D
<i>Glaucidium passerinum</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 5-10 0 5-10	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	3-5	10-30%	F, PNG
TDQ - P	SCG (ukupno)	10-15	1-20%	S
<i>Athene noctua</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.500-2.000 2.500-5.000 4.000-6.000 8.500-13.000	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.000-15.000	1-20%	S
<i>Strix aluco</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	400-700 8.000-10.000 1.200-1.500 9.500-12.000	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	11.000-14.000	1-20%	S

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE Breeding population estimate POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE Breeding population trend 1990- 2003- % Pravac treda Trend direction
<i>Strix uralensis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3-4 60-80 3-10 70-100	
1990-2002			1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	20-40	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	90-140	1-20% S
<i>Asio otus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3.000-4.000 5.000-7.000 1.000-2.000 9.000-13.000	
1990-2002			10-30% I
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.500	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.500-15.500	10-20% I
<i>Asio flammeus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15-30 0-5 0 20-30	
1990-2002			10-30% F
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	20-30	10-30% F
<i>Aegolius funereus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 60-110 3-5 65-115	
1990-2002			10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	40-100	10-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	110-220	10-20% D
<i>Caprimulgus europaeus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	600-800 2.000-2.500 1.000-1.500 3.500-5.000	
1990-2002			1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.500-8.000	1-20% S
<i>Apus apus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.500-2.500 1.100-1.500 100-200 2.700-4.200	
1990-2002			30-50% I
PDQ - M	CRNA GORA	300-500	10-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.000-4.700	30-50% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
		POPmin - POPmax	1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Apus pallidus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 10-15 0 10-15	0-100% I, PNG
1990-2002			
PDQ - P	CRNA GORA	200-400	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	200-400	1-20% S
<i>Apus melba</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-1 50-80 10-15 60-100	1-20% S
1990-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	300-500	10-30% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	360-600	10-30% F
<i>Alcedo atthis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	300-400 700-1.000 200-400 1.200-1.800	1-20% S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	300-600	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.500-2.400	1-20% S
<i>Merops apiaster</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.000-2.500 550-1.000 100-150 2.600-3.600	1-20% D
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	150-250	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.800-3.800	1-20% D
<i>Coracias garrulus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15-20 40-45 5-10 60-75	50-70% D
1998-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	5-8	30-50% D
TDQ - G	SCG (ukupno)	65-85	50-70% D
<i>Upupa epops</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.500-3.000 3.000-4.000 2.500-3.500 8.000-11.000	1-20% I
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.000-14.000	1-20% I

VRSTA/Species Period procene <i>/estimate period</i> Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>	REGION /region 1990-2002 PDQ - M TDQ - M	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Jynx</i>	- Vojvodina	900-1.100	
<i>Torquilla</i>	- Srednja Srbija	4.000-6.000	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	700-1.000	
	SRBIJA (ukupno)	5.600-8.000	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	500-1.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	6.000-9.000	1-20% D
<i>Picus</i>	- Vojvodina	300-400	
<i>canus</i>	- Srednja Srbija	1.500-2.000	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	350-500	
	SRBIJA (ukupno)	2.200-2.900	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	400-600	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.600-3.500	1-20% S
<i>Picus</i>	- Vojvodina	1.000-1.500	
<i>viridis</i>	- Srednja Srbija	6.000-8.000	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	1.200-2.000	
	SRBIJA (ukupno)	8.000-11.000	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-2.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	9.000-13.000	1-20% D
<i>Dryocopus</i>	- Vojvodina	120-220	
<i>martius</i>	- Srednja Srbija	1.000-1.300	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	300-400	
	SRBIJA (ukupno)	1.400-1.900	1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	500-700	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.900-2.600	1-20% I
<i>Dendrocopos</i>	- Vojvodina	20.000-25.000	
<i>major</i>	- Srednja Srbija	100.000-150.000	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	20.000-40.000	
	SRBIJA (ukupno)	140.000-210.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	15.000-30.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	150.000-240.000	1-20% S
<i>Dendrocopos</i>	- Vojvodina	1.500-2.000	
<i>syriacus</i>	- Srednja Srbija	15.000-20.000	
1990-2002	- Kosovo i Metohija	6.000-8.000	
	SRBIJA (ukupno)	23.000-30.000	10-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	25.000-33.000	10-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Dendrocopos medius</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	600-1.000 3.000-5.000 800-1.500 4.500-7.500	1-20% 1-20% 1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-1.500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.500-9.000	1-20% D
<i>Dendrocopos leucotos</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5-7 300-500 100-200 400-700	1-20% 1-20% 1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	100-300	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	500-1.000	1-20% S
<i>Dendrocopos minor</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	800-1.000 2.000-3.000 200-300 3.000-4.500	1-20% 1-20% 1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	400-600	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.500-5.000	1-20% S
<i>Picoides tridactylus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 3-5 5-10 10-15	1-20% 1-20% 1-20% D
PDQ - G	CRNA GORA	40-80	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	50-95	1-20% D
<i>Melanocorypha calandra</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 5-10 0 5-10	1-20% 1-20% 10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	100-200	10-30% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	100-200	10-30% D
<i>Calandrella brachydactyla</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	3-6 20-40 30-50 50-100	1-20% 10-30% 10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	80-150	10-30% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	130-250	10-20% D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Galerida cristata</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	13.000-17.000 10.000-15.000 15.000-20.000 38.000-52.000	1-20% D
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	12.000-16.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	50.000-70.000	1-20% D
<i>Lullula arborea</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.500-3.500 4.000-6.000 2.000-2.500 8.500-12.000	10-20% D
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	10.500-15.000	10-20% D
<i>Alauda arvensis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	260.000-300.000 40.000-70.000 10.000-30.000 300.000-400.000	10-20% D
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	40.000-80.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	350.000-500.000	10-20% D
<i>Eremophila alpestris balcanica</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 280-320 270-310 550-650	1-20% S
1990-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	250-350	1-20% S
TDQ - G	SCG (ukupno)	800-1.000	1-20% S
<i>Riparia riparia</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	45.000-55.000 6.000-8.000 200-500 50.000-65.000	1-20% S
1997-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	500-1.000	10-30% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	50.000-65.000	1-20% S
<i>Hirundo rupestris</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 500-700 600-1.000 1.100-1.700	1-20% S
1997-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	400-700	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.500-2.500	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Hirundo rustica</i>	- Vojvodina	30.000-60.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	100.000-200.000	
	- Kosovo i Metohija	70.000-90.000	
	SRBIJA (ukupno)	200.000-350.000	10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	40.000-60.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	250.000-400.000	10-20% D
<i>Hirundo daurica</i>	- Vojvodina	1-1	
1995-2002	- Srednja Srbija	320-500	
	- Kosovo i Metohija	300-500	
	SRBIJA (ukupno)	600-1.000	10-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	400-600	10-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.000-1.600	10-20% I
<i>Delichon urbica</i>	- Vojvodina	60.000-80.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	50.000-70.000	
	- Kosovo i Metohija	20.000-40.000	
	SRBIJA (ukupno)	130.000-200.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	30.000-60.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	160.000-260.000	1-20% S
<i>Anthus campestris</i>	- Vojvodina	2.000-2.500	
1990-2002	- Srednja Srbija	400-700	
	- Kosovo i Metohija	500-1.500	
	SRBIJA (ukupno)	3.000-4.500	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	300-500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.500-5.000	1-20% D
<i>Anthus trivialis</i>	- Vojvodina	6.000-8.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	15.000-20.000	
	- Kosovo i Metohija	5.000-7.000	
	SRBIJA (ukupno)	25.000-35.000	10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	35.000-50.000	1-20% D
<i>Anthus spinolella</i>	- Vojvodina	0	
1990-2002	- Srednja Srbija	900-1.100	
	- Kosovo i Metohija	2.200-3.000	
	SRBIJA (ukupno)	3.100-4.100	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-4.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.000-8.000	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Motacilla flava</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-12.000 6.000-8.000 2.000-3.000 18.000-23.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.500	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	20.000-25.000	1-20% S
<i>Motacilla cinerea</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-3 3.500-5.500 1.500-2.500 5.000-8.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	3.000-4.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	8.000-12.000	1-20% S
<i>Motacilla alba</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-20.000 10.000-15.000 3.000-5.000 25.000-40.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	5.000-10.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	30.000-50.000	1-20% S
<i>Cinclus cinclus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 1.500-2.000 700-1.000 2.200-3.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-1.500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.200-4.500	1-20% S
<i>Troglodytes troglodytes</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	6.500-8.000 50.000-80.000 15.000-20.000 75.000-110.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	20.000-30.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	100.000-140.000	1-20% S
<i>Prunella modularis</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 4.000-6.000 2.000-2.500 6.000-8.500	1-20% I
PDQ - G	CRNA GORA	3.000-5.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	9.000-14.000	1-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Prunella collaris</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 15-20 120-150 140-170	
1994-2002			1-20% S
PDQ - G	CRNA GORA	150-250	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	300-400	1-20% S
<i>Erithacus rubecula</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	50.000-65.000 400.000-600.000 80.000-100.000 550.000-750.000	
1990-2002			1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	30.000-60.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	600.000-800.000	1-20% S
<i>Luscinia megarhynchos</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	35.000-45.000 60.000-100.000 30.000-60.000 120.000-200.000	
1990-2002			1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	40.000-70.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	160.000-270.000	1-20% D
<i>Luscinia svecica</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-150 0 0 100-150	
1998-2002			1-10% I
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	100-150	1-10% I
<i>Phoenicurus ochruros</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5.000-7.000 20.000-30.000 7.000-10.000 30.000-50.000	
1995-2002			50-80% I
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	20-30% I
TDQ - G	SCG (ukupno)	40.000-65.000	50-80% I
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	500-600 6.000-8.000 1.000-1.500 8.000-10.000	
1990-2002			1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-2.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	9.000-12.000	1-20% D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Saxicola rubetra</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.000-2.500 3.000-4.000 400-700 5.500-7.000	10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	500-800	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	6.000-8.000	10-20% D
<i>Saxicola torquata</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.000-3.000 2.500-4.000 500-800 5.000-8.000	10-30% I
PDQ - M	CRNA GORA	500-1.000	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.500-9.000	10-30% I
<i>Oenanthe oenanthe</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	700-1.000 2.500-3.500 3.000-4.000 7.000-10.000	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	4.000-6.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	11.000-16.000	1-20% D
<i>Oenanthe hispanica</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 50-100 300-500 350-600	10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	500-1.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	850-1.600	1-20% D
<i>Monticola saxatilis</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2-3 500-700 200-300 700-1.000	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	300-400	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.000-1.400	1-20% D
<i>Monticola solitarius</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	-
PDQ - M	CRNA GORA	200-500	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	200-500	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>	GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	1990- 2003- %	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Turdus torquatus</i>	- Vojvodina	0		
1990-2002	- Srednja Srbija	500-800		
	- Kosovo i Metohija	800-1.500		
	SRBIJA (ukupno)	1.300-2.300	1-20%	S
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.500	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.000-5.000	1-20%	S
<i>Turdus merula</i>	- Vojvodina	50.000-70.000		
1990-2002	- Srednja Srbija	300.000-500.000		
	- Kosovo i Metohija	80.000-100.000		
	SRBIJA (ukupno)	450.000-700.000	1-20%	S
PDQ - M	CRNA GORA	60.000-80.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	500.000-800.000	1-20%	S
<i>Turdus pilaris</i>	- Vojvodina	0		
1995-2002	- Srednja Srbija	0-5		
	- Kosovo i Metohija	0-5		
	SRBIJA (ukupno)	0-10	0-100%	I, MPG
PDQ - M	CRNA GORA	0	-	
TDQ - M	SCG (ukupno)	0-10	0-100%	I, MPG
<i>Turdus philomelos</i>	- Vojvodina	30.000-50.000		
1990-2002	- Srednja Srbija	150.000-250.000		
	- Kosovo i Metohija	20.000-30.000		
	SRBIJA (ukupno)	200.000-350.000	1-20%	S
PDQ - M	CRNA GORA	40.000-60.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	250.000-400.000	1-20%	S
<i>Turdus viscivorus</i>	- Vojvodina	0-2		
1990-2002	- Srednja Srbija	20.000-30.000		
	- Kosovo i Metohija	5.000-10.000		
	SRBIJA (ukupno)	25.000-40.000	1-20%	F
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-20.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	35.000-60.000	1-20%	S
<i>Cettia cetti</i>	- Vojvodina	0-2		
1990-2002	- Srednja Srbija	1-2		
	- Kosovo i Metohija	0-1		
	SRBIJA (ukupno)	1-5	20-50%	F
PDQ - M	CRNA GORA	100-200	10-30%	F
TDQ - M	SCG (ukupno)	100-200	20-30%	F

VRSTA/Species Period procene <i>/estimate period</i> Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>	REGION /region <i>Breeding population estimate</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % <i>Trend direction</i>
<i>Cisticola juncidis</i> 1998-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	- -
PDQ - P	CRNA GORA	5-10	10-30% F
TDQ - P	SCG (ukupno)	5-10	10-30% F
<i>Locustella naevia</i> 1998-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30-40 0 0 30-40	20-30% F
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	30-40	20-30% F
<i>Locustella fluviatilis</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	300-400 70-100 0 400-500	10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	400-500	10-30% D
<i>Locustella lusciniooides</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	6.000-7.000 200-300 20-50 6.200-7.400	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	20-50	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	6.300-7.500	1-20% S
<i>Acrocephalus melanopogon</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	70-100 0 0 70-100	1-20% S
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	70-100	1-20% S
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-12.000 1.000-1.500 100-150 11.000-13.500	10-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-1.500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	12.000-15.000	1-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Acrocephalus palustris</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	13.000-15.000 5.000-7.000 1.000-2.000 19.000-24.000	1-10% I
PDQ - M	CRNA GORA	50-100	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	19.000-24.000	1-10% I
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	13.000-18.000 300-500 50-80 14.000-19.000	1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	500-1.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	15.000-20.000	1-20% I
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20.000-25.000 1.200-1.500 100-200 22.000-27.000	10-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-2.500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	24.000-30.000	10-20% I
<i>Hippolais pallida</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-150 50-100 0-10 150-250	20-40% D
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-3.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.700-3.300	1-20% D
<i>Hippolais olivetorum</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 1-2 0 1-2	50-80% F, MPG
PDQ - M	CRNA GORA	5-10	10-30% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	5-10	10-30% F
<i>Hippolais icterina</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	700-1.000 200-500 0-10 1.000-1.500	10-30% D
PDQ - M	CRNA GORA	0-10	50-100% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.000-1.500	10-30% D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Sylvia cantillans</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0-3 0 0-3	50-100% F
PDQ - P	CRNA GORA	5.000-10.000	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	5.000-10.000	1-20% S
<i>Sylvia melanocephala</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0-2 0 0-2	50-100% F, MPG
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	2.000-3.000	1-20% S
<i>Sylvia hortensis</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0-5 0-5	50-100% F, MPG
PDQ - M	CRNA GORA	300-600	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	300-600	1-20% S
<i>Sylvia nisoria</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	4.500-5.500 10-50 0 4.500-5.500	1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	0-50	50-100% F
TDQ - P	SCG (ukupno)	4.500-5.500	1-20% I
<i>Sylvia curruca</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.500-3.000 8.000-10.000 3.000-6.000 14.000-19.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	4.000-7.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	18.000-26.000	1-20% S
<i>Sylvia communis</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	14.000-19.000 12.000-18.000 4.000-8.000 30.000-45.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	40.000-60.000	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Sylvia borin</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-150 10-100 10-20 100-600	10-30% -
1995-2002	PDQ - M TDQ - P	CRNA GORA SCG (ukupno)	D D
<i>Sylvia atricapilla</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	80.000-100.000 700.000-900.000 100.000-200.000 900.000-1.200.000	10-20% I
1990-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	F I
<i>Phylloscopus bonelli</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 1-10 0 1-10	10-30% D
1990-2002	PDQ - P TDQ - P	CRNA GORA SCG (ukupno)	S S
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	350-550 1.500-3.000 500-1.000 2.500-4.500	10-30% D
1990-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	S D
<i>Phylloscopus collybita</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15.000-20.000 300.000-500.000 80.000-150.000 400.000-650.000	1-20% S
1990-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	S S
<i>Regulus regulus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 5.000-7.000 2.000-3.000 7.000-10.000	1-20% I
1990-2002	PDQ - M TDQ - M	CRNA GORA SCG (ukupno)	S I
		11.000-17.000	1-20%

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Regulus ignicapillus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 700-1.200 500-1.000 1.200-2.200	
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-2.000	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.200-4.200	1-20% S
<i>Musci capa striata</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2.000-3.000 3.000-4.000 800-1.200 6.000-8.000	
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-2.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	7.000-10.000	1-20% S
<i>Ficedula parva</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 400-700 30-50 450-700	
PDQ - M	CRNA GORA	50-100	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	500-800	1-20% D
<i>Ficedula albicollis</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.500-2.000 4.500-6.500 1.000-1.500 7.000-10.000	
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-2.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	8.000-12.000	1-20% S
<i>Ficedula hypoleuca</i> 2003	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1-1 0 0 1-1	0-100% I, PNG
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	1-1	0-100% I, PNG
<i>Panurus biarmicus</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	700-900 0 0 700-900	1-20% I
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	700-900	1-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>	GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		POPmin - POPmax	1990- 2003- %	Pravac treda <i>Trend direction</i>
Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>				
<i>Aegithalos caudatus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	4.000-7.000 20.000-25.000 10.000-15.000 35.000-45.000	1-20%	S
1995-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	45.000-60.000	1-20%	S
<i>Parus palustris</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	8.000-10.000 30.000-50.000 10.000-15.000 50.000-75.000	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	15.000-25.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	70.000-100.000	1-20%	S
<i>Parus lugubris</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20-30 4.000-7.000 2.000-5.000 6.000-12.000	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	3.000-5.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	9.000-17.000	1-20%	S
<i>Parus montanus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 3.000-4.000 1.500-2.000 4.500-6.000	1-20%	S
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	2.500-4.000	1-20%	S
TDQ - M	SCG (ukupno)	7.000-10.000	1-20%	S
<i>Parus cristatus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 1.000-2.000 1.000-1.500 2.000-3.500	1-20%	I
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-3.000	1-20%	F
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.500-6.500	1-20%	I
<i>Parus ater</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.200-1.400 100.000-200.000 40.000-80.000 140.000-280.000	10-20%	I
1990-2002				
PDQ - M	CRNA GORA	70.000-100.000	1-20%	I
TDQ - M	SCG (ukupno)	200.000-400.000	10-20%	I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Parus caeruleus</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20.000-30.000 150.000-250.000 50.000-80.000 220.000-360.000	
PDQ - M	CRNA GORA	70.000-150.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	300.000-500.000	1-20% S
<i>Parus major</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	60.000-100.000 450.000-600.000 200.000-300.000 700.000-1.000.000	
PDQ - M	CRNA GORA	200.000-400.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	900.000-1.400.000	1-20% S
<i>Sitta europaea</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30.000-40.000 200.000-300.000 50.000-80.000 300.000-400.000	
PDQ - M	CRNA GORA	50.000-100.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	350.000-500.000	1-20% S
<i>Sitta neumayer</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 0 0	
PDQ - M	CRNA GORA	400-600	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	400-600	1-20% S
<i>Tichodroma muraria</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 7-12 16-22 23-34	
PDQ - G	CRNA GORA	20-25	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	45-60	1-20% S
<i>Certhia familiaris</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100-150 20.000-30.000 8.000-10.000 30.000-40.000	
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-20.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	40.000-60.000	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Certhia brachydactyla</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	7.000-10.000 30.000-40.000 10.000-15.000 45.000-65.000	1-20% S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	15.000-20.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	60.000-85.000	1-20% S
<i>Remiz pendulinus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	1.600-2.000 150-200 10-30 1.800-2.200	1-20% S
1995-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	100-200	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.900-2.400	1-20% S
<i>Oriolus oriolus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20.000-25.000 50.000-70.000 10.000-20.000 80.000-120.000	1-20% S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	15.000-25.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	100.000-140.000	1-20% S
<i>Lanius collurio</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15.000-20.000 30.000-50.000 10.000-15.000 55.000-85.000	1-20% D
1995-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-20.000	1-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	70.000-100.000	1-20% D
<i>Lanius minor</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	140-180 150-200 50-80 350-450	20-30% D
1995-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	20-50	10-20% D
TDQ - M	SCG (ukupno)	400-500	20-30% D
<i>Lanius senator</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 30-60 100-150 130-210	1-20% D
1995-2002			
PDQ - G	CRNA GORA	80-100	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	210-310	1-20% D

VRSTA/Species Period procene /estimate period Ocena kvaliteta procene /evaluation of estimate quality	REGION /region	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding</i> <i>population estimate</i> POPmin - POPmax	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i> 1990- 2003- % Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Garrulus glandarius</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-20.000 100.000-150.000 30.000-60.000 150.000-250.000	
PDQ - M	CRNA GORA	40.000-60.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	200.000-300.000	1-20% S
<i>Pica pica</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30.000-50.000 50.000-60.000 20.000-40.000 100.000-150.000	
PDQ - M	CRNA GORA	50.000-70.0000	1-20% I
TDQ - M	SCG (ukupno)	150.000-200.000	10-30% I
<i>Nucifraga caryocatactes</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 800-1.200 400-500 1.200-1.700	
PDQ - G	CRNA GORA	400-700	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.600-2.200	1-20% I
<i>Pyrrhocorax graculus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 70-90 210-300 280-390	
PDQ - G	CRNA GORA	1.000-1.500	10-30% I
TDQ - G	SCG (ukupno)	1.300-1.900	1-20% I
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i> 1997-1998	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 30-40 30-40	
PDQ - G	CRNA GORA	0	-
TDQ - G	SCG (ukupno)	30-40	1-20% S
<i>Corvus monedula</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	7.000-15.000 30.000-50.000 60.000-90.000 100.000-150.000	
PDQ - M	CRNA GORA	50.000-80.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	150.000-230.000	1-20% D

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		POPmin - POPmax	1990- 2003- % Pravac treda
Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>			
<i>Corvus frugilegus</i>	- Vojvodina	20.000-40.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	15.000-25.000	
	- Kosovo i Metohija	5.000-10.000	
	SRBIJA (ukupno)	40.000-80.000	1-20%
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - M	SCG (ukupno)	40.000-80.000	1-20%
<i>Corvus corone cornix</i>	- Vojvodina	60.000-80.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	40.000-60.000	
	- Kosovo i Metohija	30.000-50.000	
	SRBIJA (ukupno)	130.000-200.000	1-20%
PDQ - M	CRNA GORA	30.000-50.000	1-10%
TDQ - M	SCG (ukupno)	160.000-250.000	1-10%
<i>Corvus corax</i>	- Vojvodina	300-400	
1995-2002	- Srednja Srbija	400-500	
	- Kosovo i Metohija	200-300	
	SRBIJA (ukupno)	900-1.200	1-20%
PDQ - M	CRNA GORA	250-350	1-20%
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.200-1.500	1-20%
<i>Sturnus vulgaris</i>	- Vojvodina	70.000-120.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	200.000-400.000	
	- Kosovo i Metohija	50.000-100.000	
	SRBIJA (ukupno)	300.000-600.000	10-30%
PDQ - M	CRNA GORA	70.000-100.000	1-20%
TDQ - M	SCG (ukupno)	400.000-700.000	10-30%
<i>Sturnus roseus</i>	- Vojvodina	0	
1990-2002	- Srednja Srbija	0-100	
	- Kosovo i Metohija	0-100	
	SRBIJA (ukupno)	0-200	50-100%
PDQ - M	CRNA GORA	0	-
TDQ - P	SCG (ukupno)	0-200	50-100%
<i>Passer domesticus</i>	- Vojvodina	200.000-400.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	500.000-1.000.000	
	- Kosovo i Metohija	300.000-600.000	
	SRBIJA (ukupno)	1.000.000-2.000.000	1-20%
PDQ - M	CRNA GORA	300.000-600.000	1-20%
TDQ - P	SCG (ukupno)	1.500.000-2.500.000	1-20%

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0-10 500-1.000 500-1.000 1.000-2.000	20-50% F
1995-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	800-1.200	20-50% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	2.000-3.000	20-50% F
<i>Passer montanus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100.000-150.000 100.000-200.000 80.000-100.000 300.000-450.000	1-20% S
1990-2002			
PDQ - P	CRNA GORA	50.000-80.000	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	350.000-550.000	1-20% S
<i>Montifringilla nivalis</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	0 0 25-40 25-40	1-20% S
1997-2000			
PDQ - G	CRNA GORA	35-60	1-20% S
TDQ - G	SCG (ukupno)	60-100	1-20% S
<i>Fringilla coelebs</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	100.000-130.000 1.000.000-1.200.000 140.000-180.000 1.250.000-1.600.000	1-20% S
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	250.000-350.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	1.500.000-2.000.000	1-20% S
<i>Serinus serinus</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	10.000-15.000 30.000-40.000 10.000-15.000 50.000-70.000	1-20% I
1995-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	12.000-20.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	60.000-90.000	1-20% I
<i>Carduelis chloris</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	30.000-40.000 70.000-120.000 40.000-60.000 140.000-220.000	1-20% I
1990-2002			
PDQ - M	CRNA GORA	60.000-80.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	200.000-300.000	1-10% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Carduelis carduelis</i>	- Vojvodina	40.000-60.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	80.000-120.000	
	- Kosovo i Metohija	50.000-70.000	
	SRBIJA (ukupno)	170.000-250.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	70.000-100.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	250.000-350.000	1-20% S
<i>Carduelis spinus</i>	- Vojvodina	0	
1990-2002	- Srednja Srbija	15-25	
	- Kosovo i Metohija	10-20	
	SRBIJA (ukupno)	25-50	1-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	30-50	1-20% S
TDQ - P	SCG (ukupno)	60-100	1-10% D
<i>Carduelis cannabina</i>	- Vojvodina	100-150	
1995-2002	- Srednja Srbija	17.000-25.000	
	- Kosovo i Metohija	8.000-10.000	
	SRBIJA (ukupno)	25.000-35.000	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	10.000-15.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	35.000-50.000	1-20% S
<i>Loxia curvirostra</i>	- Vojvodina	0-30	
1995-2002	- Srednja Srbija	1.000-2.000	
	- Kosovo i Metohija	1.000-1.700	
	SRBIJA (ukupno)	2.000-3.700	10-50% F
PDQ - M	CRNA GORA	2.000-3.000	10-40% F
TDQ - P	SCG (ukupno)	4.000-6.700	10-40% F
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	- Vojvodina	1-5	
1995-2002	- Srednja Srbija	2.000-3.000	
	- Kosovo i Metohija	800-1.200	
	SRBIJA (ukupno)	3.000-4.500	1-20% S
PDQ - M	CRNA GORA	1.000-1.500	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	4.000-6.000	1-20% S
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	- Vojvodina	3.000-4.000	
1990-2002	- Srednja Srbija	6.000-10.000	
	- Kosovo i Metohija	1.000-1.500	
	SRBIJA (ukupno)	10.000-15.000	1-20% F
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-3.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	12.000-18.000	1-20% S

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
<i>Emberiza citrinella</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5.000-6.000 30.000-40.000 10.000-15.000 45.000-60.000	
PDQ - M	CRNA GORA	7.000-10.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	50.000-70.000	1-20% S
<i>Emberiza cirlus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	20-30 6.000-9.000 3.000-5.000 9.000-14.000	
PDQ - M	CRNA GORA	4.000-6.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	13.000-20.000	1-20% I
<i>Emberiza cia</i> 1990-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	2-4 1.400-2.500 600-1.000 2.000-3.500	
PDQ - M	CRNA GORA	1.500-2.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	3.500-5.500	1-20% S
<i>Emberiza hortulana</i> 1997-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	350-400 3.000-4.000 500-1.000 4.000-5.500	
PDQ - M	CRNA GORA	400-800	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	4.500-6.500	1-20% D
<i>Emberiza schoeniclus</i> 1995-2002	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	5.000-7.000 30-80 10-30 5.000-7.000	
PDQ - M	CRNA GORA	10-100	1-20% F
TDQ - M	SCG (ukupno)	5.000-7.000	1-20% S
<i>Emberiza melanocephala</i> 1995-2003	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	15-20 30-50 200-400 250-470	
PDQ - M	CRNA GORA	300-400	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	550-850	1-20% I

VRSTA/ <i>Species</i>	REGION / <i>region</i>	PROCENA GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population estimate</i>	TREND GNEZDILIŠNE POPULACIJE <i>Breeding population trend</i>
Period procene <i>/estimate period</i>		1990- 2003- POPmin - POPmax	Pravac treda <i>Trend direction</i>
Ocena kvaliteta procene <i>/evaluation of estimate quality</i>			
<i>Miliaria calandra</i>	- Vojvodina - Srednja Srbija - Kosovo i Metohija SRBIJA (ukupno)	8.000-10.000 9.000-12.000 4.000-7.000 20.000-30.000	
1990-2002			10-20% D
PDQ - M	CRNA GORA	3.000-6.000	1-20% S
TDQ - M	SCG (ukupno)	25.000-35.000	1-20% D

DISKUSIJA I ZAKLJUČCI

Tokom realizacije projekta procenjivanja populacija ptica gnezdarica u Srbiji i njihovih trendova u okviru *BirdLife International* BiEII projekta, ukupno je registrovano 247 vrsta ptica koje su svrstane u gnezdarice na području Crnogorskog saveza (SCG), za period 1990-2002.

Prema **Vasiću** (1995, 2001) na području SCG ukupni broj vrsta ptica (redovne, neredovne i potencijalno prisutne) iznosi 382 vrste. Ipak, ukupni broj redovno prisutnih vrsta u SCG je po istom autoru znatno manji: 333. Ostatak od 49 vrsta spada u one koje za sada biogeografski ne pripadaju redovnoj fauni SCG (33 vrste) i onih koje pripadaju redovnoj fauni susednih biogeografskih područja, ali njihovo prisustvo kod nas nije još uvek dovoljno dokumentovano (16 vrsta). Broj vrsta ptica koje u SCG provode reproduktivni period iznosi po istom autoru 260 vrsta. U okviru tog broja, na gnežđenju ima čak 140 vrsta u okviru – *Species of European Conservation Concern (SPECs)*. Globalno ugrožene vrste na *IUCN Red List Category* (BLI 1994) među njima su bile *Aythya nyroca*, *Aquila heliaca*, *Falco naumanni*, *Otis tarda* i *Crex crex*, dok su 2000. godine neke od tih vrsta promenile kategoriju ugroženosti. Od ukupnog broja vrsta, čak 82 imaju nepovoljan status zaštite u Evropi (*Unfavourable Conservation Status in Europe*) (**Tucker & Heath**, 1994).

Prema **Vasiću** et al (1991) u Srbiji je ukupno poznato 353 vrste ptica, ali i sami autori kažu da spisak treba „očistiti“ od vrsta koje su uključene u spisak na osnovu prisustva na nekim od zakonskih i podzakonskih dokumenata, a kojih realno nema u Srbiji. Takva „pročišćavanja“ su već rađena u okviru ptica grabljivica (**Puzović**, 2000), ali i u okviru nekih drugih grupa ptica. Broj redovno prisutnih vrsta ptica, tj. onih koje biogeografski pripadaju fauni Srbije, je 333 (**Vasić**, 1995).

Tabela 1. Diverzitet ptica gnezdarica SCG za period 1990-2002 – broj vrsta po izdvojenim geografskim područjima u Srbiji, u Crnoj Gori, kao i sumarno za celu Srbiju i SCG.

SG – sigurne gnezdarice; VG – verovatne i moguće gnezdarice

Table 1. Serbia and Montenegro breeding birds diversity in 1990-2002 period – number of species per regions of Serbia, Montenegro, plus total per entire country.

SG – confirmed breeding, VG – probable and possible breeding

Region	Nonpasseriformes		Passeriformes		Ukupno Total		Ukupno Total
	SG	VG	SG	VG	SG	VG	
Vojvodina <i>Vojvodina</i>	101	6	81	5	182	11	193
Srednja Srbija <i>Central Serbia</i>	96	7	102	4	198	11	209
Kosovo i Metohija <i>Srbija Serbia</i> (ukupno – <i>total</i>)	74	4	96	6	170	10	180
Crna Gora <i>Montenegro</i>	97	1	105	1	203	1	204
SCG (ukupno – <i>total</i>)	125	5	115	2	240	7	247
	130		117				

Kao što se vidi iz Tab. 1. ukupni broj vrsta ptica gnezdarica SCG u periodu 1990-2002. iznosi 247 vrsta, od čega su 234 sigurno utvrđene *redovne gnezdarice* a 13 vrsta ima status moguće/verovatne/sigurne *povremene gnezdarice*. U ovu drugu grupu su uvedene samo one vrste čija je procena Popmin označena počev od 0 pa do nekog broja. U okviru grupe *Nonpasseriformes* ukupno je zabeleženo 130 vrsta, a nešto manje u grupi pevačica *Passeriformes* (117). U Srbiji je ukupno zabeleženo 237 vrsta gnezdarica, a u Crnoj Gori znatno manje – 204 vrste.

Indeks gustine vrsta gnezdarica ($IGV = \log$ broja vrsta gnezdarica / \log površine u km^2) predstavlja jedan od realnih pokazatelja ornitološkog bogatstva pojedinih ekološko-geografskih celina. Za SCG, ako se računaju sve savremene gnezdarice (247), on sada iznosi $IGV = \log 247 / \log 102.173 = 0,477$, dok je u Srbiju $IGV = 0,480$ a u Crnoj Gori koja je površinom znatno manja $IGV = 0,557$.

Prema **Vasiću** (1994; 1995) prosečni IGV za Balkansko poluostrvo iznosi 0,435 a za SCG 0,482. Za Obedsku baru na primer vrednost IGV kada se u obzir uzmu sve istorijske ptice gnezdarice iznosi $IGV = \log 142 / \log 268,2 = 0,886$, dok za savremeno doba on iznosi $IGV = \log 111 / \log 268,2 = 0,842$ (**Puzović**, mihi). Za Deliblatsku peščaru koja je nešto veće površine od Obedske bare i približno sličnog kvaliteta istraženosti, ovaj Indeks je manji nego na Obedskoj bari i iznosi $IGV = \log 111 / \log 300 = 0,825$ (**Ham**, 1986), a u 1990-2003. je još opao zbog nestajanja više vrsta ranijih gnezdarica Deliblatske peščare. Naravno, pri svim upoređivanjima podataka treba imati u vidu da su raniji autori uglavnom sagledavali broj vrsta gnezdarica u dugom vremenskom periodu, dok se podaci izneti u ovom radu odnose samo na poslednjih 13 godina (1990-2002).

Tabela 2. Gustina vrsta i diverzitet ptica gnezdarica Srbije i Crne Gore, 1990-2002.

Table 2. Species density and diversity of breeding birds in Serbia and Montenegro 1990-2002

(IGV – Indeks gustine vrsta / index of species densities, n – broj vrsta gnezdarica / number of breeding species, a – površina / area)

REGIONALNA JEDINICA <i>Region</i>	SRBIJA I CRNA GORA <i>S&MON</i>	SRBIJA Serbia	VOJVODINA Voivodina	SREDNJA SRBIJA <i>Central Serbia</i>	KOSOVO I METOHIJA	CRNA GORA Montenegro
Broj vrsta – n <i>No of species</i>	247	237	193	209	180	204
Površina – a (km^2) <i>Area</i>	102.173	88.361	22.400	55.900	10.000	13.812
IGV \log/\log	0,477	0,480	0,525	0,488	0,563	0,557

U Srbiji, najmanji broj vrsta ptica gnezdarica ima Kosovo i Metohija (180), odnosno za 13 vrsta manje od Vojvodine, koja ima 193 vrste gnezdarice. Po bogatstvu ptica gnezdarica se izdvaja srednja Srbija sa 209 vrsta. Ipak, da bi se sagledali što realniji regionalni odnosi bogatstva vrsta, treba u vidu imati njihovu površinu, raznovrsnost ekosistema, kao i neke druge činjenice. Kada se sagleda relativno oskudna istraženost nizijskih predela na KiM, posebno u odnosu na Vojvodinu, naročito predela u dolinama reka i vodenih staništa, gde bi se verovatno moglo dokazati gnežđenje još nekih barskih ptica, onda bi se taj odnos svakako promenio u korist biodiverziteta KiM. Ta južna srpska pokrajina gotovo sigurno ima isti ili čak nešto veći diverzitet vrsta ptica gnezdarica od Vojvodine, pre svega jer poseduje veću raznolikost ekosistema sa velikom amplitudom u nadmorskim visinama (npr. jedinstveni planinski masivi Prokletija i Šare).

Najmanja je mogućnost da je nedovoljno tačno prikazan (tj. potcenjen) broj vrsta ptica gnezdarica u Vojvodini, koja je najbolje istražena; dok je najveća mogućnost na KiM gde verovatno ima max. 5% više vrsta gnezdarica od prikazanog broja i u CG gde verovatno ima oko 2-3% više vrsta gnezdarica. Analizom svih raspoloživih podataka prikazanih u ovom radu, na gnežđenju u Vojvodini bi možda povremeno mogle da se nađu i vrste: *Buteo rufinus*, *Grus grus*, kao i neke vrste šljukarica *Charadriiformes* i možda *Melanocorypha calandra*, a teoretski i *Acrocephalus paludicola*.

Vrste ptica Kosova i Metohije koje bi intenziviranjem istraživanja verovatno bilo moguće dokazati kao potencijalne savremene gnezdarice pre svega su vrste vodenih staništa i grabljivice: *Podiceps grisegena*, *Phalacrocorax carbo*, *Botaurus stellaris*, *Ardeola ralloides*, *Egretta alba*, *Ciconia nigra*, *Anas clypeata*, *Aythya nyroca*, *Aythya fuligula*, *Mergus merganser*, kao i *Milvus migrans*, *Neophron percnopterus*, *Circus pygargus*, *Aquila pomarina*, *Falco cherrug*, *Porzana porzana*, *Gallinago gallinago*, *Sterna hirundo*, *Chlidonias hybridus*, *Apus pallidus*. Intenziviranjem istraživanja na KiM vrlo verovatno bi se moglo dokazati redovno ili povremeno gnežđenje bar polovine napred navedenih vrsta, ali u sasvim malom broju i na ivici održanja. Na KiM su nedovoljno istraženi šaranski ribnjaci uz Sitnicu (ribnjak Batuse, itd), velike akumulacije (Radonjička, Gračanička, Batlavska, Vrbnička, itd), kao i ostaci barskih staništa uz Sitnicu, Lepenac, Lab, Beli Drim i Drenicu. Tu se verovatno mogu pronaći neke od napred pomenutih vrsta. U grupi potencijalnih gnezdarica su i neke grabljivice, kao *Circus pygargus* koja bi se možda mogla naći na gnežđenju po prostranim dolinama Kosova, kao i *Aquila pomarina* u NE brdovitom delu Pokrajine prema Kuršumliji, Medvedi i Lebanu, ili *Neophron percnopterus* na ograncima Šar-planine.

Realno gledano, Vojvodina ima najmanji broj vrsta ptica gnezdarica (193) u odnosu na celu Srbiju, posebno jer je teško dokazati još neke nove vrste, imajući u vidu dobru savremenu istraženost svih predela i ekosistema. Zanimljivo je međutim da je upravo u Vojvodini, u odnosu na druge regije u Srbiji pa i na bivšu SFRJ, zabeležena najveća gustina vrsta gnezdarica po jedinici površine (UTM kvadrati 50x50 km) (**Sušić**, 1989, **Puzović**, 1996). U dva takva UTM u Vojvodini, na površini od po 250.000 hektara, gnezdi se čak 170 vrsta ptica. To znači da se u samo jednom malom delu Vojvodine, mogu naći gotovo sve vrste Pokrajine, što donekle govori o raznolikosti ekosistema na malom prostoru ali i o uniformisanosti predela u odnosu na celi region.

Saglasno tome, prema stranim istraživanjima utvrđeno je da je 1/4 svih ptica na Svetu rasprostranjena na površini koja je manja od 50.000 km² i koja bi se mogla podeliti na 221 endemske područje za ptice, što bi ukupno zauzelo tek 5% kopna na Zemlji (**Vasić**, 2001). Gotovo 3/4 svih ugroženih vrsta ptica živi samo u tih 5% površine (**Thirgood & Heath**, 1994). I u SCG je slična situacija u odnosu na regionalnu koncentraciju bogatstva vrsta.

Tabela 3. Pregled vrsta ptica koje u periodu 1990-2002. spadaju u povremene gnezdarice Srbije i Crne Gore.

Table 3. A review of 1990-2002 irregular breeding species of Serbia and Montenegro.

SRBIJA/SERBIA		CRNA GORA/MONTENEGRO	
UTVRĐENE	MOGUĆE	UTVRĐENE	MOGUĆE
POVREMENE	POVREMENE	POVREMENE	POVREMENE
GNEZDARICE	GNEZDARICE	GNEZDARICE	GNEZDARICE
<i>Confirmed</i>	<i>Possible</i>	<i>Confirmed</i>	<i>Possible</i>
<i>irregular</i>	<i>irregular</i>	<i>irregular</i>	<i>irregular</i>
<i>breeders</i>	<i>breeders</i>	<i>breeders</i>	<i>breeders</i>
<i>Netta rufina</i>	<i>Numenius arquata</i>	<i>Hippolais icterina</i>	<i>Falco eleonorae</i>
<i>Falco naumanni</i>	<i>Sterna albifrons</i>		<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Sturnus roseus</i>	<i>Turdus pilaris</i>		
<i>Chlidonias leucopterus</i>	<i>Sylvia cantillans</i>		
<i>Ficedula hypoleuca</i>	<i>Sylvia melanocephala</i>		
	<i>Sylvia hortensis</i>		

Posebna pažnja treba da bude posvećena vrstama koje imaju procenu populacije u Srbiji, Crnoj Gori i SCG od '0' (Popmin) pa do nekog iznosa. Pri tome treba razlikovati dve grupe vrsta. U jednu spadaju one za koje je sigurno utvrđeno gnezđenje, ali je ono neredovno pa je zato nekih godina u intervalu procenjivanja populacije ona zaista nula (*Sturnus roseus*, *Falco naumanni*, *Netta rufina*, *Chlidonias leucopterus* itd.). Drugu grupu vrsta sačinjavaju one gde je Popmin nula (0) jer se ne zna da li je ta vrsta u periodu 1990-2002. gnezdila (moguće-verovatne-povremene gnezdarice) (*Numenius arquata*, *Falco eleonorae*, *Turdus pilaris* itd.). Vrsta *Turdus pilaris* je u ekspanziji u Evropi i moguće je da su opravdane usmene informacije o povremenom letnjem zadržavanju i možda gnezđenju na Adi Ciganlji u Beogradu, na Zlataru i Šar-planini.

Analizom spiska ptica SCG **Vasića** (1995), može se uočiti da su u gnezdarice svrstane sledeće vrste, koje u periodu 1990-2002 nisu smatrane da pripadaju toj grupi: *Phalacrocorax aristotelis*, *Oxyura leucocephala*, *Gypaetus barbatus*, *Aegipius monachus*, *Aquila clanga*, *Pandion haliaetus*, *Grus grus*, *Tetrax tetrax*, *Philomachus pugnax*, *Clamator glandarius*, *Cercotrichas galactotes*, *Luscinia luscinia*, *Acrocephalus paludicola*, *Ficedula semitorquata*, *Lanius nubicus* i *Petronia petronia*. Sa druge strane kao gnezdarica SCG nije označena vrsta *Anas crecca*, koja je uključena u spisak u ovom radu. Većina vrsta navedenih u spisku **Vasića**, spada u nekadašnje gnezdarice koje već dugo nemaju taj status, ili vrste kojima se rubovi areala gnezđenja nalaze u susednim zemljama (Rumunija, Bugarska, Makedonija) i koje bi se možda moglo naći povremeno na gnezđenju i kod nas.

Vrste *Oxyura leucocephala*, *Gypaetus barbatus* i *Aegipius monachus* izvesno spadaju u kategoriju nekadašnjih gnezdarica SCG i sada se vrlo retko opažaju. Njihovo poslednje gnezđenje je beleženo pre 2-4 decenije. Za vrstu *Pandion haliaetus* postoji samo jedan pouzdan podatak o gnezđenju iz sredine 19. veka, dok za vrstu *Aquila clanga* u SCG ne postoji ni jedan siguran gnezdilišni podatak do sada (Puzović, 2000). Za sada nema pouzdanih podataka ni o gnezđenju *Philomachus pugnax* u SCG, kao ni o *Petronia petronia*, za koju postoji samo jedno posmatranje iz gnezdilišnog perioda 1977. kod Preševa na brdu Rujen (Vasić, 1980). Vrsta *Clamator glandarius* se možda gnezdi povremeno u CG ali nema konkretnih potvrda, kao ni za vrstu *Phalacrocorax aristotelis* na primorju CG.

Posebno je pitanje status *Tetrax tetrax* u Srbiji jer, iako je gotovo izvesno potpuno nestala kao gnezdarica, još postoji sasvim mala mogućnost da i danas povremeno gnezdi na krajnjem jugoistoku. Poslednji, koliko-toliko pouzdani podaci o gnežđenju ove vrste u SE i NE Srbiji potiču od **Matvejeva** (1950) od pre 50 godina. Ipak, **Gergelj et al** (2000) iznose iznenadjuće podatke na osnovu iskaza lovaca da su kod Jazova u Banatu 1986. u sirku našli gnezdo sa 4 jaja koja su možda pripadala ovoj vrsti i videli su ženku kako beži. Takođe 19. 05. 1988. čobani su kod Sajana našli gnezdo sa 3 jaja, koja su po veličini „najverovatnije“ pripadala *Tetrax tetrax* (*ibidem*). Ipak, teško je biti siguran u verodostojnost i ispravnost navedenih podataka, pogotovo što ih nije potvrdio neko od iskusnih ornitologa.

U grupu problematičnih vrsta sa aspekta ocene gnezdilišnog statusa u SCG je i *Charadrius morinellus*, koji je u maju 1990. pronađen na Staroj planini (**Puzović**, 2000). Moguće je da se ta vrsta povremeno i pojedinačno gnezdi na potocima i tresavama iznad šumske granice na našim najvisočijim planinama, ali to još uvek nije dokazano. To se pre svega odnosi na Šar-planinu (npr. Šutman), Prokletije (npr. Erenik) i Staru planinu (Kopren, Midžor itd.).

U časopisu Ciconia br. 5. je objavljen članak **Lukača i Lukača** (1992) u kome se navodi nalaz 5 gnezda *Larus minutus* u mešovitoj koloniji sa *Larus ridibundus* na Bečejskom ribnjaku 1990., a potvrda determinacije je izvršena na osnovu dimenzija jaja, ali taj podatak drugi ornitolozi kasnije nisu koristili i tu vrstu nisu uvrštavali u popis gnezdarica Vojvodine i Srbije. U spisak gnezdarica Vojvodine i Srbije takođe nije stavljena zbog nedostatka drugih dokaza vrsta *Acrocephalus paludicola*, iako je u članku **Balog** (1997) opisan nalaz ove vrste u julu 1996. na barskom staništu kod Temerina.

Posebno je pitanje statusa u Srbiji vrste *Luscinia luscinia*, koju je **Vasić** (1995) označio kao gnezdaricu. U literaturi nema konkretnih dokaza o gnežđenju ove vrste kod nas. U Crnoj Gori isti status ima vrsta *Cercotrichas galactotes*. Naravno, te vrste su mogle biti ubaćene na spisak gnezdarica na osnovu nekih istorijskih podataka, bez novijih dokaza.

Značajno je istaći da u spisak gnezdarica Crne Gore nije ušla vrsta *Ceryle rudis*, i pored dostavljenih informacija o posmatranjima u gnezdilišnom periodu na Ulcinjskim solanama 2002. (**Saveljić**, mihi). Ukoliko se to dokaže kao tačno, savremeni diverzitet faune ptica gnezdarica Crne Gore će biti obogaćen sa još jednom izuzetno zanimljivom vrstom, koja do sada nije registrovana u tom delu Mediterana. Treba pomenuti da su tokom 1990-ih prijavljena neproverena posmatranja ove vrste u močvarama Buljarice blizu mora (**Vesna Obradović**, viva voce).

Na samom rubu Srbije ali sa južne, makedonske strane granice, kao gnezdarice su prisutne neke vrste ptica kojih „još uvek nema kod nas“. Među njima posebno treba istaći *Lanius nubicus*, koga je **Vasić** (1995) uvrstio u gnezdarice SCG na osnovu posmatranja u dolini Pčinje južno od Manastira Sv. Prohor Pčinjski, a tu, sa makedonske strane granice, kao moguće gnezdarice pronađene su i vrste *Hippolais olivetorum* i *Sylvia melanocephala* (**Puzović**, 1998). Značajno je istaći slučajevе pojavlјivanja *Cettia cetti* daleko od redovnog areala gnežđenja, i to novije podatke iz Mačve i Vojvodine, što se verovatno može pripisati periodičnom pulsiranju rubova areala. Posebno treba ukazati i na gnežđenje *Ficedula hypoleuca* na Fruškoj gori u 2003., što je jedini do sada zabeleženi slučaj u SCG (**Stojnić**, ovo izdanje) i verovatno nije uslovljen procesom širenja areala vrste već izolovanom pojmom.

Izgleda da su u postepenoj ekspanziji vrste toplih otvorenih i poloutvorenih staništa, koje se šire po određenim često ljudskom rukom trasiranim koridorima (voćnjaci, obradiva polja, akumulacije...) i zahvaljujući globalnom otopljavanju klime. I vrste koje su se prilagodile urbanim naseljima i antropogenim objektima raznih tipova su uspešno osvojile brojna nova staništa i područja (*Apus apus*, *Apus pallidus*, *Phoenicurus ochruros* itd.). Uočljivo je, na

primer, povećanje brojnosti *Asio otus* u naseljenim mestima u odnosu na ranija vremena, kada je ona pretežno naseljavala brdsko-planinske predele, pa sada gotovo da nema naselja u Vojvodini gde nema gnezdečih parova i grupnog zimovanja ove vrste.

Tabela 4. Pregled vrsta ptica koje se gnezde samo u planinskim predelima Srbije, sa najnižim poznatim nadmorskim visinama gnezdilišta u periodu 1985-2002.

Table 4. A review of species breeding in mountainous regions of Serbia, with lowest breeding records above sea level in 1985-2002 period.

Non-Passeriformes	Donja granica gnežđenja u Srbiji lowest breeding records	Passeriformes	Donja granica gnežđenja u Srbiji lowest breeding records
<i>Mergus merganser</i>	1000 mnv	<i>Eremophila alpestris balcanica</i>	1210 mnv
<i>Gyps fulvus</i>	400 mnv	<i>Anthus spinoletta</i>	1250 mnv
<i>Neophron peregrinus</i>	600 mnv	<i>Prunella modularis</i>	850 mnv
<i>Aquila chrysaetos</i>	550 mnv	<i>Prunella collaris</i>	1500 mnv
<i>Falco biarmicus</i>	700 mnv	<i>Turdus torquatus</i>	1000 mnv
<i>Bonasa bonasia</i>	600 mnv	<i>Regulus regulus</i>	800 mnv
<i>Tetrao urogallus</i>	1200 mnv	<i>Regulus ignicapillus</i>	1000 mnv
<i>Alectoris graeca</i>	800 mnv	<i>Parus montanus</i>	700 mnv
<i>Glaucidium passerinum</i>	1100 mnv	<i>Parus cristatus</i>	900 mnv
<i>Aegolius funereus</i>	1200 mnv	<i>Tichodroma muraria</i>	450 mnv
<i>Picoides tridactylus</i>	1400 mnv	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	900 mnv
<i>Dendrocopos leucotos</i>	600 mnv	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	1350 mnv
		<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	1800 mnv
		<i>Montifringilla nivalis</i>	2200 mnv
		<i>Cadruelis spinus</i>	1400 mnv

Za ocenjivanje rasprostranjenja i brojnosti populacije ptica pevačica, od posebnog je značaja gornja i donja granica gnežđenja (mnv), za vrste koje se kod nas svrstavaju u grupu nizijskih ili planinskih vrsta. Do sada je za dosta vrsta ta granica bila prilično nejasna. Navećemo primer vrste *Anthus spinoletta*, za koju je **Matvejev** (1950) prvo navodio da se gnezdi na Rudniku (1000m), Maljenu (1050m) i Jablaniku (1250m), ali 25 godina kasnije **Matvejev** (1976) konstatiše da se ta vrsta ne gnezdi ispod 1500 mnv. I neki mladi istraživači ptica (**Božić**, 1995) u svojim radovima i beleškama prikazuju ovu vrstu kao gnezdaricu Jablanika i Maljena, ali je to verovatno plod pogrešne determinacije *Anthus trivialis* koja živi uz rubove planinskih livada na tim područjima, a pod utiskom čitanja starih podataka **Matvejeva**. Detaljnim obilaskom svih tih lokacija u periodu 1995-2002. prvi autor ovog rada se uverio da se na celom kompleksu Valjevskih planina, od Sokolskih planina do Suvobora i Rajca, ova vrsta uopšte ne gnezdi. Zbog toga se sada kao donja gnezdilišna granica u Srbiji za *Anthus spinoletta* sasvim sigurno može uzeti 1250 mnv, koja se nalazi na golim serpentinskim vrhovima Smiljanskog zakosa na Zlatiboru.

U Tab. 4. su prikazane sve ptice gnezdarice Srbije za koje se u toku 1985-2002. smatra da su planinske vrste čija gnezdilišta ne silaze ispod 600 mnv, a samo iznimno i do 400 mnv.

Među pticama pevačicama ima dosta vrsta koje se ne spuštaju ispod 1000 mnv, a neke se čak gnezde samo iznad 1500 mnv (*Montifringilla nivalis*, *Prunella collaris* i *Pyrrhocorax pyrrhocorax*). Među brdsko-planinskim pticama dominiraju pevačice, detlići, sove i koke.

Kada se imaju u vidu prethodne konstatacije o udelu planinskih vrsta ptica (27) u ukupnom broju gnezdarica u Srbiji (237), što iznosi čak 11,4%, tada je jasno zašto u pretežno ravničarskoj Vojvodini, u kojoj uz to odsustuju kamenita staništa (postoje, doduše, kamenolomi na Fruškoj gori i Vršačkim brdima), ne može da bude preko 200 vrsta ptica gnezdarica. Zbog toga je Vojvodina po broju gnezdarica iz reda pevačica (*Passeriformes*) (86 vrsta) ubedljivo na začelju. Svi drugi regioni u SCG imaju više od 100 vrsta gnezdarica iz tog reda. Sa druge strane, broj vrsta gnezdarica iz grupe *Nonpasseriformes* je najveći upravo u Vojvodini (107), a po bogatstvu vrsta slede srednja Srbija (103), Crna Gora (97) i Kosovo i Metohija (svega 78 – ovaj broj je verovatno u stvarnosti veći).

Tokom realizacije projekta BiEII na nacionalnom nivou, došlo je do potvrde ili sasvim male korekcije nekih prethodnih procena gnezdilišnih populacija ptica u Srbiji, čak i za vrste iz reda pevačica (*Passeriformes*). To potvrđuje da i te ranije procene, pri obradi znatno manjeg materijala i sa manje rezultata istraživanja, nisu bile daleko od realnog stanja na terenu. Tako je za vrstu *Prunella modularis* gnezdilišna populacija u Srbiji za period 1985-1996. procenjena na 4.000-10.000 parova (**Puzović**, 1997), dok je novim procenama za period 1990-2002. ona gotovo istovetna u srednjem iznosu, samo što je smanjen raspon između Popmin i Popmax. (6.000-8.500 parova). Za vrstu *Prunella collaris*, ranija procena za period 1985-1996. je iznosila 115-130 parova (**ibidem**), dok je nova procena za period 1994-2002. nešto veća i iznosi 140-170 gnezdećih parova. Znatnija korekcija procene je izvršena kod vrste *Anthus spinolella*, koja je za period 1983-1994. procenjena na 2.200 parova (**Puzović**, 1996), dok je ovom novijom procenom za period 1990-2002. ona povećana na 3.100-4.100 gnezdećih parova. Razlog za to su intenzivna dopunska istraživanja Prokletija, Šar-planine i Stare planine kada su značajno korigovane ranije preterano skromne procene. Veoma zanimljiva endemska podvrsta *Eremophila alpestris balcanica* je bila plod veoma intenzivnih istraživanja u Srbiji tokom 1985-2002. godine, pa je **Puzović** (1996) za period 1985-1994. procenio da u Srbiji ima oko 500 parova, dok je u ovom radu za period 1990-2002. procenjeno da se gnezdi ukupno 550-650 parova. Korekcija je pre svega plod intenzivnih istraživanja Prokletija, gde je utvrđeno gnežđenje znatno većeg broja parova (100-110) nego što je ranije procenjivano (45-55) (**Grubač & Puzović**, 2003). Za vrstu *Tichodroma muraria Grubač* (2001) za poslednju deceniju XX veka iznosi 20-22 poznate teritorije gnežđenja, sa procenom da u Srbiji ima 20-30 parova, dok se u ovom radu za period 1995-2002. iznosi nešto veća procena od 23-34 gnezdeća para u Srbiji.

U odnosu na ptice vodenih staništa iz reda *Anseriformes*, **Puzović** (2001c) je procenio gnezdilišne populacije većeg broja vrsta za period 1996-2000., i kada se one uporedi sa rezultatima u ovoj studiji dolazi se do sledećih zaključaka:

Za veoma značajnu vrstu *Aythya nyroca*, procena je bila 300-400 parova u Srbiji, dok je novom detaljnijom analizom populacije po svim prikladnim lokalitetima u Srbiji ona definisana na sličnih 250-400 parova (**Puzović & Tucakov**, 2003).

Za vrstu *Anser anser* procena je bila 80-120 parova u Srbiji, dok je sada neznatno uvećana na 100-130 parova, što je posledica neprekidnog blagog povećanja populacije i širenje areala u Vojvodini.

U odnosu na sve vrste pataka, gde su ranije i sadašnje procene približno iste, jedino je za vrstu *Aythya fuligula* procena znatnije povećana sa 10-20 na 30-50 parova u Srbiji, zahvaljujući novijim podacima o nekim gnezdilištima na severu Vojvodine i u Negotinskoj krajini.

TREND VELIČINE POPULACIJE

Teško je proceniti veličinu povećanja i/ili smanjenja populacije kod čestih vrsta ptica pevačica, pa su u tabelama date vrednosti u procentima (%), za period 1990-2002. Te procene su izvedene po pravilima koja su dobijena od BLI i zasnovane su na literaturnoj građi i neobjavljenim podacima, ali pre svega prema opštem sticanju slike glavnog koordinatora projekta **Puzovića**, a nakon konsultovanja brojnih saradnika, pregleda sve objavljene literature, neobjavljenih materijala i pristiglih procena na lokalnom nivou. Kod mnogih vrsta ptica ta procena je prema oceni kvaliteta procene (PDQ) koliko-toliko odgovarajuća, ali je kod drugih ipak samo okvirnog karaktera. Kao dobar primer postupka određivanja procene veličine populacije i trenda, kroz analizu postojeće baze podataka i literaturne građe ali i uz stalni kontakt sa saradnicima putem diskusione grupe Liga Ptice, može se navesti vrsta *Pernis apivorus* i njena brojnost u odnosu na vrstu *Buteo buteo*. Nakon primarne obrade podataka je, na predlog saradnika, usledila ponovna revizija svih procena i njihova delimična korekcija za obe vrste.

Prema rezultatima u ovoj studiji, približno isti broj vrsta ptica u SCG ima uzlazni (60) i silazni (63) trend veličine populacije u periodu 1990-2002, ali je uočljivo da je znatno više vrsta sa izrazitim povećanjem brojnosti od preko 50% (11), nego sa izrazitim opadanjem brojnosti (2). Posebno teba obratiti pažnju na 20 vrsta ptica gnezdarica SCG koje imaju trend opadanja populacije za više od 21% u navedenom periodu i za te vrste treba uspostaviti posebne mere aktivne zaštite i monitoringa.

Mnoge vrste, posebno ptica vodenih staništa (patke, čapljе, rode, gnjurci, šljuke), bile bi zbog nestajanja (uništavanja) prirodnih staništa u SCG u znatno težem položaju nego što su to danas, da nije poslednjih decenija podignuto mnogo veštačkih vodenih staništa (ribnjaci, akumulacije, jezera, deponije otpadnih voda šećerana i stočnih farmi, sistemi kanala, itd.). Neke od tih vrsta bi možda bile i na ivici izumiranja, ili bi sasvim nestale. Ovako, neke su zahvaljujući tome čak doživele pravi populacioni „BUM“ (*Haliaeetus albicilla*, *Anser anser*, *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea* itd.).

Šumske vrste ptica, posebno pevačice, prema procenama u ovoj studiji uglavnom imaju stabilne populacije i trendove, pošto se već duži niz godina u Srbiji ne menja izrazitije njihov ekološki okvir života, na primer obrastlost šumama (27%). Doduše, i tu ima negativnih trendova, izraženih kroz uniformisanje šuma i njihovo postepeno podmlađivanje, kao i sadnju EA topola u plavnim dolinama uz velike reke ali se, izgleda, taj nedostatak kompenzuje drugim promenama koje imaju pozitivan karakter ili uspešnjom zaštitom i rastom populacije u zemljama srednje i severne Evrope. Generalno gledano, može se reći da kod većine vrsta ptica SCG, posebno pevačica, postoji fluktuacija brojnosti na relativno niskom nivou (1-30%), ali su to još uvek samo pretpostavke koje tek treba dokazati.

U Crnoj Gori su se u poslednjoj deceniji XX veka takođe dešavale promene u odnosu na rasprostranjenje, brojnost i migratori status pojedinih vrsta. Tako je nova gnezdarica postao *Larus ridibundus*, možda i *Ceryle rudis*. U odnosu na opadanje brojnosti karakteristične su neke ptice grabljičice, barske ptice i posebno vrste koje su specijalizovane u ishrani i gnezđenju (*Coracias garrulus*, *Lanius minor*, itd.).

Neke vrste ptica koje žive u dolinama i brdskim krajevima Srbije bile su tokom 1990-ih u posebno povoljnem položaju, jer se zbog dugogodišnjih sankcija i siromaštva stanovništva nisu previše koristili hemijski preparati u poljoprivredi a i mnoge njive su ostajale zaparložene. To je pozitivno uticalo na delimični oporavak populacija vrsta kao što su *Perdix perdix*, *Coturnix coturnix*, *Emberiza calandra*, *Saxicola rubetra*, itd. Ipak, nakon 2000. godine situacija se za te vrste ponovo pogoršava intenziviranjem poljoprivredne proizvodnje.

Tabela 5. Pregled zastupljenosti trendova veličine populacija kod ptica u Srbiji i Crnoj Gori u periodu 1990-2002.

Table 5. A review of bird species number of Serbia and Montenegro with population trends in 1990-2002 period.

TREND <i>Trends</i>	1-20%	21-50%	51% >	UKUPNO VRSTA <i>Total species</i>
POVEĆANJE <i>Increasing</i>	36 vrsta	13 vrsta	11 vrsta	60
OPADANJE <i>Decreasing</i>	43 vrste	18 vrsta	2 vrste	63
FLUKTUACIJA <i>Fluctuating</i>				24
STABILNOST <i>Stable</i>				100

TREND VELIČINE AREALA

Generalno gledano prema rezultatima u ovoj studiji trend veličine gnezdilišnog areala većine vrsta ptica SCG za period 1990-2002. je stabilan i/ili uzlazan (I). Retki su savremeni slučajevi da se areal neke vrste i dalje sužava, iako ih ima (u Srbiji: *Aquila heliaca*, *Neophron percnopterus*, *Falco biarmicus*, *Lanius minor*, *Coracias garrulus*, *Picoides tridactilus*, *Oenanthe hispanica*, *Hippolais pallida*, *Lanius senator*, *Pyrrhocorax graculus*, itd). Ipak, znatno je više vrsta kod kojih je trend veličine areala u povećanju (Širenju). Tipični primeri za to su *Anser anser* (osvaja Vojvodinu), *Cygnus olor* (osvaja Vojvodinu), *Phalacrocorax carbo* (osvaja Vojvodinu i ostale krajeve Srbije, čak i brdsko-planinske), *Ardea cinerea* (osvaja sve predele Srbije). Ima i među pticama pevačicama vrsta koje se šire, a kao primeri se mogu navesti *Emberiza melanocephala* (osvaja Pomoravlje i Frušku goru u Vojvodini), *Cettia cetti* (pojedinačni zaleti u WNW Srbiju i Vojvodinu), *Hirundo daurica* (osvojila srednju i zapadnu Srbiju i pojedinačno na Fruškoj gori), *Phoenicurus ochruros* (osvaja celu Panonsku niziju), *Corvus corax* (osvaja gotovo sva staništa i predele u Srbiji).

U Crnoj Gori je došlo do širenja areala rasprostranjenja nekih vrsta i brojnijeg osvajanja primorskih oblasti. Kao tipičan primer može se navesti prisustvo brojnih jata *Pyrrhocorax graculus* (za razliku od Srbije gde ta vrsta polagano nestaje), kao i ekspanzija *Apus apus* i *Apus melba*.

Grafikon 1. Učešće broja vrsta ptica gnezdarica Srbije i Crne Gore u okviru pojedinih klasa brojnosti

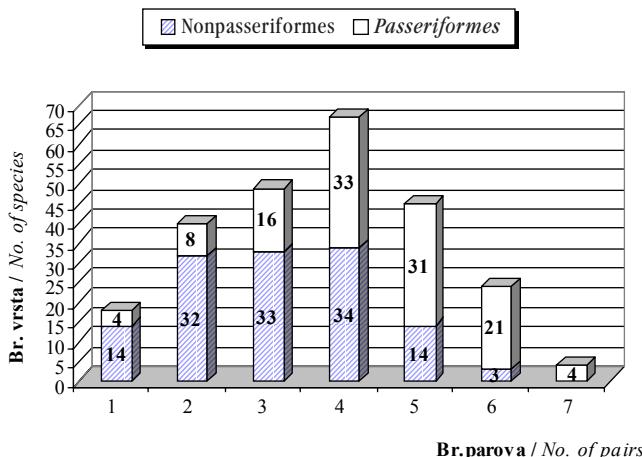
(*Nonpasseriformes* - šrafirano, *Passeriformes* - belo)

Broj parova / No. of pairs

1=1-10, 2=11-100, 3=101-1000, 4=1001-10 000, 5= 10 001-100 000,

6=100 001-1 000 000, 7= 1 000 000>

Graph 1. Percentages of Serbia and Montenegro breeding species per number of pair ranges
(*Nonpasseriformes* - hatched, *Passeriformes* - white).

Veoma je značajno istaći da u ukupnoj procenjenoj brojnosti gnezdećih parova ptica u SCG čak preko 90% učešća ima svega 10-ak vrsta ptica. Te vrste su ubedljivo najbrojnije i najrasprostranjenije u zemlji. Pet najbrojnijih gnezdarica SCG su *Passer domesticus*, *Fringilla coelebs*, *Sylvia atricapilla*, *Parus major* i *Erithacus rubecula* i one ukupno imaju 5.500.000 do 8.200.000 procenjenih parova. Kada im se doda još pet vrsta po brojnosti odmah iza njih (*Turdus merula*, *Phylloscopus collybita*, *Sturnus vulgaris*, *Passer montanus* i *Sitta europaea*), onda se ukupna procena populacije penje na 7.550.000 do 11.500.000 gnezdećih parova. Sve ostale vrste gnezdarice SCG, a ima ih čak 237, jedva da imaju učešće od 10%. To znači da ukupni procenjeni broj gnezdećih parova ptica u SCG iznosi između 10. i 15. miliona.

Veoma je zabrinjavajuća situacija kada se ima u vidu podatak da čak 18 vrsta spada u grupu izuzetno retkih gnezdarica koje imaju svega 1(0) do 10 parova. Kada se sabere broj parova svih tih 18 vrsta, dolazi se do ukupne nacionalne populacije od svega 41 do 106 parova ili prosečno oko 4 para po vrsti. U 18 najredih gnezdarica SCG spadaju sledeće vrste: *Pelecanus crispus*, *Tadorna tadorna*, *Netta rufina*, *Milvus milvus*, *Neophron percnopterus*, *Circus pygargus*, *Aquila heliaca*, *Hieraetus fasciatus*, *Falco naumanni*, *Falco eleonorae*, *Falco biarmicus*, *Haematopus ostralegus*, *Numenius arquata*, *Chlidonias leucopterus*, *Turdus pilaris*, *Cisticola juncidis*, *Hippolais olivetorum* i *Ficedula hypoleuca*. Kakobil, retkost neke od navedenih vrsta ptica u SCG ne mora biti uslovljena samo ugrožavajućim faktorima i uništavanjem staništa, već to može biti i zbog rubnog areala na našim prostorima i neredovnog gnežđenja.

Na Grafikonu 1. se jasno uočava da učešće broja vrsta gnezdarica SCG ravnomerno raste od najmanjih klasa brojnosti i svoj maksimum doživljava u rasponu od 1.001-10.000 parova

(čak 76 vrsta), nakon čega učešće broja vrsta opet ravnomeno opada. Nije bez značaja ni činjenica da 24 vrste imaju u SCG procenjeni broj gnezdećih parova između 100.001 i 1.000.000. Ipak, čak 40 vrsta ima brojnost u dijapazonu od 11 do 100 parova, a 49 vrsta u dijapazonu od 101 do 1.000.

Kada se prati učešće broja vrsta iz grupe *Nonpasseriformes* po pojedinim klasama brojnosti, tada se jasno uočava zakonitost da one dominiraju među vrstama sa manjim brojem parova i da zatim njihov ideo ravnomerno opada. Približno isti broj vrsta pevačica i nepevačica se nalazi u najdominantnijoj klasi od 1.001 do 10.000 parova po vrsti. Nakon toga učešće vrsta *Passeriformes* se naglo povećava, pa među 25 najbrojnijih vrsta ptica u SCG nema predstavnika iz grupe *Nonpasseriformes*.

SUMMARY

During the realisation of the BirdLife International's (BLI) „Birds in Europe – Their Conservation Status II” (BiEII) project, 247 bird species were identified as breeding in Serbia and Montenegro (SCG) in the 1990-2002 period. Of that total, 234 species are confirmed regular breeders and 13 are either possible/probable/confirmed irregular breeders. Within Nonpasseriformes, there are 130 breeding species and within Passeriformes an additional 117 species. The number of species breeding in Serbia is 237, while the number of species breeding in Montenegro is 204.

Index of species densities (IGV=log of total number of breeding species/log of area size in km²) is a true measure of the ornithological richness of an ecological/geographical entity. Taking all contemporary breeders into consideration (247), SCG IGV is 0.477 (IGV=log247/log102.173), while for Serbia alone the IGV is 0.480 and for the considerably smaller Montenegro the IGV is 0.557.

Comparing the regions of Serbia (Vojvodina, Central Serbia, Kosovo and Metohija), the lowest number of breeding species was recorded in Kosovo and Metohija (180 species), 13 species less than in Vojvodina with 193 breeding species. The highest number of breeders was recorded in Central Serbia (209). However, in order to gain a more realistic insight into the breeding bird diversity, the area of the regions and their ecosystem diversity should be kept in mind. The lowlands of Kosovo and Metohija are not adequately researched (especially when compared with Vojvodina), river valleys and wetlands in particular where a number of waterbirds are probable breeders. Thus the total number of breeding species is probably 5% higher. The least biased (underestimated) area is Vojvodina, the best-researched area in the country. Therefore, the true number of breeding birds in SCG is probably 2% to 3% higher.

Additional species of Kosovo and Metohija that are potential breeders and might be confirmed as such if intensive research was possible, mostly waterbirds and raptors, are: Podiceps grisegena, Phalacrocorax carbo, Botaurus stellaris, Ardeola ralloides, Egretta alba, Ciconia nigra, Anas clypeata, Aythya nyroca, Aythya fuligula, Mergus merganser, also Milvus migrans, Neophron percnopterus, Circus pygargus, Aquila pomarina, Falco cherrug, Porzana porzana, Gallinago gallinago, Sterna hirundo, Chlidonias hybridus and Apus pallidus. Inadequately covered areas of Kosovo and Metohija include carp fishponds along the Sitnica River (Batuse, etc.), bigger dams (Radonjička, Gračanica, Batlavska, Vrbička, etc.) as well as remaining wetland areas along Sitnica, Lepenac, Lab, Beli Drim and Drenica rivers.

More realistically, among the regions of Serbia, Vojvodina has the lowest number (193) of breeding species (but best research coverage). However, compared with other regions

of Serbia, even of former Yugoslavia, it is interesting that Vojvodina has the highest density of breeding species per unit area (50x50 km UTM squares). In two of these squares, covering total area of 250.000 ha, there are 170 breeding species of birds.

Special attention should be given to those species with a population size estimate in either Serbia, Montenegro or SCG of from Popmin 0 to any given number. Among them, two groups of species should be recognised. The first group consists of confirmed but irregular breeders, thus in some years the lowest number of pairs really is 0 (*Sturnus roseus*, *Falco naumanni*, *Netta rufina*, *Chlidonias leucopterus*). The second group consists of species for which breeding is suspected but not confirmed (possible/probable/confirmed irregular breeders) such as *Numenius arquata*, *Falco eleonorae*, *Turdus pilaris*, etc. *Turdus pilaris* population in Europe is expanding and it is possible that unconfirmed summer reports coming from Ada Ciganlija Island (Belgrade), Mt. Zlatar and Mt. Šar-planina are valid.

Oxyura leucocephala, *Gypaetus barbatus* and *Aegipius monachus* are confirmed, but nowadays only historical, breeding species in SCG, the last breeding record being two to four decades ago. There is only one confirmed breeding record of *Pandion haliaetus*, this record dating from the mid-19th century, while for *Aquila clanga* there is no confirmed breeding record. Also, there are no confirmed records for *Philomachus pugnax* and *Petronia petronia* (last one observed only once in the breeding season, at the Rujen Hill near Preševo). *Clamator glandarius* might be an irregular breeder but there are no confirmations; this applies also to *Phalacrocorax aristotelis* along the Montenegro Seacoast.

The status of *Tetrax tetrax* in Serbia is not clear: while the species is almost certainly an extinct breeder, there is a small possibility that it might still breed in the Southeast. The last valid record of breeding of *T. tetrax* in SE and NE Serbia is 50 years old.

The status of *Charadrius morinellus* is also not clear. The species was observed in May 1990 at Mt. Stara Planina. There is a possibility that single pairs of *Ch. morinellus* might be breeding irregularly on the highest mountains, above the tree-line (Mt. Šar-planina, locality Šutman; Mt. Prokletije, locality Erenik; Mt. Stara Planina, localities Kopren, Midžor, etc.) but this is not yet proven.

There is an article, published in the *Ciconia* bulletin (Vol. 5), on the breeding of five pairs of *Larus minutus* in a mixed colony with *Larus ridibundus* at the Bečeј Fishpond in 1990. The species was determined from the dimensions of the eggs, but those data were not validated by relevant experts and therefore *L. minutus* is not included in the list of breeding species of Vojvodina and Serbia. In *Ciconia* (Vol. 6), an article was published on *Acrocephalus paludicola* breeding in July 1996 at a wetland near Temerin, but this was not validated by relevant experts and therefore *A. paludicola* is not included in the list of breeding species of Vojvodina and Serbia.

Finally, the status of both *Luscinia luscinia* in Serbia or of *Cercotrichas galactotes* in Montenegro is also unclear; there are no published data on the breeding of either of these species.

Along the southern border of Serbia, but on the southern, Macedonian side of the boundary line, there are some breeding species that are not yet recorded breeding in Serbia. Among them, *Lanius nubicus* was observed in the Pčinja River Valley, south from the Sv. Prohor Pčinjski Monastery, as well as *Hippolais olivetorum* and *Sylvia melanocephala*.

It is interesting to note the observations of *Cettia cetti* far from its regular breeding range (latest data coming from Mačva and Vojvodina), which can be explained by periodical „pulsing“ of the range borders. Breeding of *Icedula hypoleuca* in 2003 at the Mt. Fruška gora National Park is of special significance: it is the only known breeding of this species in SCG and is more likely to be an isolated occurrence rather than a range spread.

*It seems that, due to global warming, species of warmer, open and semi-open habitats are spreading, often following man-made corridors (orchards, agricultural lands, dams). Also, species that have adapted to urban environments and anthropogenic objects are successfully conquering numerous new areas and habitats (*Apus apus*, *Apus pallidus*, *Phoenicurus ochruros*...). The recent increase in numbers of *Asio otus* in urban environments is noticeable, compared with in the previous period when this species inhabited hilly to mountainous areas. Nowadays, there seem to be no town or village in Vojvodina without its breeding population and communal winter roost of *A. otus*.*

*Among perching birds (Passeriformes), there are a lot of species that breed only above 1000 m a.s.l., some of them breeding exclusively above 1500 m a.s.l. (*Montifringilla nivalis*, *Prunella collaris* and *Pyrrhocorax pyrrhocorax*). Among mountain birds, dominant are perching birds, woodpeckers, owls and game birds. Among 237 breeding birds of Serbia, mountain birds are represented with 27 species or 11.4%. Therefore, it is obvious why lowland Vojvodina, lacking rocky areas (except quarries at Mt. Fruška gora and Vršac Hills), cannot have more than 200 breeding species. Compared with other regions, Vojvodina has the lowest number of breeding perching birds, 86 species. On the other hand, the number of breeding Non-passeriformes is highest in Vojvodina (107) among all regions, followed by Central Serbia (103), Montenegro (97), and Kosovo and Metohija (only 78 species recorded breeding, but the true figure is most likely higher).*

*Due to the destruction of natural habitats, many species, especially wetland dependent birds (ducks, herons and egrets, storks, grebes, waders) would have been in a far worse position than they are now, some of them on the very brink of extinction or even extinct, if it were not for artificial wetlands (fishponds, dams, sewage ponds of sugar factories and cattle farms, irrigation canals, etc.). As a result of these artificial wetlands, some species are undergoing a population boom (*Haliaeetus albicilla*, *Anser anser*, *Phalacrocorax carbo*, *Ardea cinerea* etc.).*

According to the authors of this paper, most of the forest species, especially perching birds, have stable population sizes and trends due to the fact that forest cover in Serbia is 27% and has remained so for a long time. However, there are negative trends such as mixed forests becoming less common and forests having fewer tree species, felling of old trees, and spreading of exotic poplar plantations in the flood plains of larger rivers; but, it seems that these negative trends are compensated for by some positive changes or better protection and population growths in Central and North Europe. Speaking generally, most species, especially perching birds, in SCG show a relatively low (1-30%) fluctuation in their populations, but these estimates still need to be validated.

*In the last decade of the 20th century, Montenegro has experienced changes in the distribution, abundance and migratory status of some species. *Larus ridibundus* has become a new breeder, possibly even *Ceryle rudis*; while some species (many raptors, some waterbirds), especially those with more specialised feeding and breeding requirements such as *Coracias garrulus*, *Falco vespertinus*, *Lanius minor*, etc. have experienced decreasing population trends.*

*During the 1990s, bird species inhabiting valleys and mountains of Serbia were in a surprisingly good position. Due to the UN embargo and general poverty, the use of pesticides dropped while many fields remained unused, leading to partial recovery of populations of *Perdix perdix*, *Coturnix coturnix*, *Emberiza calandra*, *Saxicola rubetra*, etc.*

According to the authors of this paper, in the 1990-2002 period, the size of the breeding ranges for most of the SCG birds was either stable or increasing. Rare are the species whose breeding ranges are shrinking (in Serbia: *Aquila heliaca*, *Neophron percnopterus*, *Falco biarmicus*, *Lanius minor*, *Coracias garrulus*, *Picoides trydactilus*, *Oenanthe hispanica*, *Hippolais pallida*, *Lanius senator*, *Pyrrhocorax graculus*, etc.). However, far more numerous are species whose breeding ranges are spreading (increasing sizes), typical examples being *Anser anser* (spreading in Vojvodina), *Cygnus olor* (spreading in Vojvodina), *Phalacrocorax carbo* (spreading in Vojvodina and other regions, even mountainous), *Ardea cinerea* (spreading in entire Serbia). Among perching birds, there are also species that are increasing their breeding ranges, such as *Emberiza melanocephala* (spreading through Velika Morava river valley to Mt. Fruška gora in Vojvodina), *Cettia cetti* (single pairs in northwestern Central Serbia, also Vojvodina), *Hirundo daurica* (spread through Central Serbia, single pair at Mt. Fruška gora), *Phoenicurus ochruros* (spreading through Pannonian plain), *Corvus corax* (spreading through almost all habitats and areas of Serbia).

In Montenegro, too, some species are spreading, especially along the Adriatic coast. An example is *Pyrrhocorax graculus* which is now numerous (unlike in Serbia, where this species is slowly disappearing). The ranges of *Apus apus* and *Apus melba* are also expanding.

It is worth stressing the fact that more than 90% of the total number of breeding pairs of all species of SCG is represented by just ten species. Those species are the most numerous and the most widespread in the country. The top five species are *Passer domesticus*, *Fringilla coelebs*, *Sylvia atricapilla*, *Parus major* and *Erythacus rubecula*, totaling 5.500.000 to 8.200.000 breeding pairs. When the second five most numerous species, *Turdus merula*, *Phylloscopus collybita*, *Sturnus vulgaris*, *Passer montanus* and *Sitta europaea*, are added, the total increases to 7.550.000 to 11.500.000 breeding pairs. The remaining 237 breeding species are barely represented, providing 10% of the total number.

The fact that 18 species are very rare, having an estimated 1(0) to 10 breeding pairs, is very disturbing. When estimated breeding populations of those species are added together, they give from 41 to 106 pairs, or 4 pairs per species on average. The 18 rarest breeding birds of SCG are: *Pelecanus crispus*, *Tadorna tadorna*, *Netta rufina*, *Milvus milvus*, *Neophron percnopterus*, *Circus pygargus*, *Aquila heliaca*, *Hieraaetus fasciatus*, *Falco naumannni*, *Falco eleonorae*, *Falco biarmicus*, *Haematopus ostralegus*, *Numenius arquata*, *Chlidonias leucopterus*, *Turdus pilaris*, *Cisticola juncidis*, *Hippolais olivetorum* and *Ficedula hypoleuca*. However, the rarity status of some of these species might not be due to threats in SCG but rather to irregular breeding or the fact that SCG lies at the edge of the breeding range of some of these species.

When all breeding birds are grouped according to the size of their breeding population (0-10 pairs, 11-100, 101-1.000, etc.), it is noticeable that the number of species per group evenly increases until the range of 1.001-10.000 pairs is reached (67 species), after which it starts to evenly decrease. There are 40 species whose number of breeding pairs is from 11 to 100 pairs, 49 species in the 101 to 1.000 range, 45 species in the 10.001 to 100.000 range, 24 species in the 100.001 to 1.000.000 range, and only 4 species with more than 1.000.001 breeding pairs.

Non-passeriformes are dominant among groups with lower numbers of breeding pairs, evenly decreasing in the later groups. Almost even numbers of Passeriformes and Non-passeriformes can be found in the most numerous 1.001-10.000 pairs group, after which Passeriformes increase sharply, up to the point that among the 25 most numerous breeding birds of SCG there is not a single Nonpasseriformes representative.

LITERATURA

Napomene:

Navedene su posebno značajne literaturne jedinice, objavljene nakon 1990, koje su korišćene za procenjivanje populacija ptica i trendova u SCG, ali nisu posebno citirane u okviru tabele. Ipak, najvažniji izvori informacija su bili neobjavljeni podaci iz beležnica autora i saradnika (referenca br. 1).

Za procenjivanje trendova populacija i areala rasprostranjenja, korišćena je i literatura objavljena pre 1990., ali ona u ovom pregledu nije navedena, osim u izuzetnim slučajevima.

- Anonimus* (nepublikovani podaci-informacije, unpublisched information): Nepublikovani podaci saradnika projekta i/ili arhivska grada i dokumentacija stručnih institucija i/ili muzejske zbirke.
- Antal, L., Fernbach, J., Mikuska, J., Pelle, I., Szlivka, L.* (1971): Namen-verzeichnis der Vogel der Autonomen Provinz Vojvodina. (Mit einer historischen Ubersicht von DR Andras keve). Larus 23:73-127.
- Balog, I.* (1997) Gnežđenje malog kormorana (*Phalacrocorax pygmaeus*) na ribnjaku „Bečeј“. Ciconia 6:40-43.
- Balog, I.* (1997a) Nalaz istočnog trstenjaka (*Acrocephalus paludicola*) u okolini Temerina. Ciconia, 6:110.
- Balog, I.* (1997b) Rezultati prstenovanja čaplji na ribnjaku „Bečeј“. Ciconia 6:17.
- Balog, I.* (2001) Gnežđenje sabljarke (*Recurvirostra avosetta*) u okolini Temerina. Ciconia 10:156.
- Balog, I.* (2002) Gnežđenje velike bele čaplje *Egretta alba* u okolini Temerina. Ciconia 11:155.
- Barjaktarov, D.* (2000) Velika bela čaplja (*Egretta alba*) - gnezdarica Carske bare. Ciconia 9:159-164.
- Blileyveld, M.* (1974): Birds of Prey in Europe. The MacMillan Press, London and Basingstoke.
- Božić, J.* (1995): Ptice sliva Jablanice i Obnice. SNIRS, zbornik radova, Beograd, X:37-49.
- Božić, J.* (1995a): Izveštaj o ornitofauni Durmitora od 15. do 30. jula 1994. godine. MI „V.M.Manda“, zbornik radova, Valjevo, 12:10-19.
- Butorac, B. & Hullo, I.* (1992): Florističke, faunističke i ornitološke vrednosti područja Selevenjska pustara, kao podloga za zaštitu. Zaštita prirode 45:65-76.
- Cramp, S. & Simmons, K. eds* (1977/1989): The Birds of Western Palearctic, Volume I-IX. Oxford University Press, Oxford-London-New York.
- Čović, S.* (1992): Novi podaci o troprstom detliću (*Picoides trydactylus*) i velikom tetrebu (*Tetrao urogallus*) na području Srbije. Ciconia 4:57-58.
- Dajović, M.* (1998) Rezultati posmatranja ptica šireg područja Beograda u periodu 1990-1997. Ciconia 7:39-54.
- Dapić, D.* (2002) Gnežđenje sive vetruške *Falco vespertinus* u okolini Stanišića. Ciconia 11:160-161.
- Dević, M.* (1995): Ornitofauna ribnjaka „Uzdin“. Ciconia 5:32-44.
- Dević, M.* (1998): Kretanje populacije dugonogog prudnika (*Himantopus himantopus*) na Uzdinskom ribnjaku. Ciconia 7:108-110.
- Dević, M.* (1998a): Prilog proučavanju gnežđenja sabljarke (*Recurvirostra avosetta*) na ribnjaku „Uzdin“ u 1992. godini. Ciconia 7:111.
- Erg, B.* (2002): Uticaj trostopenog zoniranja zaštite Specijalnog rezervata prirode „Gornje Podunavlje“ na očuvanje gnezda crne rode *Ciconia nigra* i orla belorepana *Haliaeetus albicilla* u reviru Kanlija Pesak. Ciconia 11:80-85.
- Frank, Z.* (2001): Sastav faune ptica veštački stvorenih staništa: primer deponije otpadnih voda stočne farme kod Ade. Ciconia 10:59-66.

- Frank, Z.* (2002): Interesantna zapažanja u okolini ribnjaka Jazovo – Interesting observation on the fishpond Jazovo. Ciconia 11:153.
- Garovnikov, B.* (1998): Velika droplja (*Otis tarda*) u Vojvodini. Ciconia 7:71-78.
- Garovnikov, B.* (1998a): Ptice Titelskog platoa i njegove okoline. Verlag Oetker/Voges, Kiel, 343-364.
- Garovnikov, B. & Popović, E.* (1986): Ornitofauna Carske bare. Priroda Vojvodine IX-XI:39-54.
- Gergelj, J.* (1995): Gneždenje crnoglavog galeba (*Larus melanocephalus*) u Vojvodini od 1986 do 1995. Ciconia 5:18-22.
- Gergelj, J.* (1997): Oološka zbirka Lasla Tota iz Ade. Ciconia 6:104-109.
- Gergelj, J.* (2002): Bela roda i kolonije čaplji – kampanja za popularizaciju zaštite. Ciconia 11:26-34.
- Gergelj, J.* (2002a): Gneždenje sove utine *Asio otus* na tlu. Ciconia 11:165-166.
- Gergelj, J. & Šotri, J.* (1990): Ornitofauna ribnjaka „Kapetanski rit“. Ciconia 2:22-49.
- Gergelj, J., Hulo, I. & Petrović, S.* (1997): Istoriski pregled gneždenja i seobe plavokljune patke (*Oxyura leucocephala*) u Vojvodini. Ciconia 6:30-39.
- Gergelj, J. & Hulo, I.* (1998): Teritorijalno ponašanje i migratorični putevi trstenjaka ševarica (*Acrocephalus melanopogon*). Ciconia 7:79-84.
- Gergelj, J., Puzović, S., Rašajski, J., Balog, I., Lukac, Š., Žuljević, A., Tucakov, M., Matović, Č., Stojnić, N. & Kovačević, I.* (2000): Bela roda (*Ciconia ciconia*) u Vojvodini 2000. godine – populacija i distribucija (preliminarni izveštaj). Ciconia 9:32-44.
- Gergelj, J., Tot, L. & Frank, Z.* (2000): Ptice Potisja od Kanjiže do Novog Bečeja. Ciconia, 9:121-158.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezel, E.* (1971): Handbuch der Vogel Mitteleuropas – Falconiformes, IV. Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.
- Greemet, R. & Jones, C.* (1989): Important Bird areas in Europe – Yugoslavia. ICBP Technical Publication, 9:859-880.
- Grubač, B.* (1988): The Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*) in South-Eastern Yugoslavia. Larus 38-39:95-135.
- Grubač, B.* (1989): Prilozi za ekologiju i etologiju jastreba kokošara (*Accipiter gentilis*) u jugoistočnoj Jugoslaviji. Larus 40:97-106.
- Grubač, B.* (1991): Istraživanja surog orla *Aquila chrysaetos* u Srbiji i Makedoniji. Nestaje kralj ptica. Lovac 4: 42-47, Paračin.
- Grubač, B.* (1993): Ptice (Aves) i ostala fauna Sićevačke klisure. Zavod za zaštitu prirode Srbije, rukopis, pp. 1-15.
- Grubač, B.* (1993a): Stanje, problemi i mere zaštite ptica (Aves) i drugih životinja na području Jelašničke klisure. Zavod za zaštitu prirode Srbije, rukopis, pp. 1-9.
- Grubač, B.* (1995): Prilozi o stanju i gnežđenju ridjeg mišara (*Buteo rufinus* Cretschmar, 1827) u Srbiji. – Zaštita prirode 46-47: 157-161.
- Grubač, B.* (1995a): Ptice (Aves) Nacionalnog parka Đerdap i njihova zaštita. Rukopis za studiju o zaštiti NP „Đerdap“, Zavod za zaštitu prirode Srbije, pp. 1-44.
- Grubač, B.* (1995b): Fauna ptica (Aves) i ostalih kičmenjaka kanjona Moravice. Zavod za zaštitu prirode Srbije, rukopis, pp. 1-18.
- Grubač, B.* (1996): La Situation du Falcon lanier *Falco biarmicus* en Mediteterranee et specialement dans le centre des Balkans. – In: Muntaner, J. y J. Mayol (eds) 1996. Biología y Conservación de las Rapaces Mediterráneas, 1994, Monografías 4: 127-134, SEO, Madrid.
- Grubač, B.* (1998): Ornitofauna Šar planine. Zavod za zaštitu prirode Srbije, rukopis, pp. 1-36.
- Grubač, B.* (1998a): Population status and conservation problems of the Black vulture in Yugoslavia. International Symposium on the Black Vulture in South Eastern Europe and adjacent regions

- (ed. Tewes, E., J.J. Sanchez and B.Heredia) pp. 69-72, Dadia, Greece, 15-16. September 1993, Black Vulture Conservation Foundation. Frankfurt Zoological Society.
- Grubač, B.* (1998b): Pregled faune ptica klisure Jerme. Ciconia 7:25-38.
- Grubač, B.* (1998c): Stanje, problemi i mere zaštite lešinara (*Aegypiinae*) Srbije. Zaštita prirode, 50: 199-205.
- Grubač, B.* (1998d): Suri orao (*Aquila chrysaetos*) (Golden Eagle). Zavod za zaštitu prirode Srbije (Posebno izdanje), 128 pp.
- Grubač, B.* (1998e): The status of the Bearded Vulture in the Balkans. LITE-NATURE 1998: „Conservation of the Bearded Vulture in Greece“. Bearded Vulture Workshop, 21-24th November 1998. Iraklio, Crete.
- Grubač, B.* (1999): Bela kanja *Neophron percnopterus* (Linnaeus, 1758) u Srbiji. Zaštita prirode, 51(2):123-131.
- Grubač, B.* (1999a): Distribution and Ecology of the Long-legged Buzzard (*Buteo rufinus* Cretzschmar, 1827) in the Central Balkans. Contributions to the Zoogeography and Ecology of the Eastern Mediterranean Region I: 125-130.
- Grubač, B.* (1999b): Ubijena mala droplja (*Tetrax tetrax*) u dolini Velike Morave kod sela Striže. Ciconia 8:127-128.
- Grubač, B.* (2000): Prilozi za faunu ptica južnih delova Crne Gore. Ciconia 9:114-120.
- Grubač, B.* (2000a): Ptice Radana. Zavod za zaštitu prirode Srbije, rukopis, pp. 1-15.
- Grubač, B.* (2000b): The Present Status of Vultures *Aegypiinae* in Central Balkans. Actas del II Congreso International sobre aves carrroneras, pp. 93-103, Kanizares - Solan de Cabras, Cuenca.
- Grubač, B.* (2000c) Prilog za faunu ptica južnih delova Crne Gore. Ciconia 9:114-120.
- Grubač, B.* (2001): Prilozi o šumskoj sovi *Strix aluco* (Linnaeus, 1758) u Srbiji i Makedoniji. Contributions to the study of the Tawny Owl in the Serbia and Macedonia. Zaštita prirode, 53/1: 55-79.
- Grubač, B.* (2001a): Prvi nalaz gnezda male muharice (*Ficedula parva*) u Srbiji. Ciconia 10:150-152.
- Grubač, B.* (2001b): Puzgavac *Tichodroma muraria* (Linnaeus, 1866) u Srbiji i Makedoniji. Zaštita prirode, 52/2:65-78.
- Grubač, B.* (2003): Ptice područja Ovčarsko-kablarske klisure. Beležnik Ovčarsko-kablarske klisure, Turistička organizacija, Čačak, 2:81-95.
- Grubač, B. & Marinković, S.* (2000): Bela kanja *Neophron percnopterus*. Pp.57-62. In: Puzović, S.: (ed.) Atlas ptica grabiljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Grubač, B. & Marinković, S.* (2000a): Suri orao *Aquila chrysaetos*. Pp. 129-134. In: Puzović, S.: (ed.) Atlas ptica grabiljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Grubač, B. & Rašajski, J.* (2000): Kratkoprsti kobac *Accipiter brevipes*. Pp. 99-104. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabiljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Grubač, B. & Rašajski, J.* (2000a): Ridi mišar *Buteo rufinus*. Pp. 111-116. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabiljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Grubač, B. & Grubač, S.* (2001) Bogatstvo diverziteta faune ptica centralnog Pomoravlja na primeru jezera i ribnjaka kod Paraćina. Ciconia 10:77-92.
- Grubač, B. & Puzović, S.* (2003): Ptice Metohijskih Prokletija. 178-197. In: Amidžić, L., Jakšić, P. & Janković, M. (eds): Metohijske Prokletije - prirodna i kulturna baština. Zavod za zaštitu prirode Srbije.
- Hagemeier, W. & Blair, M.* (1997): The EBBC Atlas of Europaen Breeding Birds (eds), T & A D Poyser, London.

- Ham, I.* (1977): Stanje i mere zaštite ptica grabljivica Vojvodine sa posebnim osvrtom na Deliblatsku peščaru. Priroda Vojvodine III, 2:49-52.
- Ham, I.* (1979): Dinamizam faune ptica Vojvodine. Arhiv bioloških nauka, 29 (1-2): 83-87.
- Ham, I.* (1980): Prilozi fauni ptica (*Aves*) istočne Srbije. SANU, Zbornik radova o fauni ptica Srbije, knjiga 1:129-145.
- Ham, I.* (1983): O metodama istraživanja faune ptica na primeru Deliblatske peščare. Drugi simpozijum o fauni SR Srbije, 2:147-150.
- Ham, I.* (1986): Vrednovanje predela Deliblatske peščare procenom ornitološke vrednosti. Zbornik radova „Deliblatski pesak”, V:87-104.
- Ham, I.* (1989): Heron and Cormorant colonies on the Yugoslav sector of the Danube (588 km). Arhiv biol. nauka, 41(3-4):17p-18p.
- Ham, I.* (1989a): Changes in Heron populations on wider area of the Carska bara. Arhiv biol. nauka. 41(3-4): 13p-14p.
- Ham, I. & Puzović, S.* (2000): Orao belorepan *Haliaeetus albicilla*. Pp. 51-56. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Puzović, S.* (2000a): Jastreb *Accipiter gentilis*. Pp. 87-92. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Puzović, S.* (2000b): Orao krstaš *Aquila heliaca*. Pp. 123-128. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Puzović, S.* (2000c): Stepski soko *Falco cherrug*. Pp. 171-176. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Rašajski, J.* (2000): Eja močvarica *Circus aeruginosus*. Pp. 75-80. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Rašajski, J.* (2000a): Siva vetruška *Falco vespertinus*. Pp. 153-158. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ham, I. & Marinković, S.* (2000): Eja livadarka *Circus pygargus*. Pp. 81-86. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Hardi, B. & Sekereš, O.* (1998): Gnežđenje jelove senice (*Parus ater*) u Subotičkoj šumi. Ciconia 7:118-119.
- Hill, D.A.* (1985): Some contributions to the Avifauna of southern parts of Serbia. Glasnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, B, 40:191-206.
- Horvat, F.* (1999): Procena letnje ornitofaune prirodno dobra „Selevenske pustare”. Ludaški zapisi 2-3:73-76.
- Horvat, F. & Megadja, B.* (1997) Prvo gnežđenje čuka (*Otus scops*) u veštačkim jezerima na Subotičko-Horgoškoj peščari. Ciconia 6:19-22.
- Hulo, I.* (1995): Gnežđenje sabljarke (*Recurvirostra avosetta*) na Palićkom jezeru. Ciconia 5:27-28.
- Hulo, I.* (1995a): Jesenja seoba noćnog potrka (*Burhinus oedicnemus*) u severnoj Vojvodini. Ciconia 5:72-73.
- Hulo, I.* (1997): Migracija predstavnika porodica *Gaviidae*, *Podicipedidae* i *Anatidae* na Palićkom jezeru u periodu 1981-1996. Ciconia 6:51-70.
- Hulo, I.* (1997a): Neuspšeno gnežđenje sabljarke (*Recurvirostra avosetta*) i zujavca slepića (*Charadrius dubius*) na ribnjaku „Kapetanski rit“. Ciconia 6:117.
- Hulo, I.* (1997b): Noćni potrk (*Burhinus oedicnemus*) na Kapetanskom ritu. Ciconia 6:116.
- Hulo, I. & Gergelj, J.* (2001): Spisak ptica Specijalnog rezervata prirode „Ludaško jezero“. Ciconia 10:39-50.

- Hulo, I. & Horvat, F. (2002): Interesantna ornitološka posmatranja iz okoline Subotice. Ciconia 11:154-155.
- Ilić, Z. (1998): Posmatranje ptica u Sokobanjskoj kotlini (Istočna Srbija). Ciconia 7:98-99.
- Ilić, Z. (2001): Vrabac kamenjar (*Petronia petronia*) i crnogлавa strnadica (*Emberiza melanocephala*) u okolini Niša. Ciconia, 10:158.
- Iršai, A. (1997): Istraživačka akcija: „Koviljski-Petrovaradinski rit“. Ciconia 6:11-14.
- Kanjo, B. (1997) Prilog za faunu ptica područja Ribareva u gornjem Podunavlju. Ciconia 6:96-99.
- Kanjo, B. (2002): Poslednji slučajevi gneždenja zlatovrane *Coracias garrulus* u zapadnoj Bačkoj. Ciconia 11:149-150.
- Kiš, Č., Lončar, L. & Mićević, D. (1995): Posmatranje ptica na Maljenu u julu 1995. i junu 1996. godine. Petničke sveske, Valjevo, 42:18-27.
- Kovač, J. (1998) Prilog za poznavanje ptica Herceg Novog i okoline. Ciconia 7:55-57.
- Krstojičević, D. & Novčić, R. (1999): Nove potvrde o gnežđenju šumske šljuke (*Scolopax rusticola*) na Kopaoniku. Ciconia 8:123-124.
- Kulić, S. (2002): Zimovalište utine *Asio otus* u Leskovcu. Ciconia 11:145-146.
- Kulić, S., Kulić, M., Grujić, Lj. & Grujić, S. (2002): Pojave ružičastog čvorka *Sturnus roseus* u Leskovačkoj kotlini u poslednje dve decenije. Ciconia 11:171-172.
- Lakatoš, J. (1979): Ptice Apatina. NIU „Glas Komune“ Apatin, 163 p.
- Lakatoš, J. (1992): Ornitofauna ribnjaka u Svilojevu. Ciconia 4:28-42.
- Ijucović, V. (1995): O pticama kanjona Cijevne i Kaženik planine u Istočnoj Crnoj Gori. Ciconia 5:67-68.
- Lukač, Š. (1995): Podaci o boravku i gnežđenju stepske vetruse (*Falco naumanni*) na ostacima zidina crkve Arača (Aracs). Ciconia 5:23.
- Lukač, Š. (1998): Sabljarka *Recurvirostra avosetta* u Vojvodini. Trag 18:26-27.
- Lukač, Š. (2000): Brojno gnežđenje čubastog gnjurca (*Podiceps cristatus*) na Carskoj bari. Ciconia 9:186-187.
- Lukač, Š. & Ternovac, T. (1990): Beleške o ornitofauni Slanog Kopova u 1987-1989. Ciconia 2: 50-63.
- Lukač, Š. & Lukač, A. (1992): Ornitofauna ribnjaka „Bečeј“. Ciconia 4:4-27.
- Lukač, Š., Gubik, D. & Kovač, S. (1995): Grada za ornitofaunu ribnjaka „Futog“. Ciconia 5:59-66.
- Lukač, Š. & Ternovac, T. (1997): Crvenovratni gnjurac (*Podiceps grisegena*) gnezdarica Carske bare. Ciconia 6:111.
- Lukač, Š. & Ternovac, T. (1997a): Kolonije čaplji na Carskoj bari. Ciconia 6:115.
- Marinković, Đ. (1997) Pregled ptica iz reda *Anseriformes* na širem području Kragujevca u Šumadiji. Ciconia 6:46-50.
- Marinković, S., Mandić, R. & Đelić, P. (1982): Ptice Žagubice i njene okoline. Rezultati bioloških istraživanja, Homolje 81 17-48.
- Marinković, S. & Orlandić, Lj. (1989): Veliki ronac *Mergus merganser* nova gnezdarica Srbije. Treći simpozijum o fauni SR Srbije, uvodni referati i rezime, Beograd, III:63.
- Marinković, S. & Grubač, B. (2000): Beloglavi sup *Gyps fulvus*. Pp. 63-68. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Marinković, S. & Grubač, B. (2000a): Kraški soko *Falco biarmicus*. Pp. 165-170. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Marinković, S. & Grubač, B. (2000b): Patuljasti orao *Hieraaetus pennatus*. Pp. 135-140. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Marinković, S. & Grubač, B. (2000c): Sivi soko *Falco peregrinus*. In: Puzović, S. (ed.) Atlas ptica grabljivica Srbije, pp. 177-182, Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.

- Marinković, S. & Puzović, S.* (2000): Obična vetruska *Falco tinnunculus*. In: Puzović, S. (ed.) Atlas ptica grabljivica Srbije, pp. 147-152, Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Matović, Č. & Barna, K.* (2001): Akcija prstenovanja bregunica (*Riparia riparia*) na obali Tise kod Sente. Ciconia 10:30.
- Matović, Č. & Barna, K.* (2001): Rezultati prstenovanja čaplji u nekim gnezdećim kolonijama u Vojvodini tokom 1998-2000. Ciconia 10:27-29.
- Matović, Č. & Sekereš, O.* (2002): Popis gnezdečih parova zlatovrane *Coracias garrulus* u severoistočnoj Bačkoj i severnom Banatu. Ciconia 11:146-148.
- Matejev, S.D.* (1950): Rasprostranjeње и живот ptica u Srbiji. SAN, posebno izdanje, Beograd, knjiga 3.
- Matejev, S.D.* (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva (I deo). SANU, posebna izdanja, knjiga 46, Beograd.
- Matejev, S.D.* (1988): „Ograničeni transekt” – metoda određivanja frekvencije nalaženja vrsta u biotopu (*Aves, Orthoptera*). Larus 38-39:147-164.
- Matejev, S.D.* (1997): Ptice Kopaonika - sezonski pregled. Zavod za zaštitu prirode Srbije, posebno izdanje 15, Beograd, 123p.
- Mikalački, V.* (1997): Interesantno gneždenje ridovratog gnjurca (*Podiceps grisegena*) kod Bečeja 1995 godine. Ciconia 6:45.
- Mikalački, V.* (1997a): Ptice grabljivice na području Bečeja 1994-1996. Ciconia 6:27-29.
- Nikolić, N.* (1999): Gneždenje crvenokljunog labuda (*Cygnus olor*) u Smederevu. Ciconia 8:126.
- Nović, I. & Ivoić, M.* (2000): Rezultati prstenovanja ptica u periodu 1993 - 1999. godine; Izveštaj Centra za markiranje životinja. Ciconia 9:9-43.
- Obradović, R.* (1994): Katalog ptica Bačke. EDG „Nikola tesla”, Apatin.
- Obradović, R.* (1997): Gneždenje ritske sove (*Asio flammeus*) kod Sviljeva. Ciconia 6:114.
- Obradović, R.* (1997): Posmatranje velike zlovremenice (*Numenius arquata*) u periodu gneždenja kod Apatina. Ciconia 6:113.
- Obradović, R.* (1997): Sivi soko (*Falco peregrinus*) posmatran u doba gneždenja. Ciconia 6:113.
- Obradović, R. & Mirić, M.* (1996): Siva guska. EKO društvo „Nikola Tesla”, Apatin, 26p.
- Obradović, R. & Bela, K.* (1998) Prva korekcija i dopuna „Kataloga ptica Bačke”. Ciconia 7:95-98.
- Pantelić, A., Čeranić, A., Hadži-Cenić, R. & Kućančanin, S.* (1996): Jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) u Srbiji - rasprostranjenost, brojnost i lovni turizam. Lovački zavez Jugoslavije, zbornik rada, Beograd, 65-71.
- Paunović, M.* (2002): Gneždenje bele rode *Ciconia ciconia* u selu Krivi Vir kod Boljevca. Ciconia 11:157.
- Pelle, I., Ham, I., Rašajski, J. & Gavrilov, T.* (1977): Pregled gnezdarica Vojvodine. Larus 29-30:171-197.
- Pelle, Z.* (1999): Status and biology of the White Stork in Yugoslavia. In: Schulz, H. (ed.): White Stork on the up? Proceedings, Hamburg, 219-221.
- Popović, Z. & Cecić, Ž.* (1995): Spisak faune ptica reda *Anseriformes* u okolini Vlasotinca i Leskovca (Jugistočna Srbija). Ciconia 5:29-31.
- Popović, Z.* (2001): Ružičasti čvorak (*Sturnus roseus*) u dolini Vlasine i Južne Morave. Ciconia 10:158.
- Purger, J.J.* (1986): Numbers and distribution of Red-footed Falcon *Falco vespertinus* nests in Voivodina. J. Raptor Res., 30(3):165-168.
- Purger, J.J.* (1989): First data on ornithofauna of the fish pond near Srpski Miletić and its surroundings (western Backa). Larus 40:155-161.

- Purger, J. (1998): Posmatranje zlatovrane (*Coracias garrulus*) u periodu gneždenja u Banatu. Ciconia 7:115-116.
- Purger, J.J. (2001) Numbers and breeding distribution of the Bee-eater *Merops apiaster* in province Voivodina (northern Serbia) between 1987 and 1990. Vogelwelt, 122:279-282.
- Puzović, S. (1994): Prirodne vrednosti Ulcinjskog primorja (Tu sleću utva i flamingo). Trag 12:28-29.
- Puzović, S. (1996): Balkan Shore lark (*Eremophila alpestris balcanica* Reichenow 1895) in Serbia and former Yugoslavia – Distribution, Habitat and Population. VII International Congress on the zoogeography and ecology of Greece and adjacent regions, Book of abstracts, 58, Athenes.
- Puzović, S. (1996a): Prostorna struktura i brojnost populacije planinske treptaljke (*Anthus spinolella L.*) u Srbiji. V Kongres Ekologa Jugoslavije, zbornik abstrakata, Beograd, 72.
- Puzović, S. (1996b): Breeding Bird Species Diversity in Serbia with Special reference to National Parks. International Scientific Conference „Forest ecosystems of the National parks”, Ministry of Environment of the Republic of Serbia, Belgrade, 237-241.
- Puzović, S. (1997): Uskladivanje intezivnog gajenja riba i očuvanja raznovrsne faune ptica na šaranskim ribnjacima u Vojvodini Pp 164-179. In: Šimić, S., Ivanc, A. (eds). Naučni skup „In-tenzivno gazdovanje i zaštita prirode na šaranskim ribnjacima Vojvodine”, Institut za Biologiju, Novi Sad.
- Puzović, S. (1997a): Planinski popić (*Prunella collaris*) i običan popić (*Prunella modularis*) u Srbiji. Ciconia 6:75-90.
- Puzović, S. (1998): Ramsarska područja u Srbiji u funkciji očuvanja diverziteta faune ptica vodenih staništa. Zaštita prirode 50:283-290.
- Puzović, S. (1998a): Letnje posmatranje voljiča maslinara (*Hippolais olivetorum*, Stickland, 1837) u dolini reke Pčinje. Ciconia 7:116-117.
- Puzović, S. (1998b): Veliki tetreb *Tetrao urogallus* u Srbiji. Veterinarski informator, Beograd, 12:57-58.
- Puzović, S. (ed.) (2000): Atlas ptica grabljivica Srbije – mape rasprostranjenosti i procene brojnosti 1977-1996. Zavod za zaštitu prirode Srbije, posebno izdanje 268 pp.
- Puzović, S. (2000a): Šumska šljuka *Scolopax rusticola L.* – populacije i lovni pritisak. Zadužbina Andrejević, biblioteka „Academia, Beograd, 84 pp.
- Puzović, S. (2000b): Pojavljivanje planinskog žalara (*Charadrius morinellus*) na Staroj planini i Goču. Ciconia 9:180.
- Puzović, S. (2001): Odstrel predatora; Očuvanje i unapređenje trajno zaštićenih vrsta divljači i divlje faune – sisari i ptice; Dinamika brojnosti i odstrela vrsta ptica selica; Redukcija brojnosti nezaštićenih predatora. In: Šelmić, V. (ed.): Program razvoja lovstva Srbije 2001-2010. Lovacki savez Srbije, Beograd, 45-46; 87-91; 119-126; 128-130.
- Puzović, S. (2001a): Biološka raznovrsnost i osobenosti faune kičmenjaka Nacionalnog parka „Tara“. In: Orlović, V. Ostojić, D. (eds): Otkrivanje Tare. Mala ekološka biblioteka, Društvo ekologa Srbije i Zavod za zaštitu prirode Srbije, Vol. 4.
- Puzović, S. (2001b): Ptice Zasavice – vrednosti, istorijske promene i mogućnosti unapredjenja stanja. Monografija „Zasavica“, PMF Institut za biologiju Novi Sad i Goransko-ekološki pokret Sremska Mitrovica, Sremska Mitrovica, zbornik radova, 80-86.
- Puzović, S. (2001c): Dve nove kolonije čaplji i kormorana kod Kladova. Ciconia 10:139-141.
- Puzović, S. (2002): Nova posmatranja crvene lunje *Milvus milvus* u Srbiji tokom reproduktivnog perioda. Ciconia 11:136-138.
- Puzović, S. (2003): Ptice Suvobora i Rajca. Prilog za studiju zaštite područja Valjevskih planina. Zavod za zaštitu prirode Srbije 12p.

- Puzović, S., Vasić, V. & Ham, I. (1992): Progradacioni procesi u ornitofauni Ulcinjskih solana. Glasnik Republičkog zavoda za zaštitu prirode-Prirodnačkog muzeja Crne Gore, Podgorica, 25:63-75.
- Puzović, S. & Paunović, M. (1994): Valorizacija ornitoloških vrednosti Borskog područja. II Naučno-stručni skup „Naša ekološka istina”, zbornik saopštenja, Bor, II-10:139-140.
- Puzović, S. & Paunović, M. (1996): Sastav, brojnost i prostorni raspored gnezdišne ornitofaune južnih padina planine Rтан (istočna Srbija). IV Naučno-stručni skup „Naša ekološka istina”, zbornik saopštenja, Bor, II-10:223-227.
- Puzović, S. & Rašajski, J. (1996): The Black Stork (*Ciconia nigra* L.) in Serbia and former Yugoslavia – distribution and population. II International conference of the Black Stork, IWRB-IUCN, abstracts, 38, Extremadura, Spain.
- Puzović, S. & Grubač, B. (1997): Important bird areas in Serbia. Zavod za zaštitu prirode Srbije i BirdLife International, Elaborat, Novi Sad-Cambridge, 500p.
- Puzović, S. & Grubač, B. (1999): Fauna ptica Stare planine i Vidliča. Predlog za stavljanje pod zaštitu područja, Zavod za zaštitu prirode Srbije 18p.
- Puzović, S. & Ilić, Z. (1999): Zimovanje balkanske ušate ševe (*Eremophila alpestris balcanica*) na planini Devici kod Soko Banje. Ciconia 8:120-122.
- Puzović, S., Gergelj, J. & Lukač, Š. (1999): Kolonije čaplji i kormorana u Srbiji 1998. Ciconia 8:11-114.
- Puzović, S. & Grubač, B. (2000): Federal Republic of Yugoslavia. Pp. 725-745 in M.F. Heath and M.I. Evans, eds. Important Birds Areas in Europe: Priority sites for conservation 2: Southern Europe. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No 8).
- Puzović, S. & Grubač, B. (2000a): Kobac *Accipiter nisus*. Pp. 93-98. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Rašajski, J. (2000): Osičar *Pernis apivorus*. Pp. 33-38. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Ham, I. (2000): Mišar *Buteo buteo*. Pp. 105-110. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Ham, I. (2000a): Orao kliktavac *Aquila pomarina*. Pp. 117-122. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Marinković, S. (2000): Orao zmijar *Circaetus gallicus*. Pp. 69-74. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Marinković, S. (2000a): Soko lastavičar *Falco subbuteo*. Pp. 159-164. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Puzović, S. & Stefanović, T. (2002): Status orla krstaša *Aquila heliaca* na Fruškoj gori sa posebnim osvrtom na teritorijalnost i sezonski ritam života para kod Čortanovaca. Ciconia 11:93-116.
- Puzović, S. & Tucakov, M. (2003): Overview of the Ferruginous Duck *Aythya nyroca* in Serbia. In: Petrov, N., Hughes, B. & Gallo-Orsu, U. (eds.): Ferruginous Duck research to conservation. BirdLife International and BSPB, Sofia, Conservation series, 6:56-61.
- Puzović, S. & Stojnić, N. (2003): Fauna ptica Fruške gore. Prilog za strudiju izrade Prostornog plana posebne namene, Zavod za zaštitu prirode Srbije, Novi Sad, 16p.
- Radišić, D. (2002): Posmatranja vrtne crvenorepke *Phoenicurus phoenicurus* na gnežđenju u Sremskoj Kamenici. Ciconia 11:150-151.
- Radišić, D. & Stojšin, A. (2001): Sova utina *Asio otus*: životni uslovi u urbanoj sredini Novog Sada. Ciconia 10:128-135.
- Raković, M. & Despotović, J. (1999): Ptice šljukarice *Charadriiformes* Valjevskog kraja. Regionalni centar za talente, Valjevo, 6p.

- Rašajski, J. & Pelle, I. (1993): Ptice Vršačkih planina. Matica Srpska, odeljenje za prirodne nauke, Novo Sad, 107p.
- Rašajski, J. & Vučanović, M. (1998): Uralska sova (*Strix uralensis macroura*, Wolf 1810) nova gnezdarica Vojvodine. Ciconia 7:112-115.
- Rašajski, J. & Vučanović, M. (1999): Orao zmijar (*Circaetus gallicus*) nova gnezdarica Vršačkih planina. Ciconia 8:117-120.
- Rašajski, J. & Grubač, B. (2000): Belonokta vetruska *Falco naumanni*. Pp. 141-146. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Rašajski, J. & Ham, I. (2000): Crna lunja *Milvus migrans*. Pp. 39-44. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Rašajski, J. & Marinković, S. (2000): Crvena lunja *Milvus milvus*. Pp. 45-50. In: Puzović, S. (ed.): Atlas ptica grabljivica Srbije. Zavod za zaštitu prirode Srbije, Beograd.
- Ružić, M. (2003): Prilog proučavanju ornitofaune Ovčarsko-kablarске klisure. Beležnik Ovčarsko-kablarске klisure, Turistička organizacija, Čačak, 2:75-80.
- Šćiban, M. & Šćiban, M. (2002): Retke gnezdarice doline Zapadne Morave kod Čačaka. Ciconia 11:120-122.
- Snow, D.W. & Perrins, C.M. (1998): The Birds of the Western Palearctic, Non-Passerines. Oxford University Press, Vol. 1.
- Šćiban, M. (2000): Podaci o nekim zanimljivim vrstama ptica uz Veliki Bački kanal od Kule do Čuruga. Ciconia 9:185-186.
- Šćiban, M. (2001): Novo gnezdilište vlastelice (*Himantopus himantopus*) u Bačkoj kod Kule. Ciconia 10:147-148.
- Šćiban, M. (2002): Dinamika brojnosti gnezdečih parova crnoglavog svračka *Lanius minor* u okolini Bačkog Gradišta. Ciconia 11:151-152.
- Šćiban, M. & Ružić, M. (2002): Nalazi žalara slepića *Charadrius dubius* na gnežđenju u dolini Zapadne Morave kod Čačka. Ciconia 11:161-162.
- Saveljić, D. (2002): Changes in population size of some shorebirds breeding at Ulcinj salt-pans in Montenegro. *Acrocephalus* 110-111:39-42.
- Sekulić, G. (1995): Prilog poznавању ornitofaune Stare planine. Ciconia 5:45-51.
- Sekulić, G., Žuljević, A. & Stefanović, T. (1998): Crnogrla strnadica (*Emberiza cirlus*) i krstokljun (*Loxia curvirostra*) – nove vrste u fauni ptica Obedske bare. Ciconia 7:128-129.
- Schneider Jacoby, M. & Vasic, V.F. (1989): The Red-crested Pochard *Netta rufina* breeding and wintering in Yugoslavia. Wildfowl, 49:39-44.
- Simić, D. & Puzović, S. (1998): Orao belorepan (*Haliaeetus albicilla*) u okolini Beograda. Ciconia 7
- Simonov, N. (1995): Prilog za faunu ptica Pešterske visoravni. Predlog za stavljanje pod zaštitu područja, Zavod za zaštitu prirode Srbije 57-60.
- Simonov, N. (2000): Prilog za faunu ptica Golije. Predlog za stavljanje pod zaštitu područja, Zavod za zaštitu prirode Srbije 69-78.
- Simonov, N. & Popović, Z. (2001): Kolonija velikog kormorana (*Phalacrocorax carbo*) i sive čaplje (*Ardea cinerea*) na crnim borovima na Vlasinskem jezeru. Ciconia 10: 142
- Stanimirović, Ž. (1998): Crnogrla strnadica (*Emberiza cirlus*) u Beogradu. Ciconia 7: 130-131.
- Stanimirović, Ž. (2000): Faunistički spisak ptica Banjičke šume i naselja Banjica (predgrađe Beograda). Ciconia 9: 103-110
- Stanković, B. (1988): Prilog poznавању ornitofaune opštine Svetozarevo (Jagodina). Maturski rad, srednja škola Svetozarevo, 12p.

- Stanković, B.* (1997): Kukumavka (*Athene noctua*) u urbanoj sredini Jagodine. Ciconia 6: 91-92.
- Stanković, B.* (2000): Pregled faune ptica šire okoline Jagodine u srednjem Pomoravlju. Ciconia 9: 80-102.
- Stanković, B.* (2001): Gnežđenje bele rode (*Ciconia ciconia*) u okolini Jagodine. Ciconia 10:146-147.
- Stanković, B.* (2002): Gnežđenje žalara slepića *Charadrius dubius* na Velikoj Moravi i faktori koji utiču na njegovu uspešnost. Ciconia 11:162.
- Stanković, B.* (2002a): Praćenje gnežđenja bele senice (*Remiz pendulinus*) u srednjem Pomoravlju. Ciconia 11:170.
- Stefanović, T. & Puzović, S.* (1997): Gnežđenje osičara (*Pernis apivorus*) u Bestrementu kod Apatina. Ciconia 6:25-26.
- Stefanović, T.* (1998): Gnežđenje crne rode (*Ciconia nigra*) na padinama Fruške gore kod Čortanovaca. Ciconia 7:101-103.
- Stefanović, T.* (2000): Prvi pregled faune ptica severnih ogranaka planine Crna Gora i doline kod Preševa. Ciconia 9:55-65.
- Stojnić, N.* (2000): Daurska lasta (*Hirundo daurica*) nova gnezdarica Vojvodine. Ciconia 9:190-192.
- Stojnić, N.* (2000): Fauna ptica Karajukića bunara na Pešteru u avgustu 2000. Ciconia 9:74-79.
- Stojnić, N.* (2001): Ornitofauna površinskih kopova Fruške gore. Ciconia 10:93-107.
- Stojnić, N.* (2002): Veličina i prostorni raspored populacije jastreba *Accipiter gentilis* i kopca *Accipiter nisus* na Fruškoj gori. Ciconia 11:139-141.
- Stojnić, N. & Sofronić, M.* (1997): Posmatranja strnadica (*Emberizidae*) u okolini Beočina (Fruška gora). Ciconia 6:95.
- Sušić, G.* (1989): Recentni areali nekih predstavnika reda *Falconiformes* (Aves) u Jugoslaviji. II Kongres Biosistematičara Jugoslavije, izvodi saopštenja, Gozd Martuljek, 64-65.
- Sušić, G., Bartovský, V., Radović, D. & Stipčević, M.* (1989): Rezultati kartiranja ornitofaune Jugoslavije u sklopu projekta „Evropski ornitološki atlas“. II Kongres Biosistematičara Jugoslavije, izvodi saopštenja, Gozd Martuljek, 64.
- Ternovac, T.* (1991): Podaci o ornitofauni Jegričke iz 1989. i 1990. Ciconia 3:14-24.
- Thirgood, S.J. & Heath, M.* (1994): Global patterns of endemism and the conservation of biodiversity. In: Humphries, C.J. and Vane-Wright, R.I. (eds.): Systematics and Conservation Evaluation. Oxford University Press 207-227.
- Tot, L.* (2001): Zapažanja o fauni ptica šire okoline Prizrena i Kosovske Mitrovice u periodu 1960. – 1961. Ciconia 10:67-71.
- Tot, L.* (2002): Redovno gnežđenje vodomara *Alcedo atthis* u Adi. Ciconia 11:167.
- Tot, L. & Frank, Z.* (1995): Ornitofauna Karike kod Padeja (Vojvodina, Jugoslavija) u periodu od 1986 do 1991. Ciconia 5:52-58.
- Tucakov, M.* (1997): Gnežđenje crne rode (*Ciconia nigra*) kod Bačkog Brega u gornjem Podunavlju. Ciconia 6:44.
- Tucakov, M.* (1998): Prilog poznавању gnežđenja i letnje distribucije batokljuna (*Coccothraustes coccothraustes*) na području Bačkog Brega. Ciconia 7:126-128.
- Tucakov, M.* (2001): Nova kolonija čaplji u Pančevačkom ritu. Ciconia 10:138.
- Tucakov, M.* (2002): Gnezdilišna fauna ptica ciglanskih kopova kod Ratkova. Ciconia 11:153.
- Tucakov, M.* (2002a): Nova kolonija velikog kormorana *Phalacrocorax carbo* i sive čaplje *Ardea cinerea* na dunavskoj adi Žilava. Ciconia 11:155.
- Tucakov, M., Lukač, Š., Gergelj, J., Barna, K., Žuljević, A. & Đapić, D.* (2001): Izveštaj o realizaciji i rezultatima projekta „Edukacijom i dijalogom do uskladivanja potreba zaštite ptica i uzgoja ribe“. Ciconia 10:31-38.

- Tucakov, M. & Šipoš, Š. (2001): Nova mešovita kolonija čaplji kod Kikinde. Ciconia 10:137-138.
- Tucakov, M. & Žuljević, A. (2002): Nastanak i gnezdilišna fauna ptica dvaju kolektora industrijskih otpadnih voda u Bačkoj: značaj veštačkih vlažnih staništa. Ciconia 11:52-69.
- Tucker, G., Heath, M., Tomialojc, L. & Grimmett, R. (1994): Birds in Europe: Their Conservation Status. BirdLife Conservation, Series № 3. 600 p.
- Vasić, V.F. (1980): Prilozi za faunu ptica južnih delova SR Srbije (prvi deo). SANU, Zbornik radova o fauni ptica Srbije, knjiga 1:101-128. Beograd.
- Vasić, V.F. (1980a): The list of Birds of Skadar lake (Montenegro, Yugoslavia). Larus 31-32:185-208.
- Vasić, V.F. (1980b): Savremenih areal daurske laste *Hirundo daurica* Rufula Temm. u SR Srbiji i susednim zemljama. Prilozi za faunu ptica južnih delova SR Srbije. SANU, Zbornik radova o fauni ptica Srbije, knjiga 1:85-100. Beograd.
- Vasić, V. (1984): Biogeografske karakteristike ptica vodenih staništa Balkanskog poluostrva. Prirodno-matematički fakultet, doktorski rad, 305 p. Beograd.
- Vasić, V.F. (1985): Geografsko rasprostranjeње gorske laste *Hirundo rupestris* Scopoli 1769 u Jugoslaviji. Prilozi za faunu ptica južnih delova SR Srbije. SANU, Zbornik radova o fauni ptica Srbije, knjiga 3:193-208. Beograd.
- Vasić, V. (1986): Osobenosti ornitofaune planinskih staništa Gornje Morače. VII Kongres biologa YU, izvodi saopštenja, Budva, 191.
- Vasić, V. (1987): Pernata divljač. In: Simić, Ž. (ed.): Velika Ilustrovana Enciklopedija Lovstva. Gradevinska knjiga 134-263. Beograd.
- Vasić, V. (1993): Raptors in Serbia – estimations of populations sizes. Natural History Museum, Belgrade, 2 p.
- Vasić, V. (1994): Avian diversity of Balkan peninsula. Bios (Macedonia, Greece), 325-332, Thessaloniki.
- Vasić, V. (1995): Diverzitet ptica Jugoslavije sa pregledom vrsta od međunarodnog značaja. In: Stevanović, V. & Vasić, V. (eds): Biodiverzitet Jugoslavije sa pregledom vrsta od međunarodnog značaja. Biološki fakultet i Ekolibri, 471-516. Beograd.
- Vasić, V. (1995a): Biodiverzitet u osetljivim ekosistemima i područjima od međunarodnog značaja. In: Stevanović, V. & Vasić, V. (eds): Biodiverzitet Jugoslavije sa pregledom vrsta od međunarodnog značaja. Biološki fakultet i Ekolibri, 37-42. Beograd.
- Vasić, V. (1995b): Raptors in Montenegro – estimations of population sizes (number of pairs). Natural History Museum 2p. Belgrade.
- Vasić, V. & Šotić, J. (1980): Pregled faune ptica Vlasinskog jezera i okoline. Biosistematička, Beograd, 6(1):81-107.
- Vasić, V. & Grubač, B. (1983): Prilozi za faunu ptica južnih delova SR Srbije (drugi deo). Zbornik radova o fauni ptica Srbije, SANU, knjiga 2:197-245. Beograd.
- Vasić, V., Grubač, B., Sušić, G. & Marinković, S. (1985): The status of Birds of prey in Yugoslavia, with particular reference to Macedonia. In: Newton, I. & Chanclor, R. (eds): Conservation studies on Raptors. ICBP Technical Publication, Cambridge, № 5., 45-53.
- Vasić, V., Marinković, S. & Vizi, O. (1990): Ptice Durmitora i kanjona Tare. CANU, Fauna Durmitora, 23 (3):9-70.
- Vasić, V., Džukić, G., Janković, D., Simonov, N., Petrov, B. & Savić, I. (1991): Preliminarni spisak vrsta za crnuvu listu kičmenjaka Srbije. Zaštita prirode 43-44:121-132.
- Vasić, V.F. & Misirlić, R. (2002): The Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca* in Yugoslavia, with reference to F.Y.R. Macedonia. *Aquila* 107-108:145-168.
- Vizi, O. (1984): Zaštićene životinjske vrste u Crnoj Gori. Glasnik Republičkog zavoda za zaštitu prirode – Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, Titograd, 17:69-108.

- Vizi, O. (1991): Ornitološke odlike Biogradske gore i mogućnosti osnivanja ornitološke osmatračke stanice. CANU, naučni skup „Prirodne i društvene vrijednosti Nacionalnog parka Biogradska gora”, Titograd, 23:327-337.
- Vizi, O. (1993): Zaštićene životinjske vrste Prokletija. CANU, naučni skup „Priroda Prokletija”, Titograd, 103-113.
- Vizi, O. (1995): Crni žar – nova kolonija močvarnih ptica na Skadarskom jezeru. CANU, naučni skup „Prirodne vrijednosti i zaštita Skadarskog jezera”, Podgorica, 44:309-320.
- Vizi, O. (1995a): Uticaj povećanog uznemiravanja na neke ugrožene vrste ptica na Skadarskom jezeru. CANU, naučni skup „Prirodne vrijednosti i zaštita Skadarskog jezera”, Podgorica, 44:321-330.
- Vizi, O. (1998): Flora, vegetacija, fauna i pejzažne vrijednosti kopnenog dijela Morskog dobra. Bazna studija, Prostorni plan područja posebne namjene za Morsko dobro Crne Gore.
- Vučanović, M. (1999): Planinska strnadica (*Emberiza cia*) nova gnezdarica Vojvodine. Ciconia 8:133-134.
- Vučanović, M. (2001): Gnežđenje prdavca (*Crex crex*) u Malom ritu kod Vršca. Ciconia 10:155-156.
- Vučanović, M. (2001a): Prilog za faunu ptica planine Paštrik u Metohiji. Ciconia 10:72-76.
- Vučanović, M. (2001b): Osičar (*Pernis apivorus*) nova gnezdarica Vršačkih planina. Ciconia 10:148-149.
- Vučanović, M. (2002): Gnežđenje šumske sove *Strix aluco* u postavljenim kućicama na Vršačkim planinama. Ciconia 11:141-144.
- Vučanović, M. (2002a): Gnezdilišni lokaliteti i posmatranja na seobi zlatovrane *Coracias garrulus* u okolini Vršca. Ciconia 11:167-168.
- Vučanović, M. (2002b): Posmatranje bele čiope *Apus melba* kod Vršačke kule u reproduktivnom periodu. Ciconia 11:168-169.
- Vuković, N. (1999): Distribucija ptica u modifikovanim staništima na Gledičkim planinama. Diplomski rad, Biološki fakultet, 48p. Beograd.
- Žuljević, A. (1997): Podaci o čižku (*Carduelis spinus*) u letnjem periodu u Somboru. Ciconia 6:111-112.
- Žuljević, A. (1997a): Podaci o nekim ptičjim vrstama u okolini Sombora. Ciconia 6:112.
- Žuljević, A. (1997b): Podaci o velikom slavuju (*Luscinia luscinia*) u severozapadnoj Bačkoj. Ciconia 6:73-74.
- Žuljević, A. (1998): Crnoglavi svračak (*Lanius minor*) na području severozapadne Bačke. Ciconia 7:120-124.
- Žuljević, A. (1998a): Gnežđenje sive vetruške (*Falco vespertinus*) u severozapadnoj Bačkoj. Ciconia 7:103-105.
- Žuljević, A. (2000): Ornitofaunistički podaci šire okoline Niša u 1989. godini. Ciconia 9:66-73.
- Žuljević, A. & Đapić, D. (2002): Prvi podaci o fauni ptica bare „Jezero” kod Stanišića u severozapadnoj Bačkoj. Ciconia 11:123-126.